

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

RAPORT

z badania ewaluacyjnego

zewnątrznego produktu finalnego

w ramach projektu

**„PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego
w uczelniach wyższych”**

Wrocław, maj 2015

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Informacje o dokumencie

Zamawiający

Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
ul. Chodakowska 19/31
03-815 Warszawa
www.swps.pl

Wykonawca

Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.
ul. A. Ostrowskiego 30
53-238 Wrocław
www.instytut-ipc.pl
FEE Sp. z o.o.
ul. Dmowskiego 2/4
58-300 Wałbrzych

Przeprowadzenie badania ewaluacyjnego zewnętrznego produktu finalnego
w ramach projektu

**„PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach
wyższych”**

współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach
Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

Streszczenie	6
1. Opis przedmiotu ewaluacji	9
1.1. Innowacyjny Model Kształcenia Ustawicznego	9
1.2. Cel badania ewaluacyjnego	12
1.3. Zakres przedmiotowy badania	13
2. Metodologia badawcza i opis przebiegu badania ewaluacyjnego	13
2.1. Stosowane kryteria oceny ewaluacyjnej	13
2.2. Pytania badawcze	14
2.3. Zastosowane metody i techniki badawcze	15
2.3.1. Analiza danych zastanych (desk research)	15
2.3.2. Badanie ilościowe (CATI z odbiorcami)	16
2.3.3. Badanie jakościowe (IDI z odbiorcami, ekspertami, użytkownikami i pracodawcami)	16
3. Wyniki badania ewaluacyjnego	19
3.1. Wyniki analizy danych zastanych	19
3.1.1. Dotychczasowa ewaluacja projektu	19
3.1.2. Raporty z ewaluacji projektu	20
3.1.3. Raport z badania ilościowego – ocena nowego modelu Kształcenia Ustawicznego Słuchacze Studiów Podyplomowych oraz Koordynatorów programu	23
3.1.4. Analiza raportów miesięcznych dokonywanych przez doradców edukacyjnych	26
3.1.5. Analiza raportów dokonywanych przez kierownika wdrażania z przebiegu testowania IMKU	28
3.1.6. Podsumowanie dotychczasowych badań oraz ewaluacji	29
3.2. Ewaluacja poszczególnych produktów IMKU	31
3.2.1. Podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia	31
3.2.2. Narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych	32
3.2.3. Podręcznik doradcy edukacyjnego	34
3.2.4. Podręcznik dla osób zarządzających nowym modelem kształcenia	35
3.2.5. Platforma internetowa	35
3.3. Komentarze ekspertów	36
3.3.1. Produkty IMKU	36

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.3.2.	Mocne i słabe strony IMKU	37
3.3.3.	Efektywność kosztowa IMKU	39
3.3.4.	Skuteczność IMKU	40
3.3.5.	Zainteresowanie uczelni wdrożeniem IMKU	40
3.3.6.	Wnioski i rekomendacje z badania eksperckiego	41
3.4.	Wyniki badania z pracodawcami	42
3.4.1.	Oczekiwania odnośnie studiów podyplomowych	42
3.4.2.	Idealne studia podyplomowe	43
3.4.3.	Ocena nowego modelu kształcenia	46
3.4.4.	Ocena efektywności kosztowej IMKU	48
3.4.5.	Ocena szans rozpowszechnienia nowego modelu kształcenia	48
3.4.6.	Wnioski i rekomendacje wynikające z badania pracodawców	49
3.5.	Wyniki badania z odbiorcami	50
3.5.1.	Charakterystyka respondentów w badaniu CATI	51
3.5.2.	Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych	54
3.5.3.	Sposoby finansowania studiów podyplomowych	56
3.5.4.	Ocena ważności poszczególnych aspektów studiów podyplomowych	58
3.5.5.	Ocena negatywnych aspektów studiów podyplomowych	61
3.5.6.	Ocena nowego modelu kształcenia	63
3.5.7.	Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia	66
3.5.8.	Przydatność nowego modelu kształcenia dla respondenta	70
3.5.9.	Trwałość wiedzy i umiejętności zdobywanych dzięki nowemu modelowi kształcenia	72
3.5.10.	Skuteczność nowego modelu kształcenia	73
3.5.11.	Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia	77
3.5.12.	Mocne strony nowego modelu kształcenia	79
3.5.13.	Słabe strony nowego modelu kształcenia	79
3.5.14.	Wnioski i rekomendacje z badania odbiorców projektu	80
3.6.	Wyniki badania z użytkownikami	82
3.6.1.	Ocena modelu	82
3.6.2.	Zalety modelu	83
3.6.3.	Słabe strony modelu	84
3.6.4.	Skuteczność kształcenia i trwałość nabytej wiedzy	85
3.6.5.	Efektywność kosztowa	87
3.6.6.	System modułowy	88

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.6.7. Doradca edukacyjny	89
3.6.8. Platforma informatyczna	90
3.6.9. Wdrożenie modelu – strona praktyczna	92
3.6.10. Podsumowanie wyników badań z użytkownikami oraz wnioski i rekomendacje	93
4. Podsumowanie	97
Spis wykresów	98
Załączniki – narzędzia badawcze	100
Kwestionariusz wywiadu telefonicznego CATI z odbiorcami	100
Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z odbiorcami IMKU	105
Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z użytkownikami IMKU	107
Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z ekspertami	109
Scenariusz telefonicznego indywidualnego wywiadu pogłębionego (TDI) z pracodawcami	111

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Streszczenie

Dokument zawiera wyniki badania ewaluacyjnego zewnętrznego produktu finalnego w ramach projektu „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”, który był przygotowany i testowany przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej. Wykonawca ewaluacji – Instytut Badawczy IPC sp. z o.o. z Wrocławia – przeprowadził analizę produktów IMKU, analizę dotychczasowych badań ewaluacyjnych oraz zrealizował badania ilościowe i jakościowe, na podstawie których dokonał oceny rzeczywistych efektów testowania, zbadał efektywność wypracowanego rozwiązania oraz przedstawił wyniki badania i powstałe na ich podstawie rekomendacje pozwalające na modyfikację przygotowanego produktu.

W pierwszym rozdziale przedstawiony został opis przedmiotu ewaluacji, czyli omówienie podstawowych założeń Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego, w tym główne założenia i cele projektu. Przetawiony został także cel oraz zakres przedmiotowy badania ewaluacyjnego, na który składa się pięć produktów modelu: podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia ustawicznego, platforma internetowa, narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych, podręcznik doradcy edukacyjnego oraz podręcznik dla osób zarządzających w uczelni nowym modelem kształcenia ustawicznego.

Na drugi rozdział składa się syntetyczny opis zastosowanej metodyki badawczej oraz przebiegu badania ewaluacyjnego, w tym stosowane kryteria oceny, pytania badawcze oraz zastosowane metody i techniki badawcze. W fazie analizy danych zastanych Wykonawca dokonał przeglądu dokumentacji dotychczasowej ewaluacji projektu oraz jego produktów, a w fazie badań reaktywnych przeprowadził badanie ilościowe (130 wywiadów telefonicznych CATI z odbiorcami) oraz badanie jakościowe (20 indywidualnych wywiadów pogłębionych IDI z odbiorcami; 25 z użytkownikami, 8 z ekspertami oraz 10 z pracodawcami).

Wyniki badania ewaluacyjnego wraz z kluczowymi wnioskami i rekomendacjami przedstawione zostały w trzecim, najbardziej obszernym rozdziale. Wyniki przedstawione zostały z podziałem na poszczególne metody badawcze. Analiza wyników uzyskanych za pomocą każdej z metod kończy się podsumowaniem przedstawiającym kluczowe wnioski i rekomendacje dla dalszego rozwoju projektu oraz jego wdrażania na innych uczelniach.

Kluczowe wnioski i rekomendacje wiążą się z przedstawionymi w rozdziale metodologicznym pytaniami badawczymi. Na podstawie badania ewaluacyjnego można stwierdzić, że produkt jest innowacyjny i w wysokim stopniu odpowiada na potrzeby odbiorców – zdiagnozowane potrzeby w zakresie organizacji studiów podyplomowych

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

pokrywają się z najważniejszymi elementami oferowanymi przez IMKU. Właśnie to narzędzie zostało uznane za produkt w największym stopniu spełniający oczekiwania. Nowy model kształcenia w równie wysokim stopniu odpowiada na potrzeby różnych kategorii odbiorców, tj. potencjalnych słuchaczy studiów podyplomowych oraz pracodawców.

W kwestii efektywności projektu stwierdza się, że IMKU jest modelem bardziej efektywnym niż te stosowane dotychczas. Ocena efektywności finansowej zależy jednak od pozycji interesariusza – z punktu widzenia odbiorców i pracodawców jego efektywność jest wyższa, bowiem przy takim samym koszcie otrzymują dodatkowe elementy takie, jak możliwość wymiany zajęć, czy pomoc doradcy edukacyjnego. Z punktu widzenia uczelni jednak przy braku zewnętrznego wsparcia finansowego, model ten mógłby być mniej korzystny finansowo, ponieważ istniałaby konieczność zatrudnienia dodatkowej kadry w postaci doradców oraz organizacji większej liczby kursów. Zdaniem ewaluatora IMKU mógłby być jednak modelem bardziej efektywnym finansowo dla uczelni, która podjęłaby ryzyko biznesowe – mimo większego kosztu realizacji kształcenia w nowym modelu, uczelnia mogłaby uzyskać wymierne profity dzięki temu, że swoją ofertą zachęciłaby kandydatów, którzy w innym przypadku nie wybraliby jej oferty. W trakcie ewaluacji nie zdiagnozowano elementów produktu, których zmiana wpłynęłaby na zwiększenie efektywności finansowej bez wpływu na zmniejszenie skuteczności.

Badanie ewaluacyjne wykazało, że nowy model kształcenia jest skuteczny, o czym świadczą wypowiedzi jego użytkowników, a także komentarze ekspertów. Jest on bardziej skuteczny niż stosowane do tej pory (prawie sześciokrotnie więcej odbiorców uważa, że bardziej skuteczny jest nowy niż stary model). Na skuteczność wpływa przede wszystkim zaangażowanie studentów w przyswajanie wiedzy rzeczywiście dla nich potrzebnej i użytecznej (gwarantują to kursy, które sami dobrali), praktyczny wymiar zajęć oraz odpowiednio dobrani prowadzący. Zagrożeniem dla skuteczności kształcenia w nowym modelu pozostaje właściwy wybór zajęć przez studentów. Ewentualnej możliwości zwiększenia skuteczności należy szukać w kładzeniu dużego nacisku na jak najwyższą jakość dostosowania zajęć do preferencji studenta, czyli na pracę doradcy.

Wypracowany produkt charakteryzuje się wysoką użytecznością – jest zgodny z aktualnymi potrzebami grup docelowych, zarówno odbiorców, jak też pracodawców, którzy niejednokrotnie finansują kształcenie ustawiczne. Wypowiedzi użytkowników świadczą, że są oni w wysokim stopniu zadowoleni z rozwiązań systemowych wypracowanych w ramach produktu. Nie zdiagnozowano natomiast elementów produktu, które charakteryzowałyby się niskim stopniem użyteczności dla odbiorców.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ostatnim kryterium ewaluacyjnym była trwałość. Badanie wykazało, że wiedza i umiejętności zdobyte przez uczestników w związku z produktem charakteryzują się większą trwałością niż w przypadku funkcjonujących dotąd rozwiązań – choć wypowiedzi respondentów w tym zakresie były niejednoznaczne, ponad cztery piąte odbiorców biorących udział w badaniu ilościowym było przekonanych, że trwałość ta będzie w nowym modelu większa. Problematiczna jest natomiast kwestia funkcjonowania produktu po zakończeniu finansowania – choć żaden z ekspertów nie przedstawił jednoznacznej oceny, istnieje ryzyko dla funkcjonowania IMKU – przedstawiciele uczelni wyrażają w tym zakresie obawy związane z finansowaniem modelu.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1. Opis przedmiotu ewaluacji

1.1. Innowacyjny Model Kształcenia Ustawicznego

Projekt pt. „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych” realizowany jest przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej od roku 2013.

Realizowany jest on w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, Priorytet IV – Szkolnictwo Wyższe i Nauka Działanie 4.1 – Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy, poddziałanie 4.1.1 – Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni. PO KL jest jednym z programów służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Program stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia wykorzystanie środków EFS w Polsce.

Jako cel ogólny projektu określono stworzenie jednego, nowego, innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego w szkołach wyższych poprzez jego opracowanie, przetestowanie w 3 uczelniach wśród 60 osób dorosłych, upowszechnienie wśród 50 uczelni i włączenie do oferty kształcenia polskich uczelni do XII 2015r. Projekt realizowany jest w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie, Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi oraz w Collegium Da Vinci (dawna: Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa) w Poznaniu. Realizacja projektu zaplanowana została na okres od 01.01.2013 r. do 31.12.2015 r.

Projekt jest odpowiedzią na potrzebę udoskonalenia oferty kształcenia ustawicznego w polskich uczelniach w kontekście potrzeby dostosowywania kwalifikacji dorosłych Polaków do oczekiwań pracodawców. Zmiany na rynku pracy oraz sytuacja gospodarcza wymagają ciągłego aktualizowania wiedzy, czasami przekwalifikowania się. Potrzeba doksztalcenia się dotyczy szczególnie osób po 40 roku życia. Osoby te posiadają znaczące doświadczenie zawodowe, jednakże ze względu na fakt, iż studia ukończyły 20 lat wcześniej ich wiedza wymaga aktualizacji. Dotychczasowa analiza wskazuje, że istnieje duża potencjalna grupa osób dorosłych, które mogłyby i powinny korzystać z kształcenia ustawicznego w szkołach wyższych, jednak tak się nie dzieje. Mniejszą w stosunku do innych form kształcenia ustawicznego popularność studiów podyplomowych ograniczają na pewno konieczność posiadania wyższego wykształcenia i wysokość opłat. Nie są to jednak jedyne czynniki,

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zważywszy na fakt, że coraz więcej Polaków kończy studia, a wielu pracodawców dofinansowuje naukę pracownikom. IMKU jest modelem, który integruje znaną formę kształcenia, jaką są studia podyplomowe, z nowatorskimi rozwiązaniami organizacyjnymi. Zakłada się, że opracowany Model przyczyni się do wzrostu upowszechnienia kształcenia ustawicznego wśród osób dorosłych. Zwiększenie liczby osób korzystających z kształcenia ustawicznego przyczyni się do wzrostu ich konkurencyjności na rynku pracy i budowania w UE gospodarki opartej na wiedzy i innowacji.

W Polsce wciąż niewiele osób korzysta z kształcenia ustawicznego. Według statystyk jedynie 5% Polaków w wieku 24-64 uczestniczy w różnych formach edukacji (dane Eurostat 2010). Główne czynniki wpływające na tak niski poziom kształcenia ustawicznego to konieczność ponoszenia opłat (relatywnie wysokich) za studia podyplomowe oraz niedostosowanie oferty do potrzeb słuchacza. Studia podyplomowe są mało efektywne z punktu widzenia potencjalnych słuchaczy studiów podyplomowych i pracodawców, dlatego też nie postrzegają ich, jako inwestycję mogącą przynieść wymierne korzyści. Wyniki badań wykorzystanych do identyfikacji i sformułowania projektu wskazały kierunek zmian, jakim powinny podlegać studia podyplomowe.

Obecna formuła studiów podyplomowych w SWPS i większości innych polskich uczelni czerpie bowiem wzorce z akademickiego kształcenia studentów. Programy studiów podyplomowych obejmują z góry określony zakres wiedzy i umiejętności, który słuchacz ma zdobyć. Do kierunków przypisane są zajęcia, które należy odbyć, ograniczona jest możliwość ich wyboru. Taka formuła pomija fakt, że osoby dorosłe decydując się na kształcenie mają już za sobą własne, a w przypadku starszych pracowników bardzo bogate doświadczenia, a więc często różne kompetencje w tych samych będących przedmiotem studiów zakresach, a tym samym różne potrzeby szkoleniowe¹.

Zdobywanie i utrzymanie dobrej pozycji na rynku pracy wymaga nie tylko wysokiego poziomu wykształcenia i opierania się na zdobytym doświadczeniu zawodowym, ale też ciągłej aktualizacji wiedzy nabytej na studiach, jej specjalizacyjne pogłębianie. Czasem konieczne staje się przekwalifikowanie. Te wymagania są skutkiem zmian gospodarczych – postępu technologicznego, specjalizacji i zachodzącej w poszczególnych branżach, reorganizacji przedsiębiorstw i instytucji. Wynikają też z osobistej sytuacji (np. trudność w znalezieniu pracy zgodnej z wykształceniem, powrót do pracy po przerwie związanej z macierzyństwem).

¹ <http://www.imku.swps.pl/o-projekcie>

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zadania jakie stawia sobie Projekt to:

1. Uelastycznienie organizacji kształcenia ustawicznego (KU) w szkołach wyższych

Proponowany model KU polega na rezygnacji z realizacji studiów podyplomowych (SP) w dotychczasowej formie. W zamian uczelnia tworzy na bazie obecnych programów SP bogatą ofertę kilkudziesięciogodzinnych kursów. Program każdego kursu obejmuje pewien dokładnie określony obszar wiedzy z danej dziedziny.

Słuchacze wybierają kursy wg własnych potrzeb i mają wpływ na kolejność ich realizacji. Ukończenie każdego kursu potwierdza zaświadczenie. Kształcenie może polegać więc na realizacji jednego lub kilku wybranych kursów i zakończyć się otrzymaniem stosownych zaświadczeń lub w przypadku zebrania odpowiedniej ilości punktów ECTS (punkty ECTS dotyczą tylko studiów podyplomowych) i spełnienia innych wymagań dot. SP (w tym odbycie egzaminu/obrona pracy dyplomowej), doprowadzić do otrzymania świadectwa ukończenia SP. Taka formuła pozwala, przeciwnie do obecnej, na samodzielne określenie przez słuchacza ścieżki kształcenia, tj. zakresu tematycznego, kolejności realizacji poszczególnych kursów i całkowitego czasu udziału w kształceniu. Uczelnia określa jedynie ile maksymalnie może upłynąć czasu od momentu rozpoczęcia pierwszego kursu do ostatniego kursu w ramach wybranej ścieżki kształcenia, aby słuchacz pragnący otrzymać świadectwo ukończenia SP był uprawniony do odbycia egzaminu/obrony pracy dyplomowej.

2. Zwiększenie udziału wiedzy specjalistycznej w ofercie KU

Podstawą modelu jest organizacja kształcenia w podziale na kursy. Każdy kurs dotyczy określonego obszaru wiedzy z danej dziedziny, co pozwala słuchaczom uzyskać specjalistyczną wiedzę i umiejętności. Jednocześnie unikają oni konieczności udziału i płacenia za zajęcia z obszaru, który nie jest im potrzebny.

3. Zaoferowanie wsparcia słuchaczom we właściwym wyborze ścieżki kształcenia.

Pomocą w określeniu indywidualnej dla każdej osoby ścieżki kształcenia (wybór kursów, zadbanie o ich spójność merytoryczną, ułożenie harmonogramu ich realizacji) służy w modelu doradca edukacyjny – pracownik uczelni dysponujący wiedzą i narzędziami do określania potrzeb edukacyjnych osób dorosłych i platforma internetowa wykonująca ww. czynności w sposób zautomatyzowany. Jej dostępność

Strona 11

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przez internet umożliwi słuchaczom wybranie ścieżki KU w dowolnym czasie/miejscu.

4. Lepsze przełożenie zastosowanych środków na efekty

Cele szczegółowe projektu:

- Zwiększenie do II 2013 roku wiedzy o potrzebach uczelni, uczestników kształcenia i pracodawców w zakresie kształcenia ustawicznego, prowadzonego przez wyższe szkoły,
- zwiększenie do VI 2015 roku wiedzy o efektywności wstępnej wersji nowego modelu kształcenia ustawicznego,
- zwiększenie do VI 2015 roku liczby nowych modeli kształcenia ustawicznego prowadzonego przez szkoły wyższe,
- wzrost do XII 2015 roku liczby uczelni, które zapoznały się z nowym modelem kształcenia ustawicznego w szkołach wyższych,
- wzrost do XII 2015 roku liczby uczelni, które wdrożą nowy model kształcenia ustawicznego, dopasowanego do potrzeb szkół wyższych.

1.2. Cel badania ewaluacyjnego

Głównym celem badania ewaluacyjnego jest:

Przeprowadzenie analizy rzeczywistych efektów testowania w celu zbadania efektywności wypracowanego rozwiązania oraz sformułowanie wyników pozwalających na modyfikację przygotowanego produktu.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1.3. Zakres przedmiotowy badania

Zadaniem ewaluacji zewnętrznej produktu finalnego jest analiza rzeczywistych efektów testowania produktu w celu zbadania efektywności wypracowanych rozwiązań.

Produktem finalnym będącym przedmiotem ewaluacji jest:

Podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia ustawicznego

Platforma internetowa

Narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych

Podręcznik doradcy edukacyjnego

Podręcznik dla osób zarządzających w uczelni nowym modelem kształcenia ustawicznego

2. Metodologia badawcza i opis przebiegu badania ewaluacyjnego

2.1. Stosowane kryteria oceny ewaluacyjnej

Ocena została przeprowadzona w oparciu o następujące kryteria ewaluacyjne:

Kryterium trafności (adekwatności)

- pozwala ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom grupy docelowej, do których skierowane jest wsparcie

Kryterium efektywności

- pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” realizowanego projektu, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych wyników i rezultatów. Nakłady rozumiane są tu jako zasoby finansowe, ludzkie i poświęcony czas.

Kryterium skuteczności

- pozwala ocenić, w jakim stopniu założone cele projektu (główny i szczegółowe), zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.

Kryterium użyteczności

- pozwala ocenić, jakie korzyści dla uczestników przyniosły wypracowane w ramach projektu produkty i rezultaty.

Kryterium trwałości

- pozwala ocenić, w jakim czasie utrzymują się pozytywne efekty poszczególnych form wsparcia projektowego, po ich zakończeniu.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2.2. Pytania badawcze

Ewaluacja zewnętrzna produktu finalnego odpowiadała na przedstawione niżej pytania, które odnoszą się jednocześnie do kryteriów ewaluacji. Do pięciu kryteriów ewaluacyjnych zaproponowano 17 pytań badawczych przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 1. Pytania badawcze

L.p.	Kryterium ewaluacyjne	Pytanie badawcze
1.	Trafność	Czy i w jakim stopniu produkt odpowiada na realne potrzeby użytkowników/odbiorców?
2.		Które elementy produktu w najwyższym, a które w najniższym stopniu spełniają oczekiwania odbiorców?
3.		Czy produkt w takim samym stopniu odpowiada na potrzeby różnych kategorii odbiorców?
4.	Efektywność	Czy wypracowany produkt jest bardziej efektywny niż stosowane dotychczas?
5.		Czy proponowany produkt jest rozwiązaniem bardziej wydajnym finansowo od metod stosowanych wcześniej?
6.		W jakim stopniu produkt jest efektywny z punktu widzenia różnych grup interesariuszy (uczelnie, słuchacze, pracodawcy)?
7.		Czy istnieje możliwość zwiększenia efektywności produktu poprzez zmianę jego elementów?
8.	Skuteczność	Czy produkt jest skuteczny? Co wpływa na jego skuteczność - czy są to metody pracy, dobór grup docelowych: użytkowników/odbiorców, organizacja procesu wsparcia czy inne czynniki?
9.		Czy możliwe jest zwiększenie skuteczności proponowanych metod i pod jakimi warunkami?
10.		Czy wypracowany produkt jest bardziej skuteczny niż rozwiązania funkcjonujące do tej pory?
11.		Które elementy produktu wykazują najwyższą, a które najniższą skuteczność?
12.	Użyteczność	Czy wypracowany produkt jest zgodny z aktualnymi potrzebami grup docelowych: użytkowników/odbiorców?
13.		Czy i w jakim stopniu użytkownicy są zadowoleni z rozwiązań wypracowanych w ramach produktu?
14.		Czy istnieją jakieś elementy produktu, które charakteryzują się niskim stopniem użyteczności dla odbiorców? Jeśli tak – które elementy to są i jaki jest tego powód?

Strona 14

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

15.	Trwałość	Czy i w jakim stopniu prawdopodobne jest funkcjonowanie produktu po zakończeniu finansowania projektu?
16.		Jaka jest możliwość upowszechnienia rozwiązań wypracowanych w ramach produktu w skali kraju?
17.		Czy wiedza i umiejętności zdobyte przez uczestników w związku z produktem charakteryzują się większą trwałością niż w przypadku funkcjonujących dotąd rozwiązań?

2.3. Zastosowane metody i techniki badawcze

Realizacja procesu badania ewaluacyjnego prowadzona była poprzez szereg metod badawczych: analizę danych zastanych, badania ilościowe oraz jakościowe. Badania zrealizowane zostały w terminie 12-22 maja 2015 roku.

2.3.1. Analiza danych zastanych (desk research)

Desk research (analiza danych zastanych, badania gabinetowe) to metoda badań społecznych lub marketingowych, która zakłada szczegółową analizę istniejących już i dostępnych danych. Realizacja projektu typu desk research nie jest zatem związana z pozyskiwaniem nowych informacji, a jedynie scaleniem, przetworzeniem i analizą danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł.

W ramach analizy danych zastanych przeanalizowane zostały wszelkie elementy związane z projektem niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji, w tym:

- podręcznik metodologii nowego kształcenia ustawicznego,
- platforma internetowa,
- narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych,
- podręcznik doradcy edukacyjnego,
- podręcznik dla osób zarządzających w uczelni nowym modelem kształcenia ustawicznego,
- badania ankietowe wśród użytkowników i odbiorców dotyczące oceny efektywności nowego modelu kształcenia ustawicznego,
- raport zawierający analizę danych z badań wśród użytkowników i odbiorców,
- 6 raportów z ewaluacji projektu od początku realizacji projektu,
- raporty trzech doradców edukacyjnych przygotowywane co miesiąc w okresie od 07.2014 r. – 03.2015 r.,

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- trzy raporty kierowników procesu testowania.

2.3.2. *Badanie ilościowe (CATI z odbiorcami)*

Technika wywiadów telefonicznych (CATI – Computer Assisted Telephone Interview, czyli wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny) jest ilościową metodą gromadzenia danych, w której badanie realizowane jest przy użyciu kwestionariusza zawierającego proste pytania, niewymagające używania materiałów pomocniczych. W badaniach realizowanych metodą CATI wywiad z respondentem przeprowadzony jest przez telefon; ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego. Skrypt taki pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza – np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań. Badanie CATI ponadto pozwala na zapewnienie respondentom anonimowości (respondenci dzięki takiemu zapewnieniu chętniej przekazują informacje drażliwe).

W badaniach ilościowych próbę badawczą stanowiło **130 respondentów – odbiorców projektu (w tym 27 osób w wieku 40+)**. Wykonawca przeprowadził badanie techniką CATI z odbiorcami projektu, tj. uczestnikami kształcenia ustawicznego w uczelniach, mającymi wykształcenie wyższe.

Wywiady CATI realizowane były przez zespół doświadczonych i przeszkolonych ankieterów, potrafiących zachęcić respondentów do udzielenia wyczerpujących odpowiedzi na pytania. W razie wątpliwości dotyczących odpowiedzi udzielonych w pytaniach otwartych i półotwartych ankieterzy prosili respondentów o dodatkowe wyjaśnienia, aby uniknąć analizowania przez Zespół Badawczy skrótów myślowych, które mogłyby zostać błędnie zinterpretowane. Dodatkowo dla zróżnicowania grupy Wykonawca przeprowadził ankietyzację w dwóch przedziałach czasowych: do godziny 15 i po godzinie 15.

2.3.3. *Badanie jakościowe (IDI z odbiorcami, ekspertami, użytkownikami i pracodawcami)*

W ramach jakościowego komponentu badań przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione z czterema grupami respondentów: odbiorcami, użytkownikami, ekspertami i pracodawcami.

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) jest to badanie jakościowe, którego istotą jest uzyskiwanie szczegółowych informacji od jednego respondenta, bez wpływu osób trzecich.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Takie wywiady prowadzi się, kiedy są poruszane zagadnienia kontrowersyjne, osobiste, intymne oraz podczas badania złożonych, wieloetapowych procesów postępowania.

Indywidualne wywiady pogłębione realizowane były przez zespół doświadczonych ankieterów i moderatorów, którzy posiadają przeszkolenie metodologiczne oraz psychologiczne i potrafią zachęcić respondentów do udzielenia wyczerpujących odpowiedzi na pytania. Ponadto wywiady IDI były realizowane w czasie i miejscu uzgodnionym z respondentem.

Wszystkie wywiady pogłębione realizowane w ramach ewaluacji rejestrowane były na dyktafonie. Wykonawca przekazał Zamawiającemu nagrania w postaci plików dźwiękowych oraz wykonane na ich podstawie transkrypcje.

Badanie IDI z odbiorcami

W celu pogłębienia informacji uzyskanych drogą ilościową, spośród 130 odbiorców biorących udział w badaniu CATI wyłoniona została grupa **20 osób (w tym 3 w wieku 40+)**, z którymi przeprowadzono dodatkowe badanie – indywidualne wywiady pogłębione. Byli to słuchacze studiów podyplomowych zarówno na uczelniach prywatnych, jak i publicznych z Opola, Warszawy i Wrocławia.

Badanie IDI z użytkownikami

Drugą grupą, z jaką przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione byli użytkownicy – uczestnicy kształcenia ustawicznego z 3 uczelni wyższych z Warszawy, Poznania oraz Łodzi, którzy realizowali program wg Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego. Próbę badawczą stanowiło **25 użytkowników**.

Badanie IDI z ekspertami

W ramach tej części badania zrealizowanych zostało **8 indywidualnych wywiadów pogłębionych z ekspertami** – przedstawicielami uczelni wyższych odpowiadającymi za prowadzenie procesu kształcenia ustawicznego. Były to osoby reprezentujące zarówno uczelnie publiczne, jak i prywatne w Białymstoku, Wałbrzychu i Wrocławiu.

- Uczelnie, na których pracują badani eksperci to:
- Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
- Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku
- Wałbrzyska Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości

Badanie TDI z pracodawcami

Do badania ewaluacyjnego włączono także grupę pracodawców, w badaniu której zastosowano technikę TDI, czyli indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzonych przez telefon. Próbę badawczą stanowiło **10 pracodawców**. Byli to właściciele firm lub przedstawiciele działów HR mający głos decyzyjny w kwestiach kształcenia pracowników i korzystający z oferty kursów kształcenia ustawicznego dla swoich pracowników.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Wyniki badania ewaluacyjnego

3.1. Wyniki analizy danych zastanych

W ramach analizy danych zastanych przestudiowane zostały wszelkie elementy związane z projektem niezbędne do przeprowadzenia ewaluacji. Badaniu poddano dokumenty i dane zastane uzyskane z materiałów przedstawiających dotychczasową ewaluację projektu pt. „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych” realizowanego przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej. Materiałami tymi są:

- badania ankietowe wśród użytkowników i odbiorców dotyczące oceny efektywności nowego modelu kształcenia ustawicznego,
- raport zawierający analizę danych z badań wśród użytkowników i odbiorców,
- 6 raportów z ewaluacji od początku realizacji projektu,
- raporty trzech doradców edukacyjnych przygotowywane co miesiąc w okresie od 07.2014 r. – 03.2015 r.,
- trzy raporty kierowników procesu testowania.

Dodatkowo analizie poddano poszczególne produkty IMKU, których analiza przedstawiona została w kolejnym rozdziale:

- podręcznik metodologii nowego kształcenia ustawicznego,
- platformę internetową,
- narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych,
- podręcznik doradcy edukacyjnego,
- podręcznik dla osób zarządzających w uczelni nowym modelem kształcenia ustawicznego.

3.1.1. Dotychczasowa ewaluacja projektu

W ramach dotychczasowej ewaluacji projektu realizowanego przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej pt. „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych” wykonano szereg czynności, mających na celu ocenę poprawności jego realizacji. Sporządzono 6 raportów cząstkowych z ewaluacji projektu od początku jego trwania. Kryteriami badawczymi w tej ewaluacji były adekwatność, skuteczność, wydajność, trwałość i unikatowość. Przeprowadzono również badania ilościowe na grupie użytkowników

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

i odbiorców nowego modelu kształcenia ustawicznego. Trzej doradcy edukacyjni sporządzali raporty miesięczne z przebiegu swojej pracy w okresie testowania projektu od lipca 2014 do maja 2015; analizie zostały poddane raporty sporządzone w okresie od 07.2014 do 03.2015 r., tj. stworzone do czasu ewaluacji projektu. Raporty z przebiegu testowania nowego modelu kształcenia przedstawili również pracownicy, będący koordynatorami wprowadzania projektu w poszczególnych uczelniach. Celem ewaluacji była ocena efektywności w tym kosztowej każdego z etapów projektu, stopnia osiągania wskaźników i celów, identyfikacja ryzyka oraz zalecanie zmian.

3.1.2. Raporty z ewaluacji projektu

W ramach ewaluacji projektu powstało 6 raportów częściowych zgodnie z Wytycznymi nr 6 w zakresie ewaluacji programów operacyjnych na lata 2007-2013r (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013) Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz Rozporządzeniem nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999. Ze względu na innowacyjny charakter projektu, koncepcja ewaluacji oparta została na wytycznych zawartych w Miniprzewodniku po ewaluacji projektów innowacyjnych PO KL. Zalecenia Krajowej Instytucji Wspomagającej (Warszawa 2012).

Metodologia

Celem ewaluacji była ocena efektywności, w tym kosztowej każdego z etapów projektu, stopnia osiągania wskaźników i celów, identyfikacja ryzyka oraz zalecanie zmian. Kryteria badawcze zastosowane w całym procesie to ewaluacji to adekwatność, skuteczność, efektywność, trwałość oraz unikatowość. Ze względu na innowacyjny charakter projektu i typ ewaluacji on-going badanie było prowadzone w trybie ciągłym. Powstało w sumie 6 raportów częściowych.

W celu przeprowadzenia ewaluacji projektu Ewaluator dokonał analizy danych zastanych oraz analizę dokonanych wywiadów indywidualnych pogłębionych z koordynatorem projektu, koordynatorami wdrażania w poszczególnych uczelniach oraz doradcami edukacyjnymi.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wnioski z analizy cząstkowych raportów ewaluacyjnych

Ewaluacji poddane zostały etapy wdrażania projektu. Pierwszy z nich sporządzony został po 3 kwartałach realizacji projektu, kolejne ewaluacje dokonywane były co kwartał.

Pierwsza faza projektu polegała na opracowaniu wstępnej wersji modelu w oparciu o zdiagnozowane potrzeby dobrze dobranej do badań grupy słuchaczy studiów podyplomowych oraz potrzeby formułowane przez uczelnie i pracodawców co do zmiany istniejącego sposobu kształcenia na studiach podyplomowych. Po akceptacji Strategii przystąpiono do kolejnych faz czyli upowszechniania i testowania nowego modelu. Działania upowszechniające były prowadzone zgodnie z założeniami (mailingi, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, kontakt mailowy, ogłoszenia na portalach branżowych). Według analiz działania te na wszystkich etapach projektu były prowadzone skutecznie.

W efekcie działań etapu I (przeprowadzenie działań promocyjnych, celem pozyskania grupy docelowej do testowania wstępnej wersji produktu finalnego), beneficjent zrekrutował do fazy testowania 3 uczelnie: Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej w Warszawie, Wyższą Szkołę Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi oraz Collegium Da Vinci w Poznaniu. Przeprowadzono rekrutację słuchaczy studiów podyplomowych. Wszystkie szkolenia i kursy odbyły się zgodnie z harmonogramem.

Zdarzeniami krytycznymi w projekcie, wymienionymi przez Ewaluatora, były opóźnienia spowodowane oczekiwaniem na akceptację zmian w Strategii przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, związane z dostosowaniem infrastruktury technicznej i zmiany na stanowisku koordynatora projektu.

W projekcie wystąpiło opóźnienie spowodowane oczekiwaniem na akceptację zmian w Strategii przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Działania przypisane początkowi fazy testowania zostały rozpoczęte w 01.2014r., na co SWPS otrzymał zgodę od NCBiR. Zmiany w strategii polegały głównie na lepszym doprecyzowaniu celów i wskaźników fazy testowania. Wszelkie uwagi i zmiany zostały wprowadzone. Skutkowało to zmianą w harmonogramie projektu.

Dużym problemem, na który zwraca uwagę Ewaluator, były kłopoty z infrastrukturą teleinformatyczną, a przede wszystkim niejednorodna baza techniczna w poszczególnych uczelniach oraz różny poziom rozwoju tejże struktury. Różnorodny poziom rozwoju infrastruktury na uczelniach wymaga zarówno odmiennych środków finansowych jak i nakładów pracy oraz czasu. Wszelkie problemy w tej kwestii zostały rozwiązane, a platforma internetowa z powodzeniem uruchomiona.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W trakcie realizacji projektu nastąpiły zmiany personalne na stanowisku kierownika projektu, jednak odpowiednie przygotowanie zespołu zarządzającego pozwoliło na uniknięcie trudności i opóźnień w tej kwestii.

Ewaluator dostrzegł również czynnik ryzyka, zwracając uwagę, że do projektu nie włączone zostały uczelnie publiczne, co może obniżyć efektywność i skuteczność modelu w kontekście funkcjonowania uczelni państwowej, której struktura organizacyjna różni się od uczelni prywatnych.

W trakcie projektu zasada empowerment była realizowana zgodnie z założeniami w projekcie. Na poziomie zarządzania projektem była prowadzona polityka równościowa zgodnie, z którą pracownicy mieli zapewniony elastyczny czas pracy, umożliwiający im pogodzenie życia rodzinnego i zawodowego. Realizacja zasady empowerment zapewniona była dzięki Radzie Konsultacyjnej. Tę samą zasadę wykorzystano przy organizacji spotkań Rady Konsultacyjnej zarówno przy wyborze jej członków, jak i w trakcie obrad. Kierownik zespołu prowadził spotkania z personelem na temat równości płci. Z informacji uzyskanych z danych zastanych wynika, że osoby wyznaczone do zarządzania projektem na uczelniach zostały poinformowane o konieczności stosowania zasady równości szans kobiet i mężczyzn w prowadzonym projekcie, w tym także w działaniach rekrutacyjnych.

Wszelkie rekomendacje przedstawione przez Ewaluatora, które sformułowane zostały na podstawie jego analiz dokumentów oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych z pracownikami uczelni zaangażowanymi w pracę nad nowym modelem kształcenia, zostały z powodzeniem wprowadzone w trakcie prac nad projektem.

Budżet projektu był prowadzony w sposób optymalny, a doświadczenie, wiedza oraz kwalifikacje osób pracujących w jego ramach, a przede wszystkim, ich duże zaangażowanie, pozwoliło na właściwe jego prowadzenie.

Projekt został oceniony jako adekwatny do potrzeb odbiorców (słuchaczy studiów podyplomowych), jak i interesariuszy projektu, czyli uczelni i pracodawców. Odpowiada on na formułowane przez nich oczekiwania i potrzeby względem kształcenia ustawicznego. Studenci przystępujący do nauki w nowym modelu łatwiej mogą pogodzić pracę zawodową oraz życie rodzinne z nauką, a uzyskana wiedza jest bardziej przydatna i adekwatna do potrzeb zawodowych klientów. Jak podkreśla Ewaluator, ważne jest dostosowanie modelu kształcenia do realnych potrzeb pracodawców, co zostało spełnione w ewaluowanym projekcie. Projekt był prowadzony skutecznie, zgodnie z zapisami znajdującymi się w strategii.

Ewaluator zauważa, że na rynku edukacyjnym istnieją podobne oferty na uczelniach komercyjnych. Koordynatorzy projektu informowali, że spotkali się wcześniej z modułowym

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

nauczaniem na studiach podyplomowych, ale ewaluowany projekt jest nowy pod względem całościowego podejścia do nauczania. Uwzględnia on nowe technologie (platforma internetowa) oraz przygotowuje do wdrażania uczelnie, poprzez właściwe szkolenia i materiały potrzebne do jego wprowadzenia. Model uwzględnia potrzeby i oczekiwania odbiorców, jego główną zaletą jest elastyczność. Ewaluator podsumowując, stwierdza, że model jest unikatowy ze względu na formę usługi.

3.1.3. Raport z badania ilościowego – ocena nowego modelu Kształcenia Ustawicznego Słuchaczy Studiów Podyplomowych oraz Koordynatorów programu

Doktor Ewa Jarczeńska-Gerc w maju 2015 za pomocą badań ilościowych przeprowadziła ocenę nowego modelu Kształcenia Ustawicznego wśród Słuchaczy Studiów Podyplomowych oraz kierowników testowania modelu kształcenia ustawicznego, jak również doradców edukacyjnych w każdej z trzech uczelni.

Metodologia badania i osoby badane

Badanie zostało zrealizowane metodą CAWI czyli wywiadów internetowych przeprowadzonych na grupie docelowej. Osobami badanymi byli użytkownicy i odbiorcy nowego modelu kształcenia ustawicznego. Grupą docelową byli pracownicy SWPS, Collegium Da Vinci oraz Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu, będący koordynatorami programu z ramienia uczelni (N=6 osób). Grupę badaną stanowili również słuchacze studiów podyplomowych SWPS, Collegium Da Vinci oraz Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu (N=94 osoby).

Wyniki

W wyniku przeprowadzonych badań w grupie respondentów będących słuchaczami kursu wyciągnięto następujące wnioski. Nowy, modułowy model organizacji studiów podyplomowych spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem ze strony słuchaczy. Studia zorganizowane w taki sposób podobają się 89% badanych. Większość badanych uznała, że studia modułowe spełniły ich oczekiwania, a 85% uczestników badania wyraża chęć kontynuowania edukacji zorganizowanej w ten sposób. Zdaniem zdecydowanej większości taki model spełnia swoje założenia, ponieważ jest świetnie dostosowany do indywidualnych potrzeb słuchacza. Badani w większości pozytywnie oceniają bilans zainwestowanych kosztów i uzyskanych w wyniku podjęcia modułowego kształcenia podyplomowego zysków. Jednak dla nieco ponad 1/5 respondentów koszt finansowy był za wysoki. Choć pojawiają się

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

głosy wskazujące na pewne trudności w wyborze zajęć modułowych, to 66% badanych uważa, że zadanie to jest łatwe. Niektórzy słuchacze uważają, że informacje o możliwościach wyboru oferty były niekompletne lub trudno dostępne. Decydując się na wybór określonych zajęć badani korzystali przede wszystkim z pomocy doradcy edukacyjnego oraz odwiedzali platformę internetową. 59% szukało także informacji na tematy kursu lub wykładowcy w Internecie a połowa radziła się znajomych, którzy odbyli już podobne zajęcia, czy warto w nich uczestniczyć. Zdecydowana większość osób, które skorzystały z pomocy doradcy edukacyjnego przy wyborze zajęć, wysoko ocenia tę pomoc. Także platforma internetową spełnia swoje zadania – większość badanych uważa, że korzystanie z niej jest łatwe. Najbardziej typowe cechy modułowej organizacji studiów podyplomowych odnoszą się zdaniem badanych do:

- dostosowanego do potrzeb słuchaczy czasu trwania studiów,
- zajęć z uznanymi praktykami w danej dziedzinie,
- dostosowanego do indywidualnych potrzeb programu studiów,
- elastycznego planu zajęć,
- zajęć ze znanymi profesorami.

Respondenci są bardzo optymistycznie nastawieni względem zainteresowania dorosłych Polaków nowym modelem organizacji kształcenia ustawicznego – zdaniem aż 81% badanych zorganizowane w ten sposób studia przyciągną więcej chętnych niż model tradycyjny.

Największymi zaletami modułowych studiów podyplomowych są zdaniem respondentów:

- możliwość wyboru tematyki zajęć,
- możliwość wyboru terminów zajęć.

Obsługa organizacyjno-techniczna nowego modelu studiów podyplomowych spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem ze strony słuchaczy – 83% badanych docenia wysiłki ze strony uczelni podjęte w celu wdrożenia nowego modelu. Większość badanych chętnie zarekomendowałaby studia zorganizowane w sposób modułowy innym ludziom.

Do Badania metodą CAWI zaproszono również kierowników procesu testowania oraz doradców edukacyjnych. Zdaniem większości z nich po wprowadzeniu przez uczelnię modułowego modelu studiów podyplomowych zainteresowanie uczestnictwem w studiach wzrosło. Tylko jedna osoba – z ramienia Collegium Da Vinci uważa, że poziom zainteresowania nie uległ zmianie. Koordynatorzy są podzieleni względem opinii na temat łatwości z jaką wprowadzano nowy model studiów podyplomowych w ich uczelni. Osoby

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zatrudnione w SWPS oraz Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu oceniły proces wdrażania jako łatwy. Jednak zdaniem pracowników Collegium Da Vinci działania wiążące się z wprowadzaniem nowego modelu były raczej trudne. Podobnie rozłożyły się opinie na temat rekomendacji wdrożenia nowego modelu organizacji studiów podyplomowych innym uczelniom. O ile pracownicy SWPS oraz Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu są chętni, aby polecać wprowadzenie modułów innym uczelniom, o tyle koordynatorzy z ramienia Collegium Da Vinci są w tym względzie bardziej sceptyczni. Trudności doświadczane podczas wdrażania nowego systemu skupiały się wokół następujących czynników:

- dostosowywania terminów zajęć do indywidualnych potrzeb słuchaczy (praca nad harmonogramem),
- zbyt małą liczbą doradców edukacyjnych, jak na poziom zainteresowania słuchaczy.

Mimo pewnych słabszych stron koordynatorzy widzą dużo korzyści, zarówno dla słuchaczy, jak i uczelni w związku z wprowadzeniem nowego modelu:

- możliwość realizowania indywidualnej, dostosowanej do potrzeb ścieżki kształcenia,
- elastyczność zarówno w tematyce zajęć, jak i terminów ich odbywania,
- promowanie uczelni na zewnątrz – jako innowacyjnej, wychodzącej naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom słuchaczy.

Wszyscy koordynatorzy są zgodni co do faktu, że nowy model organizacji studiów podyplomowych jest bardziej użyteczny dla słuchaczy, a także lepiej dostosowany do wymagań rynku pracy niż model tradycyjny. Koordynatorzy projektu z ramienia uczelni są podzieleni co do wpływu wprowadzenia nowego modelu studiów podyplomowych na zyski uczelni osiągane ze studiów podyplomowych. Część osób nie jest w stanie ocenić tej kwestii, pozostali uważają, że poziom przychodów się nie zmienił. Jedna osoba z Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu uważa, że od momentu wprowadzenia nowego modelu dochody zdecydowanie wzrosły. Nowy model Kształcenia ustawicznego spotkał się z bardzo pozytywnym przyjęciem samych słuchaczy, jak i wśród osób, które organizowały studia podyplomowe w tej formie z ramienia uczelni. Jako największą zaletę takiego modelu kształcenia respondenci wymienili jego elastyczność, czyli możliwość dostosowania terminów i tematyki zajęć do indywidualnych potrzeb słuchaczy. Do pojawiających się problemów zgłaszanych przez słuchaczy i respondentów należą trudności wynikające z procesu wdrażania modelu, takich jak problem z komunikacją dotyczącą możliwości wyboru zajęć i terminów, w związku z niewystarczającą liczbą doradców edukacyjnych oraz kwestiami związanymi z platformą edukacyjną. Pomimo występujących problemów

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

sluchacze i koordynatorzy modelu podkreślają ogromny entuzjazm oraz chęć dalszego kształcenia w tej formie organizacji studiów podyplomowych.

3.1.4. Analiza raportów miesięcznych dokonywanych przez doradców edukacyjnych

W ramach ewaluacji projektu raporty z przebiegu swojej pracy sporządzali doradcy edukacyjni w okresach miesięcznych w czasie od 07.2014 do 03.2015. Raporty miały formę ankiety, którą respondenci wypełniali samodzielnie.

Dokonana została analiza raportów miesięcznych sporządzanych przez trzech doradców edukacyjnych z przebiegu testowania IMKU w SWPS, Collegium Da Vinci oraz Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu. Doradcy edukacyjni na ogół informują o braku utrudnień w organizacji studiów podyplomowych i szkoleń lub w pracy biura w związku z obsługą kandydatów do kształcenia. Doradca edukacyjny z SWPS zwraca uwagę na duże zainteresowanie nowym modelem edukacyjnym. Ma to wpływ na kontakt z doradcą edukacyjnym, który w związku z tym jest utrudniony. Kolejnym podnoszonym problemem są kwestie lokalowe. Doradca edukacyjny z Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu zwraca uwagę na przejściowe problemy w funkcjonowaniu platformy internetowej. Problemy organizacyjne związane z ustalaniem harmonogramu zajęć dla słuchaczy raportują doradcy edukacyjni z Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu oraz Collegium Da Vinci. Wszyscy edukatorzy informują o mniejszym zainteresowaniu ofertą w okresie wakacyjnym. Doradcy edukacyjni zwracają uwagę na potrzebę zatrudnienia większej ilości doradców. Osoby ankietowane nie napotkały większych trudności w kontakcie z kandydatem/słuchaczem kształcenia. Do najczęstszych form doradztwa prowadzonego przez doradców edukacyjnych było rozpoznanie potrzeb i dopasowywanie z kandydatem jednych zajęć po drugich, ogólna rozmowa o możliwościach edukacyjnych (dostępnej ofercie itp.) oraz ogólna rozmowa o potrzebach edukacyjnych. Doradcy edukacyjni wysoko oceniali zadowolenie kandydatów/słuchaczy z zapewnianej przez nich obsługi. Dominującą oceną była 9 w 10-cio stopniowej skali. Do najczęstszych trudności związanych z nowym modelem kształcenia/nowym trybem wyboru zajęć, z którymi zwracali się słuchacze należały: trudności organizacyjne, pomoc w wypełnianiu dokumentacji i obsługa platformy internetowej. Wszelkie zaistniałe sytuacje problemowe były na bieżąco rozwiązywane przez doradców edukacyjnych. Pozytywne opinie o funkcji doradcy lub/i innowacyjnym modelu kształcenia, wyrażone przez kandydatów to przede wszystkim elastyczność oraz możliwość wybrania indywidualnej ścieżki kształcenia z dużej ilości proponowanych kursów. Wysoko i

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

pozytywnie oceniano również pracę doradców edukacyjnych, ich profesjonalizm i dyspozycyjność.

Doradcy edukacyjni nie zgłaszali negatywnych opinii o swojej funkcji lub/i innowacyjnym modelu kształcenia, które zostałyby wyrażone przez kandydatów/słuchaczy. Pojawiły się głosy, że oferta edukacyjna jest zbyt szeroka, co skutkuje trudnościami w podjęciu decyzji oraz obawami co do jej trafności.

W wyniku przeprowadzonych analiz raportów sporządzanych przez doradców edukacyjnych można wyciągnąć następujące wnioski:

- organizacja studiów podyplomowych i szkoleń oraz praca biura przebiega bez większych zakłóceń. Pojawiającymi się problemami są kwestie organizacyjne związane z utrudnionym kontaktem z doradcą edukacyjnym powodowanym dużym zainteresowaniem modelem,
- wszelkie sytuacje problemowe pojawiające się podczas kontaktu z kandydatem/słuchaczem kształcenia były rozwiązywane na bieżąco przez doradców edukacyjnych,
- doradcy edukacyjni najczęściej doradzali w sprawie rozpoznania potrzeb i dopasowywania z kandydatem jednych zajęć po drugich, ogólna rozmowa o możliwościach edukacyjnych (dostępnej ofercie itp.) oraz ogólną rozmową o potrzebach edukacyjnych,
- praca doradców edukacyjnych była oceniana bardzo wysoko przez kandydatów/słuchaczy,
- doradcy edukacyjni informują o potrzebie zatrudnienia większej ilości osób na to stanowisko,
- do najczęstszych trudności związanych z nowym modelem kształcenia/nowym trybem wyboru zajęć, z którymi zwracali się słuchacze należały trudności organizacyjne, obsługa platformy internetowej i pomoc w wypełnianiu dokumentacji. Wszelkie zaistniałe sytuacje problemowe były na bieżąco rozwiązywane przez doradców edukacyjnych,
- elastyczność oraz możliwość wybierania indywidualnej ścieżki kształcenia oraz duża ilość proponowanych kursów, to najczęstsze opinie o funkcji doradcy lub/i innowacyjnym modelu kształcenia. Pozytywnie oceniano pracę doradców edukacyjnych,
- występowała mała ilość negatywnych opinii na temat funkcji doradcy lub/i innowacyjnym modelu kształcenia, wyrażonych przez kandydatów/słuchaczy. Do najczęściej formułowanych obaw należały te, związane z dużą ilością możliwych kursów do wyboru, co skutkowało obawą przed dokonaniem złej decyzji,

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- ogólna opinia na temat nowego modelu kształcenia, którą formułują doradcy edukacyjni jest pozytywna. Nie napotykają oni problemów w funkcjonowaniu modelu, a zaistniałe trudne sytuacje są przez nich rozwiązywane na bieżąco, przez co model funkcjonuje na wysokim poziomie.

3.1.5. Analiza raportów dokonywanych przez kierownika wdrażania z przebiegu testowania IMKU

Analizie poddane zostały trzy raporty z przebiegu testowania IMKU w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej, Wyższej Szkole Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi oraz Collegium Da Vinci, sporządzone przez kierowników wdrażania. Ankietowane osoby wyraziły opinię na temat poszczególnych etapów wdrażania nowego modelu kształcenia. Utrudnienia w organizacji studiów podyplomowych i szkoleń lub w pracy biura w związku z wprowadzeniem nowego modelu kształcenia według kierownika wdrażania z SWPS to duża ilość kandydatów. Kierownik zwraca uwagę, na potrzebę zwiększenia liczby doradców edukacyjnych oraz potrzebę wydłużenia terminów realizacji poszczególnych zajęć. Kierownik wdrażania IMKU z Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi nie widzi większych trudności w organizacji studiów podyplomowych i szkoleń lub w pracy biura. Pracownik Collegium Da Vinci zwraca uwagę na początkowe obawy dotyczące sposobu organizacji studiów podyplomowych w formie nowego modelu, napięte terminy realizacji szkoleń. Po pewnym czasie wszystko "zaczęło wracać do normy". Trudnym elementem wprowadzania modelu w opinii kierownika z Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi jest ułożenie siatek zajęć tak by umożliwiały słuchaczom swobodny wybór zajęć oraz organizacja kursów (powiązanie tematyczne, realizacja w czasie, itd.) umożliwiającą w konsekwencji realizację i ukończenie studiów podyplomowych. Dla kierownika Collegium Da Vinci trudne wydaje się umożliwienie wyboru kursów oraz ułożenie siatek zajęć tak, by umożliwiały słuchaczom swobodny wybór zajęć. Pracownik SWPS wyraża opinię, że żaden z etapów realizacji projektu nie był trudny. Elementem nowego modelu kształcenia, który najbardziej usprawnił organizację szkoleń i studiów podyplomowych według wszystkich ankietowanych pracowników uczelni wyższych była osoba doradcy edukacyjnego, który jest przydatny dla osób niezdecydowanych i pomaga w ustaleniu przebiegu kształcenia na studiach podyplomowych w nowym modelu kształcenia. Pracownicy SWPS oraz Collegium Da Vinci nie wskazują na elementy, które nie odpowiadały im w nowym modelu kształcenia. Pracownik Wyższej Szkoły Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi zwraca uwagę na trudności w budżetowaniu. Proponowaną zmianą w testowanym modelu kształcenia jest według

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

pracownika SWPS przesunięcie terminu realizacji poszczególnych etapów tak, by były one tożsame z normalną pracą uczelni, w tym samym czasie, co nabór planowy na studia podyplomowe. Różnica w datach spowodowana była przesunięciem terminów realizacji poszczególnych etapów projektu. Zadowolenie słuchaczy z nowego modelu kształcenia jest wysokie we wszystkich placówkach, w których wprowadzono nowy model kształcenia. Trudności z jakimi zwracali się słuchacze z nowego modelu kształcenia najczęściej w SWPS to obawa dotycząca braku miejsc na poszczególnych kursach, którymi są zainteresowani. Według kierownika wdrażania, sprawa ta została rozwiązana poprzez zorganizowanie dodatkowych grup na najbardziej obleganych kursach. Mocną stroną wprowadzenia funkcji doradcy edukacyjnego jest pomoc w ustaleniu ścieżki kształcenia, która byłaby zgodna z oczekiwaniami zawodowymi i zainteresowaniami słuchacza, przez co podniesiona została jakość testowanego modelu. Nie raportowano o słabych stronach wprowadzenia doradcy edukacyjnego. Ankietowani ocenili obsługę platformy internetowej IMKU jako łatwą. Podręcznik metodologiczny do nowego modelu kształcenia oraz podręcznik szkoleniowy dla osób zarządzających modelem kształcenia w uczelniach został oceniony wysoko. Wszyscy ankietowani ocenili materiały jako bardzo przydatne. Ankietowani oceniają również jako bardzo wysoką przydatność szkolenia dla osób zarządzających nowym modelem kształcenia. Pracownik Collegium Da Vinci zwraca jednak uwagę na potrzebę dodatkowego szkolenia w tym obszarze. Reakcja dydaktyków na wprowadzenie nowego modelu kształcenia była raczej pozytywna. Pracownik SWPS zwraca uwagę, że dydaktycy wyrażali obawę co do możliwości dostosowania dotychczasowych zajęć do warunków prowadzenia ich w grupie otwartej. Dydaktycy z Collegium Da Vinci zwracali uwagę na możliwą zmienność uczestników oraz trudność kontynuacji. Kierownicy wdrażania nowego modelu kształcenia zwracają uwagę na entuzjastyczne przyjęcie nowego sposobu kształcenia przez słuchaczy, przydatność doradcy edukacyjnego oraz możliwość elastycznego doboru kursów, co spotyka się z dużym zainteresowaniem studentów studiów podyplomowych.

3.1.6. Podsumowanie dotychczasowych badań oraz ewaluacji

W wyniku dokonanej analizy dokumentów zastanych, można stwierdzić, że projekt pt. „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych” realizowany przez Szkołę Wyższą Psychologii Społecznej był prowadzony właściwie, a jego wyniki są zadowalające. Choć nie uniknięto opóźnień związanych z czynnikami wewnętrznymi (zmiana koordynatora) oraz zewnętrznymi (oczekiwanie na akceptację poprawek Strategii Wdrażania Projektu przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju), to projekt jest realizowany skutecznie.

Strona 29

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Na podstawie analizy raportów cząstkowych można stwierdzić, że budżet projektu był prowadzony w sposób optymalny, strategia wdrażana właściwie, a obowiązki sprawozdawcze prowadzone były należycie. Wszystkie osoby zaangażowane w projekt cechowały się wysokimi kwalifikacjami oraz wiedzą, a ich duże zaangażowanie przyczyniło się do osiągnięcia sukcesu.

Wysoką pozytywną ocenę funkcjonowania nowego modelu kształcenia wyrażają również koordynatorzy wdrażania w poszczególnych uczelniach. Nie formułują oni postulatów zmiany dotyczących funkcjonowania modelu, a większość nieprawidłowości związanych z funkcjonowaniem IMKU było rozwiązywanych na bieżąco. Oceniają oni projekt jako niezwykle udany i cieszący się dużym zainteresowaniem słuchaczy studiów podyplomowych. W chwili obecnej otrzymują zapytania dotyczące tego, czy innowacyjny model kształcenia będzie realizowany w SWPS także w kolejnym roku akademickim. Jednakże, rekomendują oni również zatrudnienie większej ilości doradców edukacyjnych.

Doradcy edukacyjni w swoich raportach nie formułują poważniejszych zastrzeżeń co do modelu. Nieprawidłowości wynikające z funkcjonowania projektu miały najczęściej charakter organizacyjny i były rozwiązywane na bieżąco przez samych doradców edukacyjnych lub w ramach pracy uczelni. Z ich raportów wynika również, że sami słuchacze studiów podyplomowych pozytywnie oceniają pracę doradców, jak i elastyczność i unikatowość nowego modelu.

Dodatkowym atutem nowego modelu kształcenia jest duże zadowolenie wyrażane przez słuchaczy studiów podyplomowych, których to opinie zebrane zostały w badaniach ilościowych. Studia modułowe spełniły ich oczekiwania, chcą dalej kontynuować naukę w tej formie kształcenia. Zwracają uwagę na doskonałe dopasowanie modelu do indywidualnych potrzeb słuchacza. Również wysoko oceniają pomoc udzieloną im przez doradców edukacyjnych oraz właściwą organizację studiów podyplomowych.

Choć na rynku edukacyjnym istnieją studia podyplomowe prowadzone w formie modułowej, IMKU charakteryzuje się holistycznym podejściem do organizowania i realizacji studiów podyplomowych, a przez to jest innowacyjny oraz unikatowy ze względu na formę usługi i grupę docelową.

Jak zauważa dr Ewa Jarczeńska-Gerc, która zbadała metodą ilościową słuchaczy studiów podyplomowych, którzy uczestniczyli w nowym modelu kształcenia, „bilansując plusy i minusy należy podkreślić znaczącą przewagę korzyści nad problemami, a także ogromny entuzjazm, chęć dalszego kształcenia i rekomendacji innym takiego modelu organizacji studiów podyplomowych”, co stanowi doskonałą reklamę dla IMKU.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.2. Ewaluacja poszczególnych produktów IMKU

W ramach projektu „PI. Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych” powstał szereg produktów, które mają na celu przybliżenie potencjalnym zainteresowanym nowego modelu kształcenia. Przygotowany został podręcznik metodologii nowego kształcenia ustawicznego, platforma internetowa, narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych, podręcznik doradcy edukacyjnego oraz podręcznik dla osób zarządzających w uczelni nowym modelem kształcenia ustawicznego. Wszystkie przygotowane materiały stworzone zostały, by w łatwy i kompleksowy sposób wprowadzić nowy model kształcenia w uczelniach, które są nim zainteresowane.

Ewaluacja ww. produktów przeprowadzona została z wykorzystaniem metody desk research, a także przy wsparciu ekspertów. Przeprowadzone z tą grupą indywidualne wywiady pogłębione skupiały się wokół analizy poszczególnych produktów IMKU.

3.2.1. Podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia

Podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia przeznaczony jest dla jednostek organizacyjnych (uczelni wyższych), które chcą wprowadzić nowy model kształcenia. Przygotowany został w 2013 roku przez doktor Paulinę Sobiczewską.

Dokładnie opisuje on założenia i ideę nowego modelu kształcenia. Zawiera opis etapów wprowadzenia go w jednostce organizacyjne. Charakteryzuje on etap stworzenia oferty jednostek edukacyjnych, wdrożenie platformy informatycznej, przygotowanie pracowników na stanowisko doradcy edukacyjnego oraz pracowników biura do obsługi nowego modelu kształcenia i opracowanie budżetów poszczególnych jednostek edukacyjnych/trzonów edukacyjnych. Część przygotowana przez dr inż. Henryka Miłosza zawiera szczegółowy opis analizy finansowej nowego modelu kształcenia. Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie dla wszystkich zainteresowanych.

Zdaniem ekspertów wypowiadających się w trakcie indywidualnych wywiadów pogłębionych, podręcznik ten jest „bardzo dopracowany zgodnie ze wszystkimi zasadami metodologii”. Badani kierownicy studiów podyplomowych pozytywnie oceniają publikację, podkreślając, że wyraźnie porządkuje cały proces organizacji studiów w nowym modelu. Jego najmocniejszą stroną jest procesowe uporządkowanie materiału: „Jest to metodologiczne podejście do kształcenia modułowego dające dobre wskazówki od czego zacząć i jak całą procedurę przeprowadzić”. Podręcznik jest napisany przystępnie; wszystkie trudne pojęcia są zdefiniowane. Szczególnie dobrze i szczegółowo opisana jest liczba godzin i procedury

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przyznawania punktów ECTS (wymagana ilość punktów ECTS na przestrzeni czasu uległa zmianie, dlatego należy ją zaktualizować). Żaden z respondentów nie wskazał na elementy, które jego zdaniem warto byłoby w publikacji zmienić.

Krytyce ze strony dwóch ekspertów poddany został rozdział dotyczący analizy kosztów, z uwagi na fakt, że każda uczelnia ma inną specyfikę w kwestii organizacji studiów podyplomowych – przykładowo są uczelnie, które mają z góry określone stawki godzinowe dla wykładowców, są też takie, które podobnych ograniczeń nie wprowadziły. Przedstawiciel jednej z prywatnych uczelni chwalił jednak istnienie tej części (*„I bardzo dobrze, cieszę się, że to jest napisane”*), podkreślając, że są to bardzo skomplikowane procedury.

Choć bardzo dobrze w podręczniku opisana, problematyczna może okazać się kwestia adaptacji modelu do zmieniającej się specyfiki uczelni: *„Z roku na rok zmieniają się słuchacze, zmieniają się wymagania. I pojawia się wiele takich sytuacji tzw. wyjątków, których nigdy nie jesteśmy w stanie przewidzieć np. studenci obcokrajowcy, jakieś różne formy płatności, różne oczekiwania pracodawców itp.”*. Wypowiadający się w ten sposób ekspert sugeruje pozostawienie większych ram elastyczności po stronie organizacyjnej. Pomimo tych niuansów, kierownik studiów podyplomowych na jednej z dolnośląskich uczelni podsumowuje: *„Myślę, że jest to dobry podręcznik do pracy nad takim modelem kształcenia”*.

3.2.2. Narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych

Narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych powstały w celu rozpoznania potrzeb słuchacza studiów podyplomowych organizowanych w nowym modelu kształcenia. Opracowane zostały przez Dariusza Piotrowicza. Dokument przeznaczony jest dla doradcy edukacyjnego, który diagnozuje i pomaga wybrać najlepszą ścieżkę kształcenia dla potencjalnego klienta jednostki organizacyjnej studiów poprzez diagnozę potrzeb edukacyjnych i dobór odpowiednich dla kandydata zajęć. W skład narzędzi do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych wchodzi scenariusz rozmowy oraz kwestionariusz potrzeb edukacyjnych. Scenariusz rozmowy przeznaczony jest dla doradcy edukacyjnego i pomaga strukturalizować rozmowę z przyszłym słuchaczem studiów podyplomowych. Kwestionariusz natomiast pomaga doradcy edukacyjnemu w zebraniu niezbędnych informacji na temat kandydata, takich jak poziom wykształcenia i doświadczenie zawodowe, co pozwala na lepsze dostosowanie zajęć do potrzeb klienta. Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie dla wszystkich zainteresowanych.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przez ekspertów narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych zostały ocenione jako bardzo dobre, które mogą pomóc słuchaczowi w wyborze i tworzeniu ścieżki kształcenia, a na ich podstawie można zdiagnozować potrzeby słuchaczy: *„Myślę, że główną ich zaletą jest to, że dają informację o tym jakie są potrzeby w zakresie kształcenia przyszłych słuchaczy”*. Zostały one opracowane zgodnie z wszelkimi metodologicznymi zasadami funkcjonowania tego typu narzędzi. Kierownik studiów podyplomowych na innej uczelni dodaje: *„Myślę, że to jest bardzo dobry pomysł, żeby przygotować schemat właśnie takiej diagnozy i wyposażyć osoby, które mają bezpośredni kontakt z przyszłymi studentami, żeby można było bardzo dobrze i precyzyjnie tej osobie doradzić i też, żeby nie pominąć pewnych rzeczy”*.

Choć badani byli zgodni odnośnie słuszności idei powstania takich narzędzi i ich poprawności metodologicznej, zastrzeżenia budziła celowość tak dokładnej diagnozy potrzeb w związku z brakiem realnej możliwości ich zaspokojenia ze strony uczelni.. Przykładem są znajdujące się w narzędziu pytania dotyczące preferowanych dni tygodnia, w których miałyby odbywać się zajęcia: *„A co do tego pytania z kwestionariusza [narzędzi diagnozy], jakie dni najbardziej odpowiadają - jest pięknym pytaniem, ale jest nierealne.. Jeżeli nie zadaje się pewnych pytań, to ludzie nie będą o tym myśleć. Ogólnie te pytania z tego kwestionariusza są takie, że mogą spowodować takie myślenie życzeniowe”*. Ponadto taki kwestionariusz pokazałby, że każdy tak naprawdę ma inne potrzeby, a co za tym idzie, jak informuje jeden z ekspertów, *„Takie indywidualne traktowanie mogłoby powodować właśnie bardzo dużo niespełnionych oczekiwań”*. Dokładna diagnoza potrzeb zwiększa oczekiwania słuchacza, a brak spełnienia tych oczekiwań mógłby budzić frustrację. Drugim problemem stosowania omawianych narzędzi jest czasochłonność realizacji diagnozy i wiążące się z tym kwestie finansowania tego czasu (*„Piękna idea i to jest dobre, ale w życiu bym się na coś takiego nie zdecydował, bo jak ja mam 150 osób razy powiedzmy 10 min na każdą, to kiedy miałbym to zrobić? Jak ja nie mam na to czasu”*). Badani podkreślają, że przy dużej skali działalności uczelni (np. 1000-2000 słuchaczy) upowszechnienie takiego modelu oznaczałoby konieczność zatrudnienia dodatkowej kadry, zajmującej się wyłącznie diagnozą. Należy ponadto brać pod uwagę sezonowość potrzeb diagnozy edukacyjnej, w przypadku której *„kumulacja przypada w okresie wrzesień/październik, kiedy na studia podyplomowe dziennie zapisuje się kilkadziesiąt osób”*. W tym okresie takich doradców musiałoby pracować sporo, podczas gdy w innych miesiącach taka usługa byłaby niemal zupełnie nie wykorzystywana.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.2.3. *Podręcznik doradcy edukacyjnego*

Podręcznik dla osób szkolących kandydatów na doradców edukacyjnych. Został on opracowany przez Dariusza Piotrowicza w 2013 roku. Zawiera on kompleksowy opis sposobu przygotowania kandydatów na doradców edukacyjnych. Jego powstanie jest odpowiedzią na konieczność, aby doradca potrafił wspomagać klienta w „diagnozie” potrzeb edukacyjnych w oparciu o realne kompetencje i pragmatykę oferty uczelni. Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie dla wszystkich zainteresowanych.

Zdaniem ekspertów podręcznik przygotowujący do roli doradcy edukacyjnego spełnia oczekiwania, jest napisany bardzo szczegółowo i zawiera omówienie wszelkich istotnych kwestii: *„Podoba mi się bardzo. Podręcznik dba o wiele ważnych szczegółów, które w takiej normalnej rozmowie bez przygotowania (nawet jeżeli mamy dobre intencje) możemy po prostu przeoczyć. Więc on tutaj bardzo ładnie prowadzi osobę przez taką rozmowę i podaje ewentualne rozwiązania do trudnych sytuacji”*. Podręcznik jest szczególnie wartościowy dla osób, które nie miały dotąd doświadczenia w doradztwie, ponieważ omawia także kwestie autoprezentacyjne, mowę ciała, czy modulację głosu. Jest w nim napisane, w jaki sposób nawiązać z klientem rozmowę, jak się komunikować i doradzać. Badani kierownicy studiów podyplomowych nie dostrzegali słabych stron opracowania, ani też nie wskazywali możliwości jego poprawy. Trzeba jednak pamiętać, że sam podręcznik nie stworzy idealnego doradcy, ważne są także jego cechy osobowościowe: doradca powinien cechować się otwartością, umiejętnością słuchania oraz posiadać rozwinięte kompetencje społeczne. Musi też umieć powiązać umiejętności słuchacza z tym, co ma mu do zaproponowania – powinien bardzo dobrze znać zakres kształcenia na wszystkich przedmiotach, z których można tworzyć moduły. Ponadto należy zwrócić uwagę na różnorodność kierunków na wielu uczelniach: *„Nie wyobrażam sobie żeby mógł być jeden doradca edukacyjny kompetentny dla wszystkich studiów”*. Problematiczne w funkcji doradcy będzie również pogodzenie konieczności realizowania celów uczelni, w tym celów budżetowych z koniecznością realizacji oczekiwań studentów: *„Może być tak, że doradcy będą realizować cele uczelni, a nie cele słuchaczy. No bo najważniejsze są finanse, doradca ma jakąś pulę, wie, że ma się zmieścić, więc nie będzie polecał tego, żeby studenci wybierali jakieś np. niszowe przedmioty”*.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.2.4. Podręcznik dla osób zarządzających nowym modelem kształcenia

Przeznaczony jest dla osób zarządzających Innowacyjnym Modelem Kształcenia Ustawicznego na uczelniach wyższych i stanowi dla nich przewodnik. Treści zawarte w publikacji są przygotowane w oparciu o wyniki badań, które w ramach projektu, zrealizował zespół projektowy Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w roku 2013 roku. Opracowania dokonała Joanna Trochimczuk w 2013 roku. Jest to podręcznik szkoleniowy, który ma na celu przybliżyć zasady wdrożenia Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego. Rozdział rozpoczynający podręcznik przybliży czytelnikowi założenia nowego modelu kształcenia. Na kolejnych stronach znajdują się wskazówki dotyczące: opracowania oferty kursów, procedury przygotowania programów kursów oraz zasad przyznawania poszczególnym kursom punktów ECTS (ang. European Credit Transfer System). Rozdział zamykający podręcznik opisuje przykładowy harmonogram szkolenia dla osób zarządzających nowym modelem. Publikacja jest dystrybuowana bezpłatnie dla wszystkich zainteresowanych.

Eksperci ocenili podręcznik dla osób zarządzających nowym modelem kształcenia bardzo pozytywnie: *„Bardzo mi się podoba. Nie widzę tutaj żadnych braków. Wszystko jest tutaj pięknie opisane. Warunki uczestnictwa, adresaci, kursy... Jakby wszystkie te materiały wychodzą naprzeciw sytuacjom oczywistym i sytuacjom nieoczekiwanym”*. Analizowany podręcznik szkoleniowy jest spójny logicznie z innymi produktami modelu oraz szczegółowo dopracowany, w związku z czym po zaproponowanym w podręczniku szkoleniu osoba zarządzająca nie miałaby problemów z wdrożeniem nowego modelu i zarządzaniem nim. Padają jednak obawy, że kierownicy studiów podyplomowych mogą mieć opory przed chęcią uczestniczenia w tego rodzaju szkoleniu. Ponadto, jak dodaje jeden z ekspertów: *„Większość uczelni ma wypracowane własne modele, a uczelnie, szczególnie publiczne, są mało innowacyjne tak naprawdę”*.

3.2.5. Platforma internetowa

Platforma internetowa jest przeznaczona dla słuchaczy oraz jednostek organizacyjnych prowadzących studia podyplomowe w nowym modelu kształcenia. Platforma ta powstała, aby służyć lepszej organizacji nowego elastycznego modelu kształcenia. Zadaniem platformy jest uproszczenie i uatrakcyjnienie wyboru jednostek edukacyjnych (kursów) i scalania ich w studia podyplomowe, przy uwzględnieniu istotnych zasad merytorycznych. Model kształcenia ma być maksymalnie dostosowany do potrzeb słuchacza, co oznacza także możliwość

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

indywidualnego wyboru każdego z kursów wchodzących w skład studiów podyplomowych, a więc przeciętnie od 10 do kilkudziesięciu kursów.

Administrowanie platformą nie wymaga zaawansowanej wiedzy informatycznej. Wprowadzanie kursów, jak i łączenie ich w studia podyplomowe i szkolenia odbywa się z poziomu narzędzi administratora, który dysponuje szerokimi możliwościami wpływania na jej funkcjonowanie.

Platforma informatyczna została oceniona przez ekspertów jako bardzo przydatny element nowego modelu: *„Uważam, że samo zastosowanie platformy jest świetnym narzędziem”*. W obecnych czasach przy ogromnej i wciąż rosnącej popularności Internetu tego rodzaju platformy bardzo dobrze funkcjonują, będąc dużym ułatwieniem dla studentów. Dużą zaletą jest dostęp bezpośrednio przez przeglądarkę internetową bez konieczności instalowania jakiegokolwiek oprogramowania. Jeden z ekspertów podkreśla, że wprowadzenie takiej platformy wyboru zajęć *„na pewno wielokrotnie podwyższy wartość samych studiów dla studentów i dla rynku”*.

Eksperci chwalą platformę informatyczną, widzieliby jednak dla niej szersze zastosowanie. Obecnie rola platformy sprowadza się do tego, że student wchodząc na nią, ma możliwość zapoznania się z całym systemem kształcenia, dotarcia do charakterystyki zakresu treści kształcenia poszczególnych modułów i do różnych opisów. Platforma w przyszłości mogłaby służyć do większej liczby celów, na przykład wymianie różnych poglądów, czy do studiowania on-line (*„Student nie musiałby przyjeżdżać do uczelni, tylko wybrany moduł mógłby studiować w momencie, który mu odpowiada u siebie w domu. Czyli platforma połączona z salami videos umożliwiającą oglądanie prezentacji multimedialnych oraz tego, co wykładowca napisze na tablicy lub pokaże”*). Cały proces kształcenia powinien być wspomagany tą platformą.

3.3. Komentarze ekspertów

3.3.1. Produkty IMKU

Większość ekspertów podkreśla, że wszystkie analizowane produkty IMKU są przydatne, ciekawe i w bardzo dobry sposób opisane. Poza opisanymi wyżej kwestiami organizacyjnymi nikt nie ma zastrzeżeń odnośnie merytoryki ani jakości produktów. Ogólnie dużą zaletą powstałych produktów jest ich szczegółowość i konkretność opisu. Pokazane są w nich konkretne kwestie problematyczne i możliwości ich rozwiązania.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Badani kierownicy studiów podyplomowych nie chcieli podejmować się wartościowania poszczególnych produktów i oceniania, czy któryś z nich charakteryzuje się większą, bądź mniejszą użytecznością. Użyteczność poszczególnych produktów z pewnością jest różna na różnych etapach wdrażania i funkcjonowania nowego modelu kształcenia: *„O ile są takie narzędzia typu platforma, które są przydatne od początku do końca, są też takie, jak np. podręcznik doradcy, który jest potrzebny tylko na etapie uruchamiania”*. Tylko jedna osoba, przedstawiciel szkoły wyższej w województwie dolnośląskim, była przekonana, że jedno z narzędzi jest bardziej użyteczne niż inne – mianowicie platforma informatyczna, ponieważ: *„Dodaje to dodatkowo funkcjonalności do samych studiów, czyli zwiększa ich wartość”*.

Podnoszono również kwestię korekty językowej przygotowanych materiałów: *„Źle mi się je czyta, bo one zawierają mnóstwo błędów językowych i literówek”*.

3.3.2. *Mocne i słabe strony IMKU*

Badani eksperci, osoby odpowiedzialne na uczelniach wyższych za realizację kształcenia ustawicznego, po zapoznaniu się z przedłożonymi im materiałami dot. nowego modelu kształcenia ustawicznego zostali poproszeni o wyszczególnienie największych zalet i słabych stron tego modelu dla uczestników kształcenia.

Zdaniem respondentów nowy model kształcenia jest bardzo dobrym i całkowicie innowacyjnym rozwiązaniem, które powoduje, że studenci stają się podmiotem, a nie przedmiotem na uczelni i mogą wybierać to, co ich faktycznie interesuje. Takie osoby, przychodząc na kurs, będą zainteresowane tematem i bardziej zdeterminowane do nauki: *„Z perspektywy wykładowcy [mocną stroną jest] na pewno to, że przychodzą na dany kurs osoby, które rzeczywiście w 100% chcą w nim uczestniczyć. W tradycyjnych kierunkach może być tak, że są obszary, które w mniejszym stopniu wykazują zainteresowanie przez uczestników. Ta elastyczność, to jest coś, co ludziom na pewno będzie sprzyjało”*.

Wśród badanych pojawiają się głosy, że taki model jest wyjściem naprzeciw wymaganiom rynku: *„Student sam może sobie określić to, w którym kierunku chce iść, tzn., które z kompetencji chce rozwijać, patrząc przez pryzmat tego, jakie doświadczenie i jaką wiedzę chce posiadać po ukończeniu studiów. Też to, że nie jest związany pewnym ułożonym wcześniej programem, który może do niego pasować, ale też nie musi. To też pewnie lepiej będzie odpowiadać oczekiwaniom rynku pracy (...). I to na pewno jest duży plus tej metody”*.

Wielu ekspertów uważa, że to, co jest zaletą modelu – może również stać się jego słabą stroną. W głównej mierze chodzi przy tym o możliwość elastycznego dopasowania

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

kursów przez samego zainteresowanego. Świadczą o tym wypowiedzi osób, które w elastyczności widzą również zagrożenie: *„Przed wszystkim mam do takich modeli wątpliwości takie, czy studenci, którzy przychodzą na studia podyplomowe są na tyle dojrzały, by wybierać sobie ścieżkę kształcenia. Bardzo często z mojego doświadczenia wynika, że na studia podyplomowe przychodzą studenci, którzy chcą się od podstaw nauczyć danej dyscypliny. Na moim studium, które prowadzę, „komunikacja korporacyjna i public relations” często jest tak, że mamy filologów, absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego, socjologów, a rzadko ekonomistów. A przecież to studium jest prowadzone jednak pod kątem biznesowym. Więc czy tacy studenci mogą wybierać ścieżkę kształcenia w sposób taki bardzo świadomy – mam pewne wątpliwości”*.

Respondenci podkreślają również, że mimo, iż założenie elastyczności jest bardzo dobrym pomysłem, to obawiają się problemów technicznych (odpowiednie ułożenie grafiku zajęć) i problemów wynikających z małej świadomości samych studentów (pomijanie modułów nudnych, ale istotnych): *„Wydaje mi się, że idąc taką elastyczną ścieżką, można czasami niektóre treści programowe pominąć. Bo ja wiem, że państwo macie platformę internetową, która wyszukuje i dobiera te kursy – i to jest bardzo fajne i znowu takie innowacyjne... I bardzo mi się podoba. Natomiast (...) czasami może okazać się, że osoba wypadła z tej treści, która jest tak naprawdę ważna. Czyli może się to skończyć tak, że ta osoba przejdzie cały tok kształcenia, a zostanie z lukami w tej wiedzy”*. Problematiczne są również kwestie organizacyjne: *„Może się okazać, że na pewne moduły jest niewystarczająca liczba chętnych. Pewna liczba osób będzie chciała być może realizować więcej modułów niż jest to przewidziane. No i kwestie już typowo takie organizacyjne, choćby związane z wyznaczeniem terminu tych zajęć”*. Przedstawiciel innej uczelni dodaje: *„Zdecydowaną wadą jest to, że bardzo często (co widać już w procesie edukacyjnym) nie jest problemem poziom kształconych kompetencji, czy brak ich dostępności na rynku edukacyjnym, ale największym problemem tak na dobrą sprawę jest sama świadomość studenta lub słuchacza. Świadomość tego, co tak naprawdę on oczekuje i co z daną kompetencją może on zrobić w przyszłości (...). Czasem w ogóle ludzie, z tego, co widzę, dają się ponieść owczemu pędowi, który niekoniecznie musi być związany z rzeczywistością (...). Są pewne tematy, które są modne, a które wcale nie gwarantują tego, że po ich ukończeniu będzie możliwość ich wykorzystania (tych umiejętności, tej wiedzy) w praktyce – czyli w pracy zawodowej. Tak więc jeżeli chodzi o sam ten system, model, to im więcej opcji tym trudniej tak na dobrą sprawę”*. W związku z przytoczoną powyżej wypowiedzią można wnioskować, że eksperci obawiają się, że przy indywidualnym doborze dodatkowych modułów (zajęć, które można dobrać) może nastąpić sytuacja, że student dopiero po zakończonych studiach, na przykład w trakcie pracy

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zawodowej uświadomił sobie, że pominął wartościowe kursy, które początkowo wydawały się dla niego nudne.

Pomimo wskazanych przez ekspertów możliwych słabych stron, respondenci uważają go za dobry i innowacyjny twór, podkreślając, że ważną zaletą modelu jest kładzenie dużego nacisku na część praktyczną zajęć i wykorzystanie platformy informatycznej: *„Przewaga praktyki nad teorią, to jest moim zdaniem najważniejsze. Studenci wolą mieć zajęcia z praktykami, tak żeby pokazywać konkrety”*. Przedstawiciel innej uczelni dodaje: *„W tym modelu podoba mi się, że jest nacisk na kształcenie praktyczne. Zajęcia takie powodują, że kwalifikacje takiego przyszłego np. nauczyciela rosną. Na pewno jest to kształcenie innowacyjne. Podoba mi się też to, że została stworzona platforma”*. Niektórzy z badanych podkreślają, że przedstawiony im model jest bardzo dobrze dostosowany do wymogów nowej generacji wchodzącej na rynek pracy: *„Plusem niewątpliwie jest to, że taki model odpowiada oczekiwaniom obecnych generacji. Teraz coraz częściej jest tak, że jak nie ma tej możliwości dokonywania wyboru to traci się motywację do działania. Ta możliwość dokonania wyboru musi być zawsze. Oni muszą czuć tę wolność – i to jest też jakby kolejnym elementem motywującym do samego procesu edukacyjnego”*.

Jakkolwiek dobre, czy szczegółowe byłyby produkty IMKU, sposób wdrożenia nowego modelu zależy w największym stopniu od chęci i otwartości samej uczelni oraz od postawy kierowników studiów podyplomowych. Jeden z ekspertów jest przekonany, że, jeśli kierownik będzie zaangażowany, to materiały bardzo mu się przydadzą, jeśli jednak nie będzie wyrażał chęci prowadzenia zmian modelu kształcenia, to prawdopodobnie podręcznika nawet nie otworzy.

3.3.3. Efektywność kosztowa IMKU

Badanych poproszono również o ocenę, czy nowy model kształcenia ustawicznego byłby bardziej, czy też mniej efektywny kosztowo w porównaniu z modelem obecnie obowiązującym. Większość ekspertów obawia się, że nowy sposób kształcenia może być po prostu droższy dla uczelni, ale pojawiają się też głosy, że przy dobrej organizacji – może on być efektywny kosztowo: *„Z punktu widzenia słuchacza byłby pewnie lepszy, ale z punktu widzenia uczelni byłby gorszy, bo musielibyśmy zapewnić więcej prowadzących”*. Kierownik studiów podyplomowych na innej uczelni dodaje: *„Koszty na pewno będą większe, dlatego, że będą mniejsze grupy, więcej przedmiotów, potrzeba większej ilości sal ze względu na to, że te grupy będą nieliczne... Też ze względu na to, że przenosi się pewien akcent z tych wykładów na ćwiczenia, na warsztaty, na laboratoria (...). Wydaje mi się, że koszty mogą wzrosnąć,*

Strona 39

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

choć nie jestem ekspertem w tym zakresie. Ale z kolei uważam też, że mogą też wzrosnąć zyski, więc ten nowy system może akurat przynieść lepszy efekt”.

Badanym ekspertom trudno było wskazać konkretne zmiany działania nowego modelu, które mogłyby podnieść jego efektywność kosztową bez negatywnych skutków dla organizacji procesu kształcenia. Większość podkreśliła, że nie ma odpowiedniej wiedzy, czy kompetencji, albo też zbyt słabo zna projekt, aby to oceniać. Wskazano na jedną propozycję, tj. obniżenie kosztów przez zatrudnienie kadry wykładowczej z niższymi stopniami naukowymi: *„To zależy, czy w zakresie każdego jednego takiego modułu musi być zatrudniona kadra profesorów, doktorów habilitowanych i magistrów. Natomiast gdy organizujemy studia podyplomowe to nie zawsze kierownikiem takich studiów jest profesor czy doktor habilitowany. Więc jeśli byłoby to na zasadzie studiów podyplomowych to wtedy automatycznie koszty się obniżają”.*

3.3.4. Skuteczność IMKU

Respondenci w większości dobrze oceniają skuteczność kształcenia w nowym modelu. Niektórzy eksperci podkreślali, że można by wzmocnić wsparcie studenta na odległość, w szczególności kłaść bardzo duży nacisk na jakość doradztwa na pierwszym etapie uczestnictwa w takich studiach, którym jest odpowiednie dostosowanie zajęć: *„Myślę, że jeżeli chodzi o efekt finalny – czyli to, z czym rzeczywiście słuchacz wychodzi i rzeczywiście wdraża w życie – to tutaj zdecydowanie powinno położyć się bardzo duży nacisk na doradztwo zawodowe przed rozpoczęciem studiów (...). Ja wiem, że jest tam taki formularz dotyczący tego rozpoznania potrzeb. Ale uważam, że formularz to nie jest jeszcze adekwatne narzędzie. Myślę bardziej o takich narzędziach jak mentoring, tutoring. Chodzi o wszelkie narzędzia, które pomagają i wspierają słuchacza w dokonaniu świadomego wyboru. Tak żeby on miał przeświadczenie, że pieniądze, czas i energię, którą przeznacza na zdobycie pewnych kompetencji i umiejętności, przyniesie mu stopę zwrotu w przyszłości. To też zbuduje pewien wizerunek efektywności uczelni/efektywności kierunku”.*

3.3.5. Zainteresowanie uczelni wdrożeniem IMKU

Badani zgodnie uważają, że wszystkie uczelnie powinny iść z duchem czasu i powinny zmieniać dotychczas funkcjonujące systemy nauczania poprzez wprowadzanie innowacji. Część z nich uważa jednak, że nie wszystkie uczelnie są przygotowane na tak

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

radikalne zmiany, jak przedstawione przez SWPS. Ekspert dodaje: *„Uważam, że uczelnie powinny wdrażać nowy model kształcenia, jest to nieuchronne. Jeżeli my, jako społeczeństwo, jako kraj, mamy wspierać ambitne cele, które sobie sami stawiamy na poziomie gospodarczym, to nie wyobrażam sobie żeby system edukacji nie zmierzał właśnie w tym kierunku (...). Mam wrażenie, że jeżeli uczelnia zaczyna wdrażać takie narzędzia to nie pozostaje nic, jak tylko przyklasnąć i uważam, że jest to jedyny kierunek, który może istnieć. To już nie jest kwestia tego, czy to jest dobre – to jest wymagane”.*

3.3.6. Wnioski i rekomendacje z badania eksperckiego

Kluczowe wnioski

- Zadaniem badanych największą zaletą nowego modelu kształcenia jest jego elastyczność w dopasowaniu kursów przez samego zainteresowanego i nacisk na praktyczną formę zajęć, a także dobre dostosowanie modelu do wymogów nowej generacji wchodzącej na rynek pracy a jednocześnie rynek podyplomowych usług edukacyjnych.
- Respondenci w zdecydowanej większości dobrze oceniają skuteczność kształcenia w nowym modelu. Ewentualne zwiększenie skuteczności widzą w kładzeniu dużego nacisku na jak najwyższą jakość dostosowania zajęć do preferencji studenta, czyli na pracę doradcy.
- Dużą zaletą kształcenia w nowym modelu, którą mogą odczuć odbiorcy i pracodawcy finansujący ich edukację jest możliwość uczestnictwa w wybranych przez pracodawcę kursach, a następnie takie dobranie dodatkowych kursów, które stworzy na ich podstawie studia podyplomowe.
- Badani zgodnie uważają, że wszystkie uczelnie w Polsce w mniejszym, lub większym stopniu powinny zmieniać dotychczas funkcjonujące systemy nauczania zgodnie z modelem nowego kształcenia, podkreślają jednak obawy o kwestie finansowania tych zmian.
- W kwestii ekonomicznej, większość ekspertów obawia się, że nowy model nauczania może być droższy dla uczelni, ale pojawiają się też głosy, że przy dobrej organizacji – może on być bardziej efektywny kosztowo.
- W celu podniesienia efektywności kosztowej nowego modelu eksperci wskazali na możliwość obniżenia kosztów przez zatrudnienie kadry wykładowczej z niższymi stopniami naukowymi. Ta propozycja wiąże się jednak z negatywnymi skutkami dla jakości kształcenia.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Słabą stroną nowego modelu kształcenia jest to że nie wszyscy studenci wybierający się na studia podyplomowe są świadomi tego, czego chcą się nauczyć i mogliby błędnie przygotować swoją ścieżkę kariery, pomijając istotne dla rozwoju kursy.
- Eksperci obawiają się także trudności logistycznych związanych z przygotowaniem grafiku zajęć.

Rekomendacje

- Ważne jest zwrócenie uwagi na początkowy etap, w którym mieliby uczestniczyć studenci – na dobór odpowiednich kursów. Jest on bardzo ważny, ponieważ stanowi podstawę nowego modelu, a sam dobór poszczególnych kursów będzie rzutował na całość kształcenia. Nieodpowiedni dobór tematyki zajęć na tym etapie może w rezultacie skutkować niepełnym uzupełnieniem wiedzy.
- W celu uniknięcia długich kolejek na spotkania z doradcą edukacyjnym w okresie zapisów na poszczególne kursy, warto rozważyć czasowe powołanie większej liczby doradców, którzy w tzw. „gorących okresach” byłiby w stanie udzielić porad większej liczbie słuchaczy.

3.4. Wyniki badania z pracodawcami

Grupą poddaną badaniu ewaluacyjnemu byli także pracodawcy, czyli właściciele firm lub przedstawiciele działów HR, którzy mają decydujący wpływ na kształcenie pracowników, oraz którzy korzystają z ofert studiów podyplomowych dla swoich pracowników. Grupa ta odpowiadała na pytania dotyczące uczestnictwa pracowników w kształceniu ustawicznym, w tym swoich oczekiwań odnośnie studiów podyplomowych, a także dotyczące innowacyjnego modelu kształcenia ustawicznego.

3.4.1. Oczekiwania odnośnie studiów podyplomowych

Na pytanie, czego przede wszystkim oczekuje ich firma, zapewniając pracownikowi kształcenie w ramach studiów podyplomowych lub innych form kształcenia ustawicznego badani w zdecydowanej większości odpowiadali, że oczekują wymiernych korzyści dla firmy. Wielu tłumaczyło, że wysyłając swoich pracowników na takie zajęcia dodatkowe liczy, że przyniosą one konkretny pożytek dla przedsiębiorstwa, że pracownicy, którzy podniosą swoje kwalifikacje będą wydajniej, lepiej i bardziej kreatywnie pracować. Jeden z nich wypowiadał

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

się w tej kwestii następująco: „*Myślę, że przede wszystkim firma oczekuje tego, że zdobyte przez pracownika wykształcenie przyniesie pożytek firmie. Po to się wysyła pracownika na jakiegokolwiek szkolenie, czy podnoszenie kwalifikacji, żeby przełożyło się to na jego realną pracę w firmie*”. Praktycznie w każdym przypadku badani podkreślali, że poprzez uczestnictwo pracowników w takich zajęciach firma na tym korzysta: „*Bo mimo, że płaci za jego szkolenie, to ten pracownik zdobywa nową wiedzę i doświadczenie, co przekłada się potem na jego pracę. Tak więc my bardzo często wysyłamy pracowników z różnych działów na takie studia, czy kursy, bo wiemy, że to się naprawdę przydaje i korzystanie wpływa na pracę firmy. Oczekujemy, tego żeby takie kursy faktycznie skutecznie doksztalcały pracownika i podnosiły jego kwalifikacje*”.

Zdaniem badanych ważne jest, aby pracownik: „*zdobył praktyczną wiedzę, którą będzie mógł przełożyć na naszą pracę. Nie ogólne przedmioty, tylko jakieś konkretne umiejętności*”. Pracodawcy wymagają, aby kursy, czy studia były w jak największym stopniu powiązane z tym, co pracownik w danym momencie wykonuje, aby były połączone z jego stanowiskiem. Chcą, aby rzeczy których się nauczy mogły być wykorzystywane w pracy, przez co mogłyby wspierać rozwój firmy.

Wśród pracodawców pojawiają się głosy, które można określić słowami „*płacę, więc wymagam*”, na przykład: „*Oczekuję tego, że spędzi [pracownik biorący udział w szkoleniu] u nas jeszcze przez jakiś czas pracując, my podpisywaliśmy wtedy lojalkę na dwa lata, jeszcze chyba nawet jakaś kara była. Więc to była taka transakcja wiązana i tego oczekuję. Bo w momencie, kiedy ktoś jest wysyłamy na kurs czy studia i opłacamy to wszystko za niego, to nie chcemy, żeby zaraz od nas odszedł*”.

Niektórzy z badanych podkreślają również miękkie korzyści wysyłania pracowników na studia, które ich zdaniem w ostatecznym rozrachunków również przyczyniają się do rozwoju firmy: „*Dzięki studiom wzrośnie samozadowolenie pracownika, bo będzie bardziej uzdolniony, zdobędzie nowe kwalifikacje, wiedzę – a to będzie miało przełożenie też na jego większe chęci do pracy. Będzie też miał większą wiedzę teoretyczną, co może przełożyć się na wzrost jego kreatywność, będzie prawdopodobnie bardziej pomysłowy, będzie mógł zajmować się różnymi dodatkowymi projektami...*”.

3.4.2. Idealne studia podyplomowe

Najczęściej wymienianymi przez badanych słowami, które miały opisać najważniejsze elementy organizacji studiów podyplomowych ich pracowników były praktyczność i elastyczność. Pracodawcom zależy na tym, aby zajęcia były prowadzone przez tzw.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

praktyków i aby przekazywana tam wiedza miała charakter praktyczny: *„Przed wszystkim oczekuję jak najwięcej zajęć praktycznych, nie teoretycznych, tylko żeby osoba, która bierze udział w studiach podyplomowych nauczyła się konkretnych rzeczy, konkretnej pracy na konkretnych narzędziach, które będzie później bezpośrednio wykorzystywać w pracy. Czyli jak najwięcej zajęć praktycznych, a mniej teorii”*. Pracodawcy podkreślają: *„Ważna jest zbieżność z praktycznym życiem, a nie, żeby to była tylko teoretyczna nauka całkowicie oderwana od rzeczywistości. Studia powinny być bardziej oparte na praktykach niż na książkach”*.

Większość badanych podkreśla również istotność możliwości elastycznego korzystania z zajęć, wskazując trudność łączenia pracy, studiów i czasu wolnego: *„Oczekujemy elastyczności, jeżeli chodzi o czas, ponieważ nie może to kolidować z pracą. Ale ważna jest również elastyczność w dobrze kursów”*. Dla wielu duże znaczenie ma odpowiednie dopasowanie, godzin, a nawet wprowadzenie możliwości studiowania on-line: *„Oczekuję daleko posuniętej elastyczności. Nasze biuro pracuje w godzinach 8-20 i mamy dodatkowo dyżury, dlatego według mnie fajna jest możliwość dopasowania zajęć do grafiku pracy takiego pracownika. Często uczelnie proponują zjazdy weekendowe powiedzmy od 8 do 20 a świetną możliwością było by skorzystanie z takich zajęć np. w ciągu tygodnia a niekoniecznie tylko przez cały weekend (...) i żeby była też możliwość kształcenia się on-line w niektórych przypadkach, gdy np. ktoś nie może dojechać na zajęcia”*.

Niektórzy z pracodawców oprócz elastyczności podkreślają, potrzebę efektywnego wykorzystania czasu na naukę: *„Od uczelni oczekuję, że ta nauka nie będzie pochłaniała godzin takich normalnych, czyli chodzi tu o studia wieczorowe czy weekendowe. I że nie będzie aż tak dużo pracy, na którą będzie pracownik musiał poświęcić swój czas wieczorami, żeby nie był po prostu zmęczony w ciągu tygodnia w pracy, bo będzie wtedy mniej efektywny. A z własnego doświadczenia wiem, że często te zajęcia bywają „olewane” i gdzieś ten czas przepływa między palcami, nic konkretnego się nie dzieje, a później jest wymagane nadrobienie tego przez studentów. I tego właśnie chciałabym uniknąć. Jeszcze jest jeden taki aspekt w prawie pracy. Chodzi o to, że pracodawca powinien zapewnić czas wolny na pisanie pracy dyplomowej. Więc nam by to przeszkadzało i zastanawialiśmy się nad wyborem studiów, które kończą się tylko egzaminem”*. Badani oczekują od uczelni skutecznego przekazywania wiedzy, aby biorący udział nie musieli większości wiedzy przyswajać samodzielnie w domu i umiejętnie wykorzystywali ją w pracy: *„Oczekuję od takich uczelni skutecznego przekazania wiedzy mojemu pracownikowi. Przed wszystkim wiedzy praktycznej, którą będzie mógł wykorzystywać w swojej pracy z korzyścią dla firmy”*.

Badani poproszeni o wskazanie elementów, które chcieliby zmienić w kwestii organizacji studiów podyplomowych swoich pracowników wymieniali najczęściej:

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

stworzenie możliwości elastycznego korzystania z zajęć, wprowadzenie praktycznych zajęć i elastyczność wyboru przedmiotów. Pracodawcy podkreślają, że ich pracownicy często, w skutek wykonywania obowiązków służbowych nie mogą uczestniczyć w zajęciach – chcieliby, aby do takich sytuacji dochodziło jak najrzadziej. Tym samym oczekują od uczelni przygotowania takiego systemu, który mógłby jak najbardziej dostosowywać się do czasu wolnego studentów lub, aby mogli oni w jakiś sposób odrabiać utracone zajęcia, dzięki czemu nie traciliby nic z przekazywanej wiedzy: *„Możliwość większego dopasowania do trybu pracy pracownika, bo teraz rzadko kiedy ktoś pracuje od 8 do 16 tylko. Zdarzają się sytuacje, kiedy trzeba zostać po godzinach, albo przyjść w weekend do pracy i wówczas takie zajęcia temu człowiekowi przepadają”*. Badani podkreślają również istotność wprowadzenia konkretnych kierunków, związanych z poszczególnymi stanowiskami lub możliwość dobierania, dostosowywania programu zajęć do poszczególnego studenta: *„Myślę, że największym problemem było to, że jak już słaliśmy takiego pracownika na studia, to szukaliśmy kierunku najbardziej adekwatnego do danego stanowiska, a i tak były tam przedmioty, które były nieprzydatne, ale taki był program studiów i nie mogliśmy tego ominąć”*. Inna wypowiadająca się osoba podkreśliła: *„Jest za mała elastyczność. Fajnie by było, jakby można było niektóre przedmioty samemu wybierać w zależności od tego, jaki jest profil przedsiębiorstwa”*. Oprócz tego większość wypowiadających się pracodawców podkreśla, że nie odpowiada im brak lub zdecydowanie za mała liczba godzin praktycznych zajęć: *„Nie ma praktycznie żadnych praktyk w ramach studiów podyplomowych”*.

Pracodawcom zadano również wprost pytanie o ogólnie rozumianą elastyczność: zapytano ich o to, jak ważna przy wyborze studiów podyplomowych lub dalszego kształcenia ustawicznego byłaby dla firmy elastyczność – zarówno elastyczność wyboru konkretnych zajęć, czy kursów dla pracowników, jak i elastyczność planu zajęć, terminów i czasu trwania studiów. Z odpowiedzi jasno wynika, że co do elastyczności wyboru ścieżki szkolenia pracodawcy prawie w 100% się zgadzają. Podkreślają, że taka możliwość spowodowałaby, że ich pracownicy wybieraliby tylko przedmioty, które przydadzą im się do pracy: *„Jeśli chodzi o wybór kursów, to myślę, że to jest dosyć ważne, żeby móc sobie dostosować niejako program do potrzeb firmy. Taki system panuje w Stanach Zjednoczonych i tak szczerze powiedziawszy czekałam, kiedy to pojawi się w Polsce, czyli możliwość doboru zajęć co do zainteresowań danej osoby. Bo do tej pory jak pracownicy byli wysyłani na jakieś kursy czy studia podyplomowe, to mieli z góry ustalony plan zajęć, z czego część zajęć kompletnie ich nie interesuje, nie będzie przydatna w pracy. Więc iść na studia po to żeby iść na jakieś zajęcia, bo gwarantuje mi je uczelnia jest kompletnie bez sensu. A możliwość doboru programu, który później będzie bardziej efektywnie wykorzystywany w pracy to dla mnie to*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

jest „strzał w dziesiątkę”. Inny pracodawca podkreśla: „Zdecydowanie istotna byłaby elastyczność w doborze konkretnych zajęć. Wiadomo, że chcemy wysyłać pracownika na takie zajęcia, które potem przydadzą się w naszej firmie. Nie chodzi tylko o to, żeby pracownik zdobył dodatkowe wykształcenie, które jemu pasuje, tylko przede wszystkim chodzi o to, żeby ta zdobyta przez niego wiedza i wykształcenie przekładało się potem na jego pracę”. W sprawie elastyczności planu zajęć pracodawcy nie są już tacy zgodni. Mimo, że początkowo podkreślali, że jest to bardzo ważny aspekt, po zadaniu tego pytania, część podtrzymała swoje wypowiedzi, czyli podkreśliła, że ważne jest aby plan był elastyczny i nie kolidował z obowiązkami pracownika, druga część podkreśliła zaś, że elastyczność na dzisiejszym poziomie jest wystarczająca lub, że przy wyborze studiów nie kierują się elastycznością zajęć, bo nie jest ona ważna dla pracodawców, lecz dla samych pracowników: „Elementy związane z terminami zajęć itd., to już chyba bardziej odnoszą się do potrzeb pracownika. Zresztą wiele się nie zmieni, bo studia podyplomowe są na ogół w weekendy i raczej trudno żeby były w dni pracy, kiedy pracownicy są potrzebni na miejscu”.

3.4.3. Ocena nowego modelu kształcenia

Pracodawcy w stu procentach pozytywnie ocenili nowy model kształcenia. Najczęściej podkreślanym aspektem była możliwość samodzielnego doboru zajęć: „Myślę, że jest ciekawszy i na pewno inny. Obecny model odgórnie narzuca to, co na danym kierunku będzie. A ten nowy model zmierza trochę w kierunku takiego szkolenia jakie jest w Stanach Zjednoczonych, w którym to uczeń sam może sobie dobierać poszczególne kursy do podstawy programowej (...). I uważam, że jest to dosyć ciekawe i na pewno warte wdrożenia”. Pracodawcy podkreślają, że proponowany, nowy model jest lepszy od obecnego, a jego charakter może przyczynić się do zaspokojenia potrzeb pracodawcy i pracownika: „Jest rewelacyjny, po raz pierwszy słyszę o czymś takim. Ponieważ na każdych studiach czy to dziennych, zaocznych, czy też podyplomowych jest cała masa tematów, czy też zagadnień, która nas w ogóle nie interesuje. I ten model jest rewelacyjny”. Inny respondent dodaje: „Myślę, że mogę temu pomysłowi tylko przyklasnąć, bo jest zdecydowanie lepszy od obecnie oferowanego”.

Zdaniem badanych największe dla nich zalety nowego modelu kształcenia to zdecydowanie elastyczność w doborze zajęć i kursów. Dzięki takiej elastyczności pracodawca i osoba uczestnicząca w kursie, czy studiach podyplomowych ma realny wpływ na jego kształt, a co za tym idzie może dowolnie dobierać ścieżkę kształcenia, która w przyszłości przyniesie realne korzyści firmie: „Możliwość wyboru zakresu materiału tak naprawdę

Strona 46

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

przydatnego danej osobie. Zakresu materiału z tej dziedziny zainteresowań, która będzie potem wykorzystywana czy to w pracy czy nawet być może ogólnie w życiu. Nie mu tu takich 'zapchaj dziur', jak ja to nazywam, czyli niepotrzebnych informacji”. Pracodawcy podkreślają jednak, że taką ocenę można wystawić w teorii, a nie wiadomo, jak taki nowy model kształcenia będzie funkcjonował w praktyce.

Osoby badane obawiają się kwestii formalnych dotyczących zaświadczeń uzyskanych po odbytych kursach: *„Największą zaletą jest na pewno fakt, że można wybierać czy się kształcić w całym kierunku na studiach podyplomowych czy wybierze się tylko kursy. Natomiast nie wiem, jak to będzie rozwiązane prawnie, żeby można było korzystać z różnych kursów, co w efekcie byłoby później na zasadzie studiów podyplomowych. Czyli na zasadzie, że studia podyplomowe dają możliwość zdobycia 200 punktów. Ale można te 200 punktów zdobyć w ramach różnych kursów i wtedy się dostaje indywidualny dyplom ukończenia studiów podyplomowych w takim indywidualnym cyklu. Gdyby była taka możliwość to by było jeszcze lepiej”. Nowy model kształcenia wychodzi naprzeciw tym obawom – wszelkie kwestie formalne dotyczące zaświadczeń, czy punktów ECTS zostały dopracowane i szczegółowo opisane w podręczniku metodologii.*

Respondentom trudno było wskazać najsłabsze strony nowego modelu kształcenia, ponieważ nie wiedzą jak model może zadziałać w praktyce. Kilku badanych jako słabość wskazuje to, że część osób podejmujących uczestnictwo w tego typu modelu kształcenia może nieodpowiednio dobrać listę zajęć, co będzie mogło spowodować, że zdobyte umiejętności na studiach nie przyniosą pracodawcy korzyści, a nawet straty w postaci wydanych pieniędzy na niepotrzebne szkolenie: *„Myślę, że największym zagrożeniem tego modelu może być to, że dobierze się przedmioty w taki sposób (choć rozumiem, że będzie tam jakaś osoba, która będzie wspomagać ten proces wyboru), że nie przyniesie to firmie żadnych profitów. Że pracownik pozna rzeczy, które niekoniecznie będą firmie potrzebne. I to może być zagrożenie z punktu widzenia firmy. Może się okazać, że taki program nie jest dla wszystkich osób. Osoby, które są mało zdecydowane, mało zdeterminowane nauką sobie w tym systemie nie poradzą”. Inny pracodawca dodaje: „Wadą może być konsekwencja. Żeby ten, kto uczestniczy w takich studiach miał w sobie dużo samozaparć do takiej nauki. Przy takim modelu łatwo można sobie odpuścić różne rzeczy i przejść przez te studia „po łebkach”. Inni pracodawcy oprócz niefrasobliwości samych pracowników obawiają się także niekompetencji osób, które miałyby opiekować się takimi studentami: „Wydaje mi się, że słabym ogniwem może być ten opiekun, który ma wybrać tę ścieżkę. Bo jeżeli on będzie nieodpowiednio przygotowany do pracy z klientem i będzie miał małe przygotowanie w tym zakresie, to może dobierać niekoniecznie dobrze. Czyli to, co się dzieje teraz z doradcami*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zawodowym – że są to osoby, które się szkoli na doradców zawodowych, a oni nie mają tak de facto przygotowania na rynku pracy i szerokiej wiedzy w tym zakresie”.

3.4.4. Ocena efektywności kosztowej IMKU

Wielu pracodawców obawia się, że nowy model kształcenia będzie drogi, co stanie się jego istotną wadą. Większość pracodawców wypowiedziała się jednak pozytywnie na temat możliwości elastycznego kształtowania kosztów kształcenia w nowym modelu z perspektywy możliwości dla ich firmy: *„Im więcej korzysta się z kursów, tym więcej się płaci. Im mniej, tym mniej się płaci. Logiczne. I jak najbardziej oceniam to pozytywnie. Płatność powinna być uzależniona właśnie od tego, z ilu kursów się skorzystało. Jak najbardziej takie rozwiązanie jest bardzo dobre”*. Część respondentów wykazała się jednak częściowym sceptycyzmem: *„To zależy, ile będzie taki kurs kosztował, bo jeśli się okaże, że wcześniej na rocznych studiach płacono się za 10 przedmiotów np. 10 tysięcy a teraz za 20 będzie 20 tysięcy, no to nie będzie się to opłacało”*. Nadmienić należy jednak, że model jest efektywny kosztowo; dobierane pojedynczo kursy kosztują więcej niż taka sama liczba kursów w pakiecie w postaci studiów podyplomowych.

Inni respondenci podsuwają dodatkowe rozwiązania: *„Z jednej strony może i tak, bo za mniej pieniędzy dostaniesz mniej wiedzy, a za więcej pieniędzy dostaniesz więcej. Wydaje mi się, że przydałoby się coś pośredniego, czyli negocjacji ceny i dopasowania kursów do możliwości danej osoby czy firmy, która kieruje pracowników na szkolenie. Może jakieś pakiety promocyjne dla firm”*.

3.4.5. Ocena szans rozpowszechnienia nowego modelu kształcenia

Pracodawcy zgodnie oceniają, że nowy model kształcenia jest innowacyjny i ma szansę stać się bardziej popularnym modelem niż dotychczasowy model. *„Wydaje mi się, że było by to rewolucyjne podejście do studiów podyplomowych, które są już bardzo mocno oklepanym tematem. A w momencie, kiedy pracownik może sobie wybrać te przedmioty, to jest bardziej zmotywowany”*. Pracodawcy uważają, również, że propozycja ta powinna spotkać się z ogólną aprobatą wśród pracodawców i pracowników i z chęcią wysłaliby na takie studia swoich pracowników: *„Myślę, że jest to ciekawa propozycja i może spotkać się z zainteresowaniem zarówno wśród pracowników jak i pracodawców”*. Inny respondent dodaje:

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Według mnie byłby zdecydowanie bardziej popularniejszy, ciekawszy a przede wszystkim efektywniejszy i bardziej zachęcałby to skorzystania z tego typu oferty”.

3.4.6. Wnioski i rekomendacje wynikające z badania pracodawców

Wnioski

- Bardzo ważnym aspektem dla pracodawców jest możliwość elastycznego doboru przedmiotów. Pracodawcy oczekują, że dzięki pomocy opiekuna, w nowym systemie kształcenia takie zajęcia będą doskonale dopasowane do potrzeb ich pracownika, a tym samym do potrzeb firmy. Pracownik powinien wybierać tylko takie przedmioty, czy kursy w swojej ścieżce kształcenia, które zostaną wykorzystane w ich firmie. Podkreślają, przy tym, że osoby odpowiadające za pomoc przy wyborze przedmiotów powinny posiadać dużą wiedzę na ten temat.
- Pracodawcy kierujący swoich pracowników na studia podyplomowe, oczekują, że ich pracownicy oprócz wiedzy teoretycznej posiadają tam również wiedzę praktyczną. Pracodawcy liczą, że w nowym modelu kształcenia znajdzie się więcej zajęć praktycznych, dzięki którym pracownik po takich studiach będzie mógł w firmie funkcjonalnie wykorzystać zdobytą wiedzę.
- Wielu pracodawców podważa rzetelność prowadzonych zajęć w obecnym modelu nauczania. Wybierając ośrodek nauczania chcieliby mieć pewność, że zajęcia będą się zawsze odbywały i będą miały jak najlepszą jakość. Chcieliby również, aby zajęcia były prowadzone przez praktyków.
- Pracodawcy zgodnie oceniają, że nowy model kształcenia spotka się z aprobatą w środowisku przedsiębiorców i ma szansę stać się bardziej popularnym modelem niż dotychczasowy.
- Pracodawcy entuzjastycznie przyjęli informacje o nowym modelu kształcenia, podkreślając, że oferowana w jego ramach elastyczność oraz możliwość samodzielnego doboru zajęć są najbardziej wartościowymi elementami.
- Pracodawcy po zapoznaniu się z zarysem nowego modelu kształcenia obawiają się, że nie będzie on tanie rozwiązanie i pomimo wielu zalet nie wszyscy pracodawcy będą mogli sobie na nie pozwolić. Sama możliwość elastycznego kształtowania kosztów oceniona została natomiast bardzo pozytywnie.
- Obawy pracodawców oscylowały także wokół osoby doradcy i kwestii wyboru konkretnych zajęć w ramach modułów. Zagrożeniem może być nieodpowiedni dobór przedmiotów, który nie przyniesie pracownikowi, ani kierującej go firmie żadnych profitów.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rekomendacje:

- Osoba odpowiedzialna za doradztwo powinna być kompetentna i umiejętnie doradzać wybór poszczególnych zajęć studentom, kładąc przede wszystkim nacisk na potrzeby zawodowe słuchacza i oczekiwania pracodawcy finansującego naukę.
- Należy rozważyć opcję możliwości uczestnictwa pracodawcy w wyborze kursów dla wysyłanych przez siebie pracowników na studia.
- Niektórzy pracodawcy proponują wprowadzenie możliwości indywidualnego rozliczania uczelni z pracodawcą za studia swoich pracowników.
- Ważne jest, aby przy budowaniu siatki kursów i wyborze prowadzących zajęcia, zwrócić szczególną uwagę na zatrudnianie praktyków. Takie osoby będą mogły przekazać studentom nie tylko teoretyczne podstawy pewnych zagadnień szkoleniowych, ale przede wszystkim ukazać jak teoria funkcjonuje w praktyce.
- Prowadzący zajęcia powinni maksymalnie i w sposób intensywny wykorzystywać czas zajęć. Przekazywana wiedza powinna mieć charakter łatwo przyswajalny po to, żeby studenci nie musieli spędzać wielu godzin na nauce w domu.

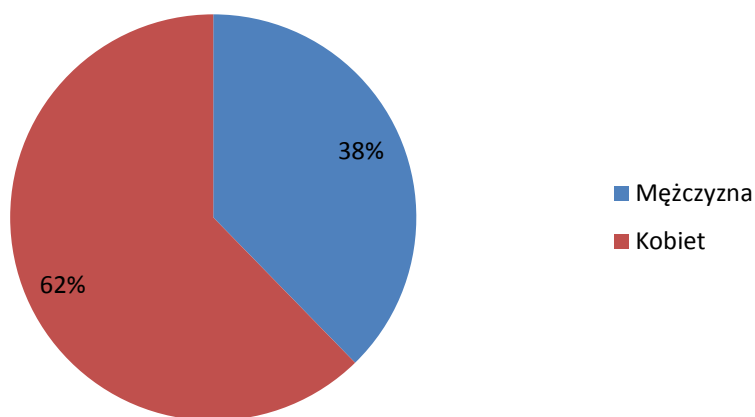
3.5. Wyniki badania z odbiorcami

Odbiorcy, czyli uczestnicy kształcenia ustawicznego na uczelniach wyższych byli grupą, z którą przeprowadzono badania za pomocą dwóch metod: telefonicznego badania ankietowego CATI, a następnie pogłębiono zdobyte informacje poprzez realizację indywidualnych wywiadów pogłębionych

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.1. Charakterystyka respondentów w badaniu CATI

Charakterystyka respondentów - płeć:

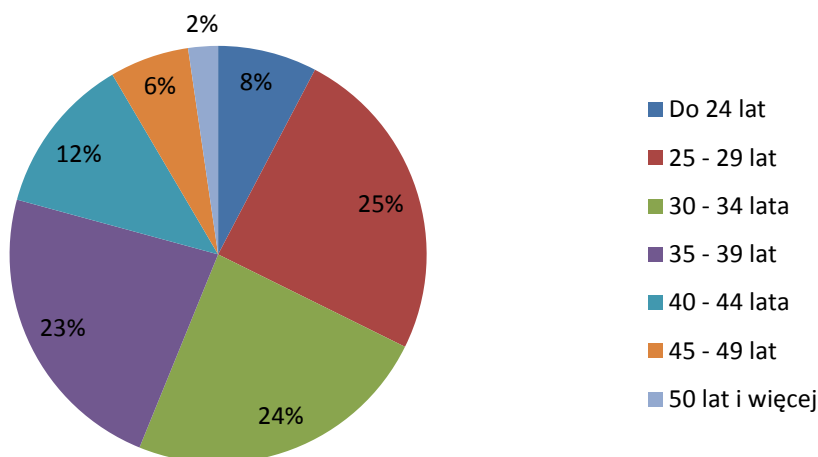

Wykres 1. Płeć respondentów

62% respondentów stanowiły kobiety, natomiast 38% osób badanych to mężczyźni.

N=130

Charakterystyka respondentów - wiek

Wykres 2. Wiek respondentów

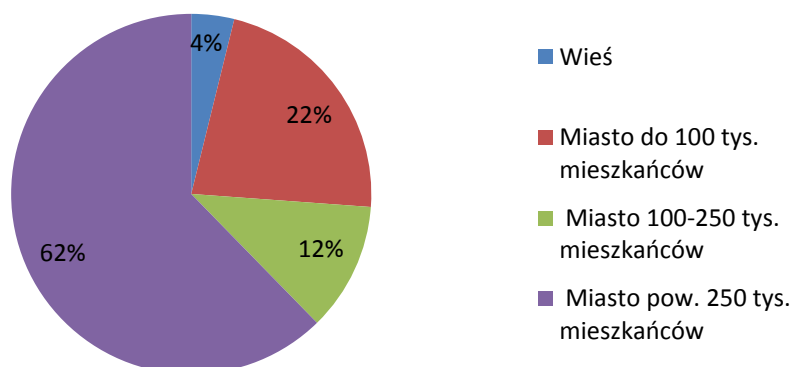
N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Najliczniejszą grupę osób w badaniu stanowili respondenci w wieku 25 - 39 lat (72%).
Osoby powyżej 40 roku życia stanowiły 20% wszystkich badanych.

Charakterystyka respondentów - miejsce zamieszkania

Miejsce zamieszkania respondentów

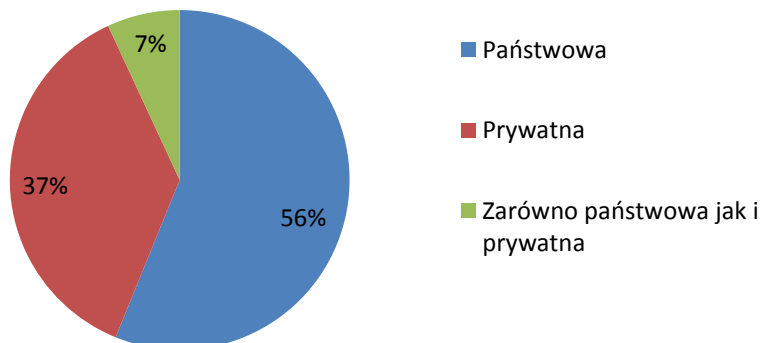
Wykres 3. Miejsce zamieszkania respondentów

N=130

Najliczniejszą grupą wśród respondentów były osoby zamieszkujące miasta liczące powyżej 250 tysięcy mieszkańców.

Charakterystyka respondentów - miejsce odbywania kursów lub studiów podyplomowych:

Typ uczelni

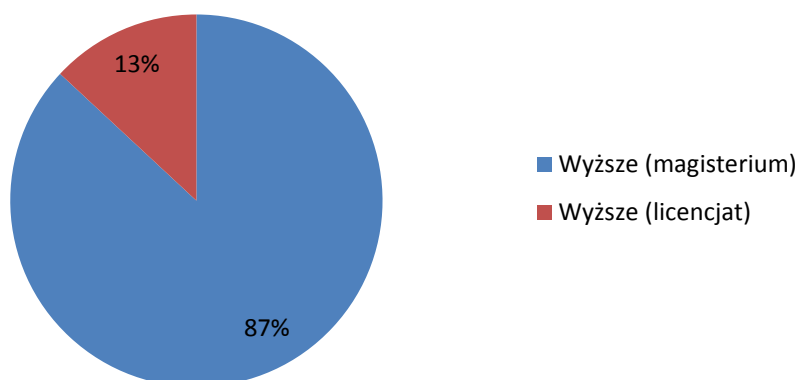
Wykres 4. Typ uczelni, na której student odbywa studia podyplomowe

N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Słuchacze studiów podyplomowych uczęszczają najczęściej na uczelnie państwowe (56% respondentów). 37% ankietowanych uczęszcza na prywatne uczelnie. 7% badanych jest jednocześnie słuchaczami uczelni państwowych i prywatnych.

Charakterystyka respondentów - poziom wykształcenia

Wykres 5. Poziom wykształcenia respondentów

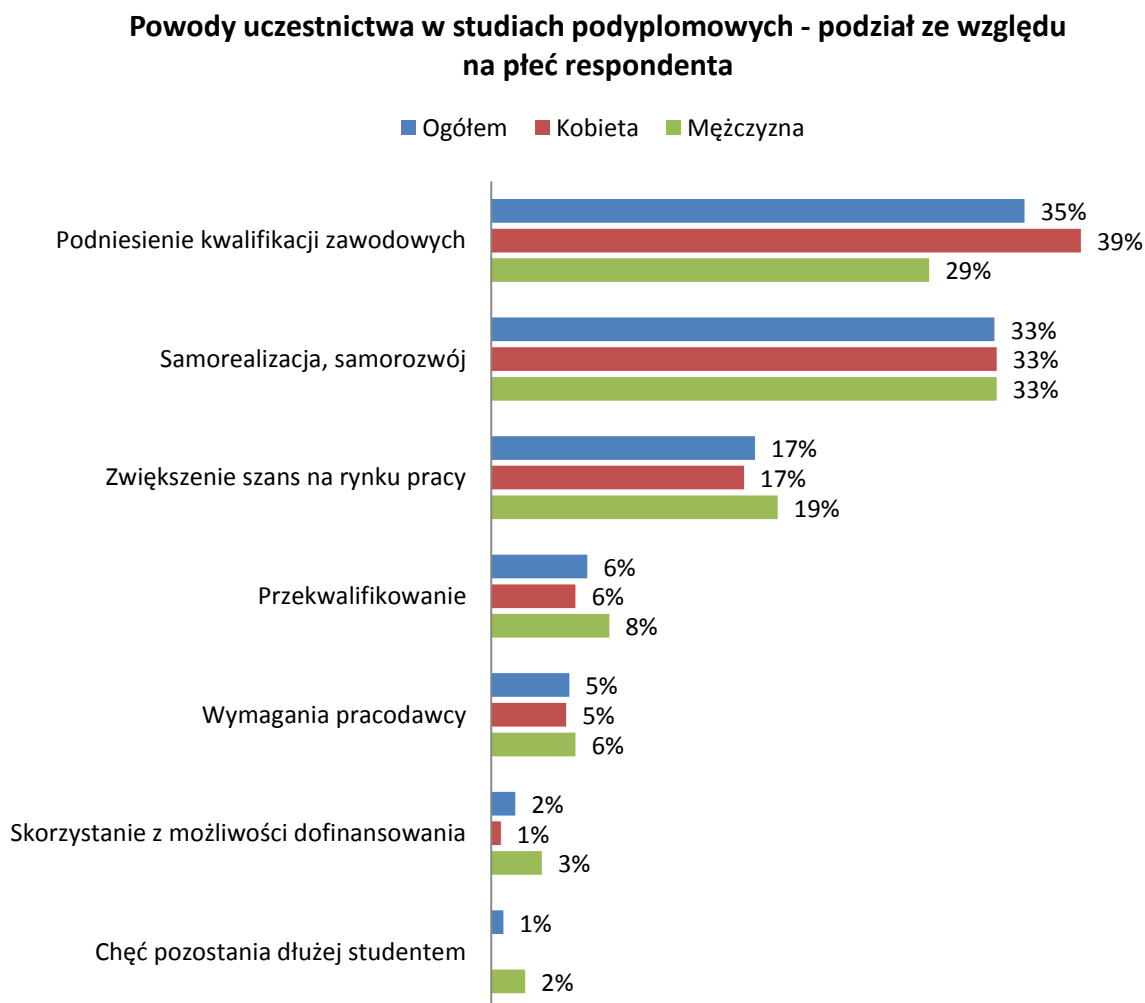
N=130

Słuchaczami studiów podyplomowych są najczęściej osoby posiadające stopień magistra (87% respondentów).

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.2. Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych

Jakie były główne powody Pana/Pani uczestnictwa w studiach podyplomowych/kształceniu ustawicznym?

Wykres 6. Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych

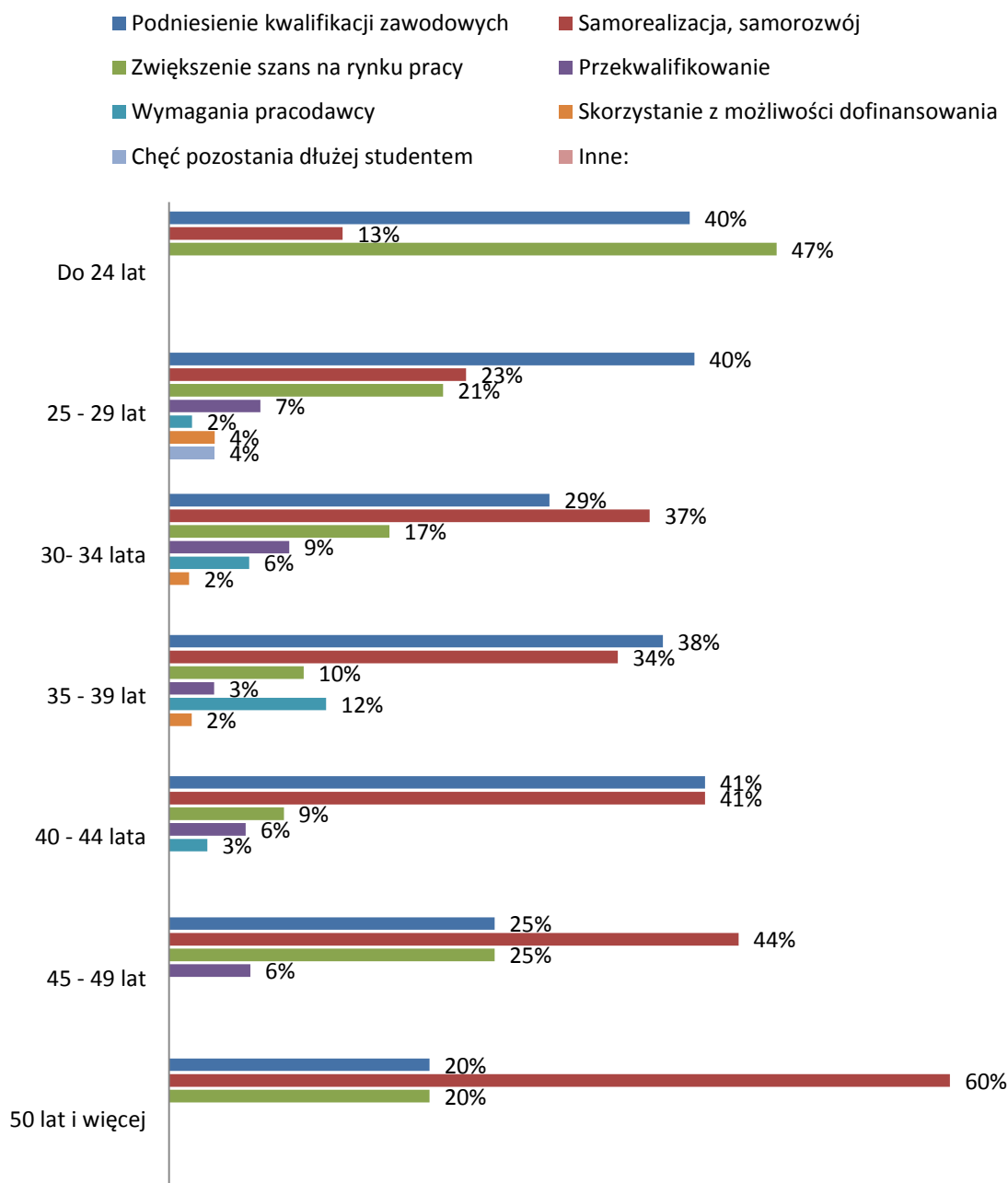
N=130

Najczęstszym powodem podejmowania studiów podyplomowych jest możliwość podniesienia kwalifikacji (89 odpowiedzi) oraz chęć samorealizacji, samorozwoju (84 odpowiedzi).

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 7. Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

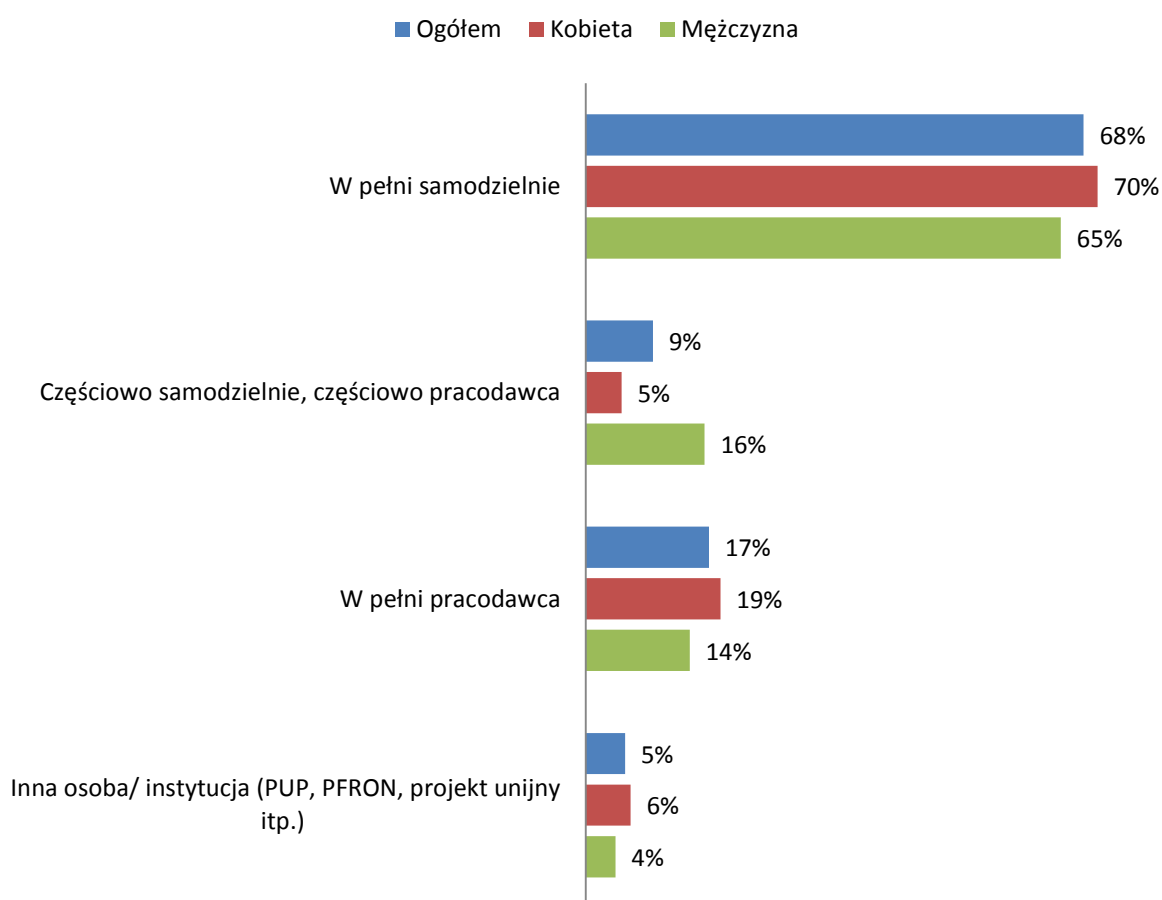
N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W grupie osób do 24 lat najczęstszym powodem, dla którego wybierane były studia podyplomowe było zwiększenie szans na rynku pracy. W grupie osób starszych głównym powodem wyboru studiów były podniesienie kwalifikacji oraz samorealizacja i samorozwój.

3.5.3. Sposoby finansowania studiów podyplomowych

W jaki sposób finansowane są Pana/Pani studia podyplomowe/kształcenie ustawiczne?

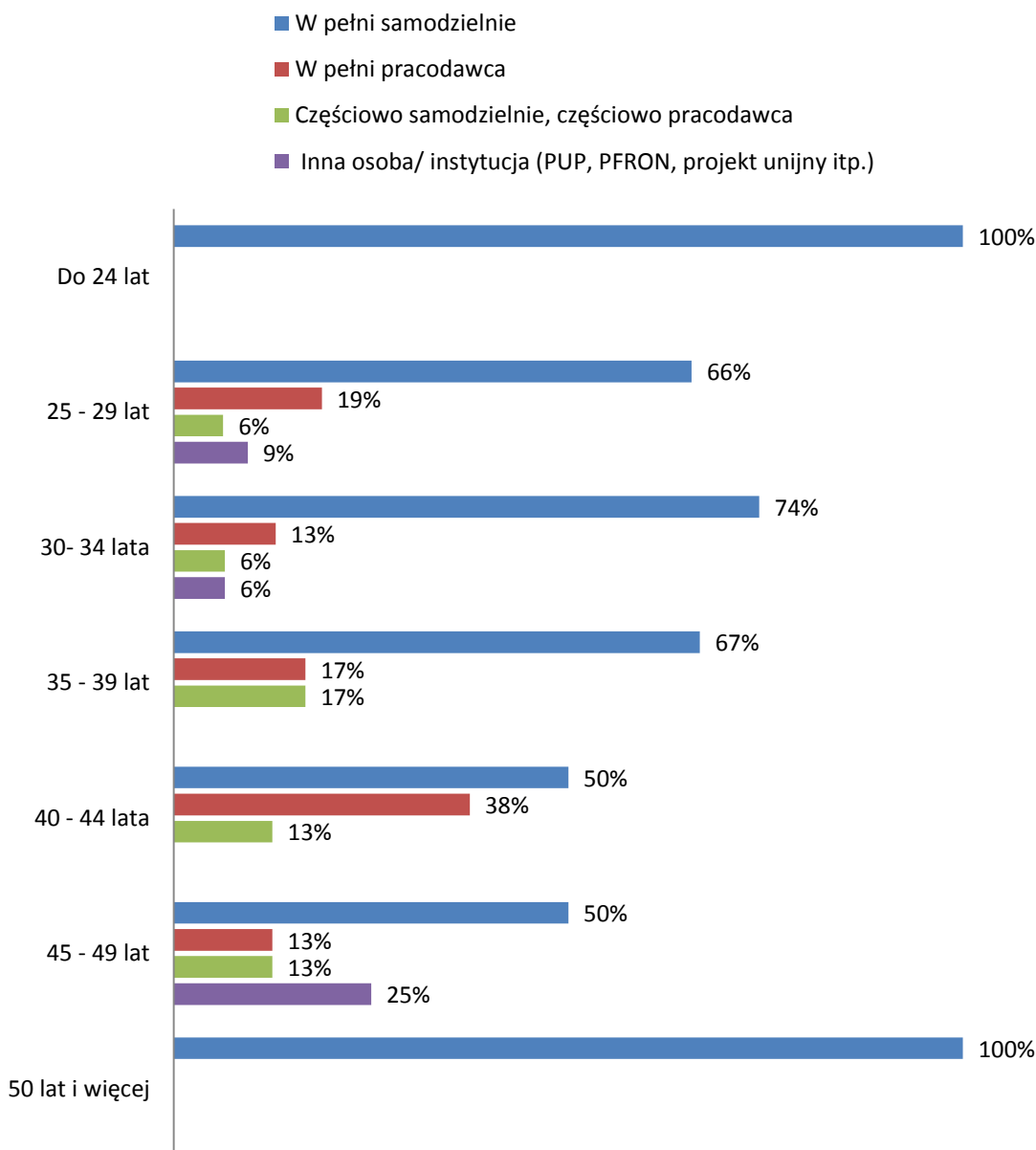
Wykres 8. Sposoby finansowania studiów podyplomowych przez słuchacza

N=130

Najczęstszą formą finansowania studiów podyplomowych wśród osób badanych jest samodzielne ich opłacanie. Wskazuje tak odpowiedź 68% respondentów. Samodzielne opłacanie studiów jako najczęstszą formę finansowania studiów wskazuje 44% kobiet i 25% mężczyzn.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Sposoby finansowania - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 9. Sposoby finansowania studiów podyplomowych przez słuchacza - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

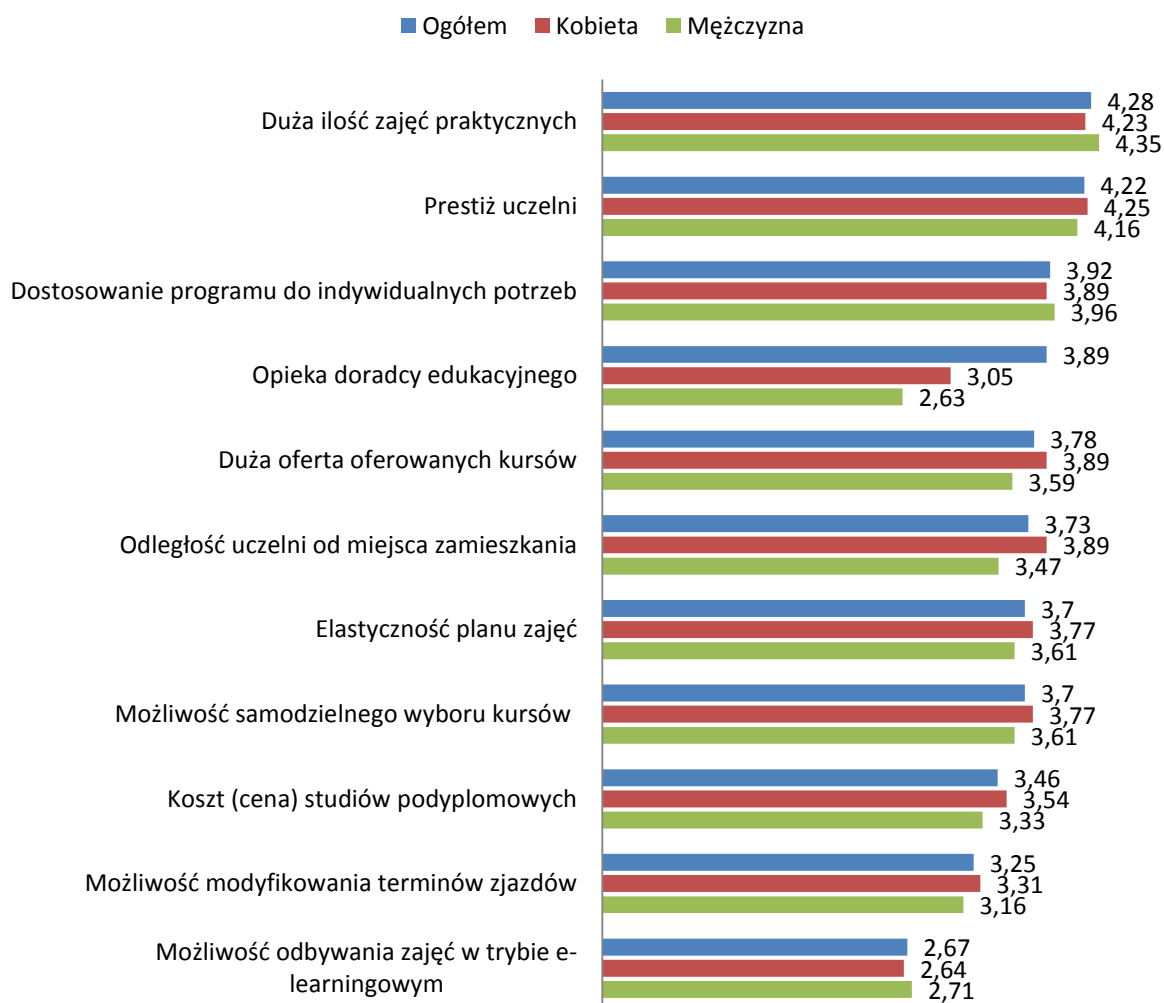
W wszystkich grupach wiekowych najczęstszą formą finansowania studiów podyplomowych jest ich samodzielne opłacanie przez słuchacza.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.4. Ocena ważności poszczególnych aspektów studiów podyplomowych

Jak ważne są dla Pani/Pana poszczególne aspekty odbywania studiów podyplomowych/kształcenia ustawicznego?

Średnia ocena ważności aspektów studiów podyplomowych

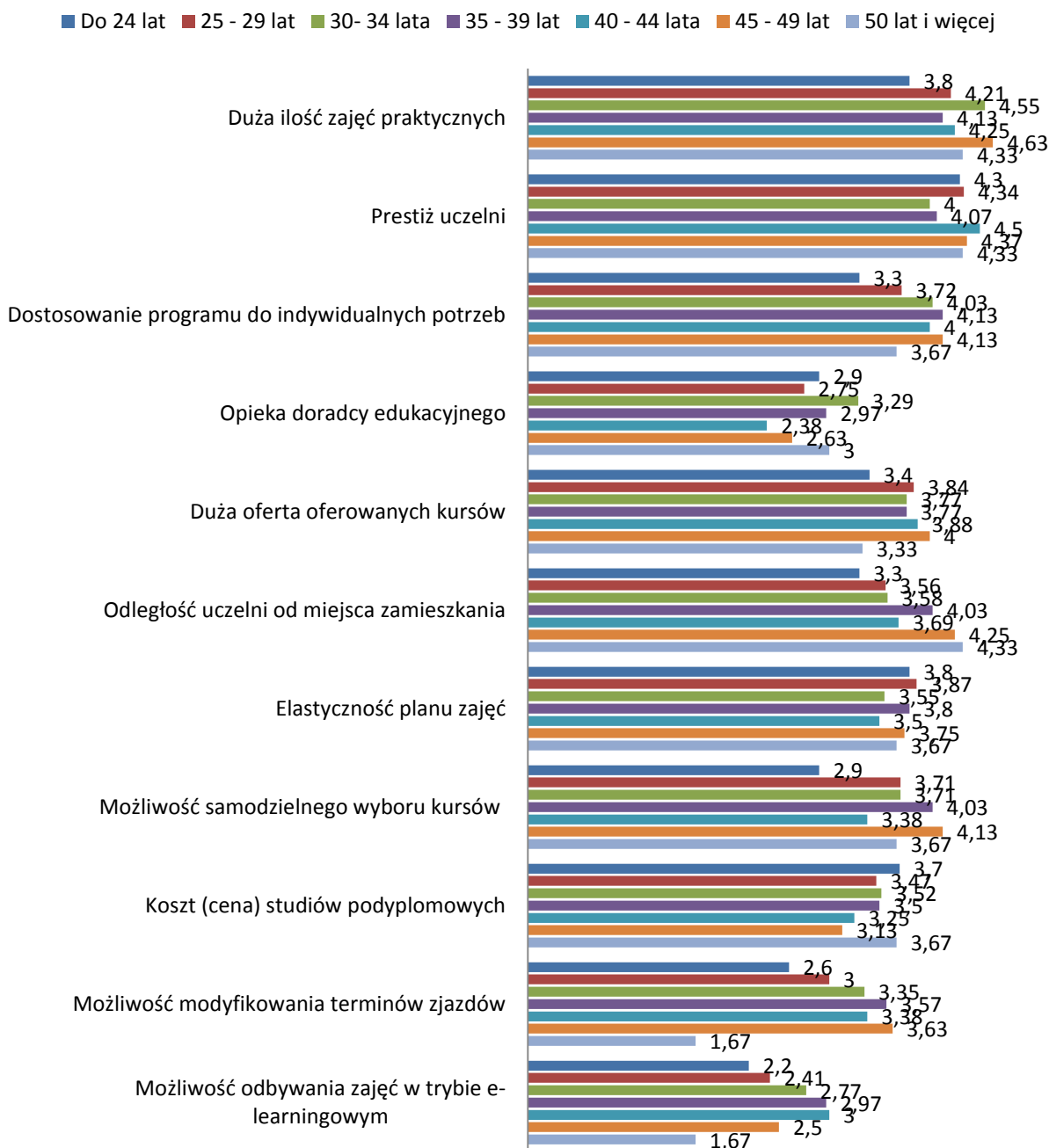
Wykres 10. Ocena ważności aspektów studiów podyplomowych

N=130

Dla słuchaczy studiów podyplomowych najważniejszym ich aspektem są zajęcia praktyczne. Najmniej ważnym aspektem jest możliwość odbywania nauki w trybie e-learning.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Średnia ocena ważności aspektów studiów podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 11. Ocena ważności aspektów studiów podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

Strona 59

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

We wszystkich grupach wiekowych najważniejszym aspektem studiowania na studiach podyplomowych są zajęcia praktyczne.

Podobne wnioski nasuwają się w analizie wywiadów pogłębionych zrealizowanych wśród studentów studiów podyplomowych – to właśnie praktyczny aspekt zajęć jest dla nich jednym z najistotniejszych elementów wyboru i oceny kursów. Przekłada się to w naturalny sposób na oczekiwania wobec uczelni w obszarze zatrudniania odpowiednich wykładowców. Jak mówi jeden z badanych: *Oczekuję tego, żeby [uczelnia] zatrudniała ludzi, którzy nie są teoretykami tylko stosują daną dziedzinę w praktyce. Którzy potrafią ją stosować, potrafią podać przykłady z życia, przykłady z przedsiębiorstw... Oczekuję tego, żeby byli to ludzie, którzy potrafią przekazywać praktyczną wiedzę, mają doświadczenie i wiele godzin pracy za sobą.* Inny respondent dodaje: *Przede wszystkim [oczekuję] wiedzy, która mi się przyda w pracy i w codziennym życiu. (...) Jeżeli chodzi o wykładowców, to raczej wolę zajęcia praktyczne z nimi i nie lubię jak na zajęciach czytają tylko swoje prezentacje.*

Studia podyplomowe w odczuciu części studentów powinny charakteryzować się wysokim poziomem specjalizacji zajęć, tak, by dobrze przygotowywać słuchaczy do pracy zawodowej. *[Oczekuję] Dobrego przygotowania do zawodu, bo jest to już jakby taka wąska ścieżka, którą się wybiera na podyplomówce. (...) No i żeby „papier” miał za sobą jakieś umiejętności, które można wykorzystać de facto w pracy, a nie gdzieś tam, gdzieś tam, tylko do tej wąskiej ścieżki – mówi jeden z respondentów.*

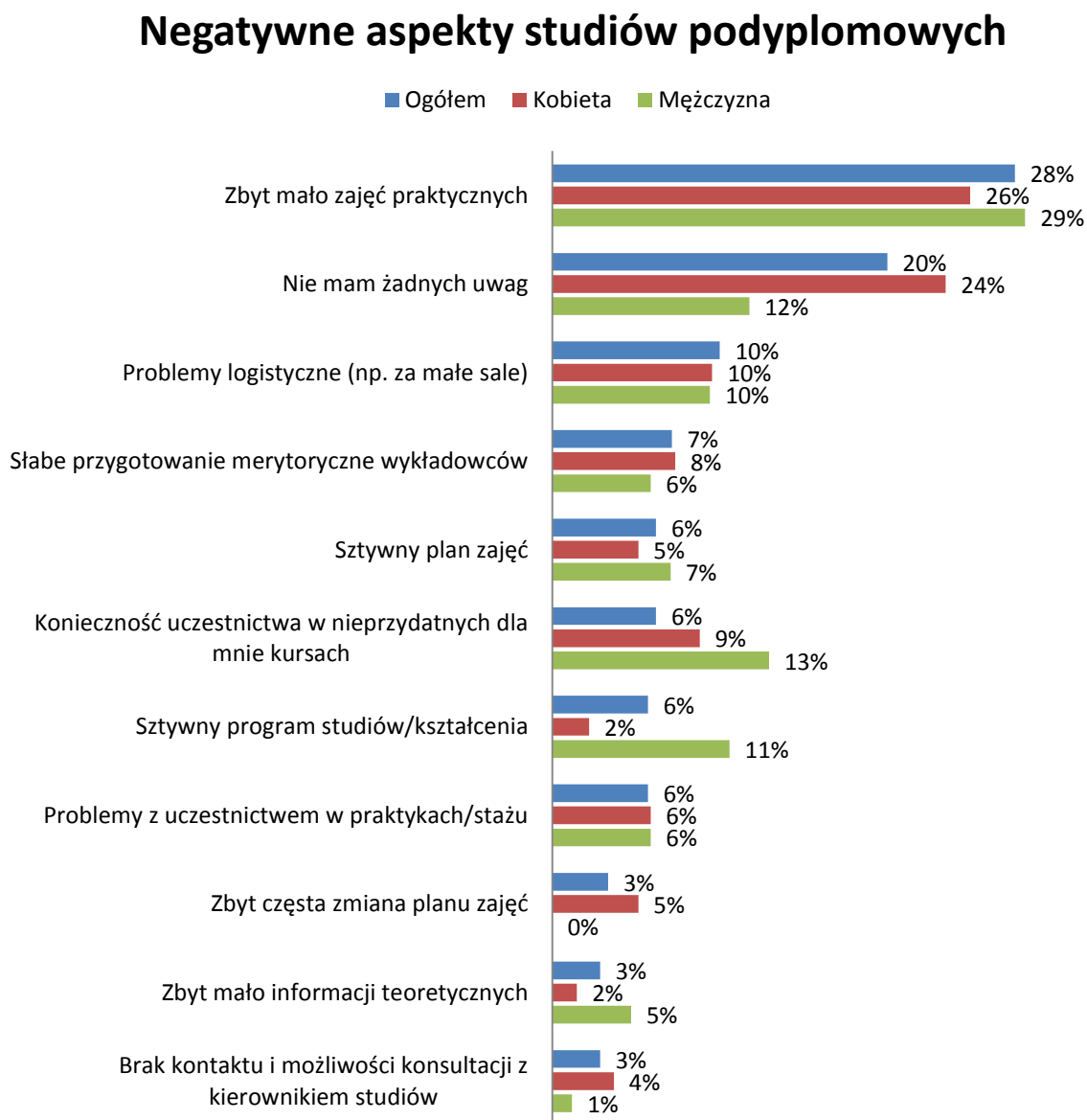
Dla części respondentów istotne oczekiwania dotyczące studiów podyplomowych wiązały się z organizacją zajęć – dotyczyły one przede wszystkim potrzeby przedstawienia przez uczelnię harmonogramu studiów (półrocznego lub rocznego), by słuchacze mogli dostosować do niego aktywność zawodową i obowiązki rodzinne.

Kilkoro badanych zwróciło również uwagę na to, że program studiów podyplomowych powinien być dostosowany do potrzeb słuchaczy. *[Potrzebne jest] Dopasowanie przedmiotów bezpośrednio pod kierunek studiów. Czyli żeby nie było niepotrzebnych przedmiotów, które nie są związane z tym kierunkiem – wskazuje jedna z respondentek. Idealne studia podyplomowe to są takie, które są dopasowane do moich potrzeb, czyli do tego co potrzebuję się nauczyć na tych studiach. Czyli program nie jest jakoś odgórnie wybrany i narzucony, tylko jest w jakiś sposób dopasowany do studenta. – uzupełnia inny.*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.5. Ocena negatywnych aspektów studiów podyplomowych

Czy są jakieś elementy w organizacji Pana/Pani studiów podyplomowych, które Pani/Panu nie odpowiadają?

Wykres 12. Negatywne aspekty studiów podyplomowych

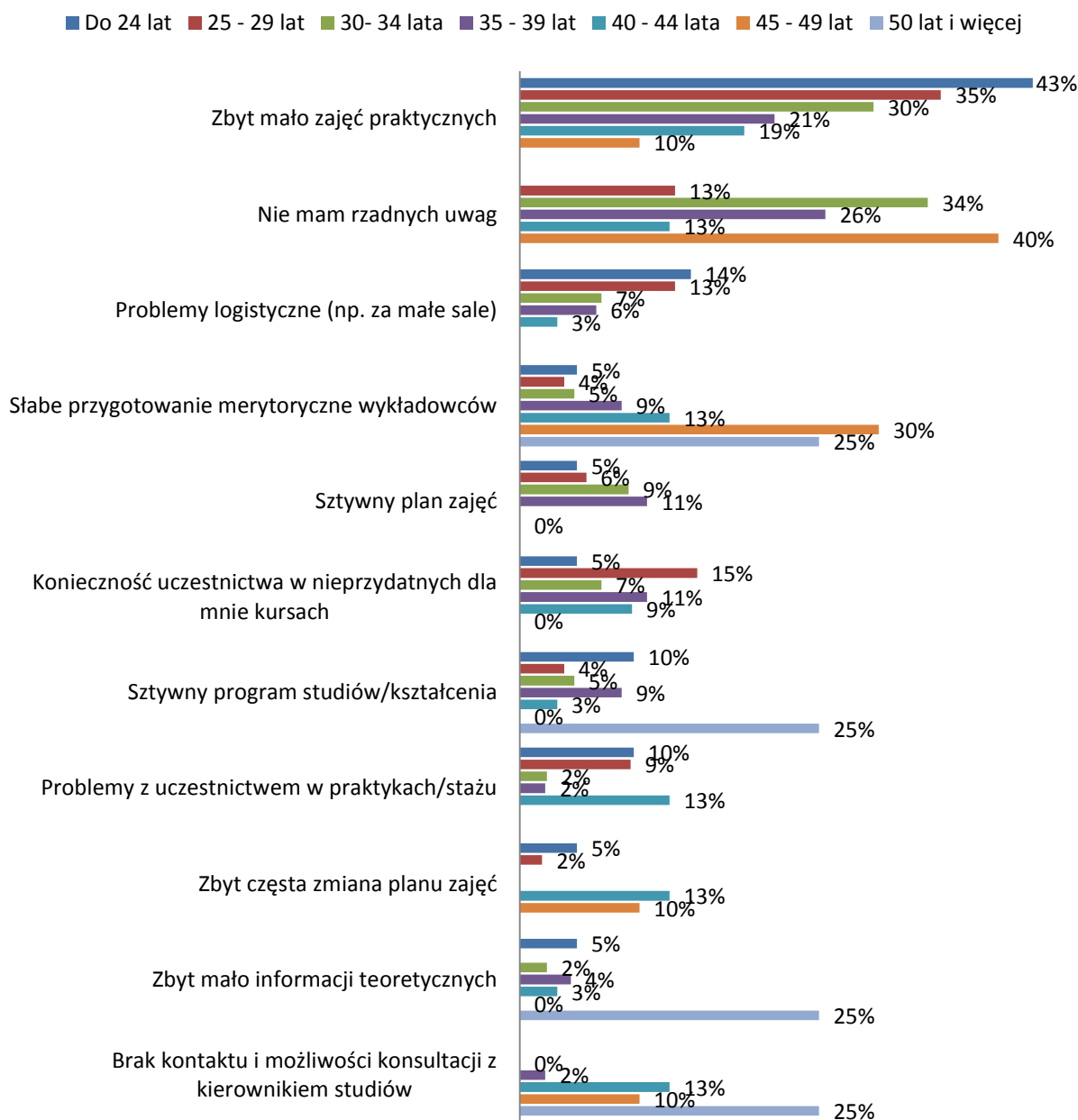
N=130

Mówiąc o negatywnych aspektach studiów podyplomowych, w których uczestniczą, respondenci zwracali uwagę na małą ilość zajęć praktycznych. Wielu z nich nie miało jednak żadnych uwag co do organizacji studiów podyplomowych.

Strona 61

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Negatywne aspekty studiów podyplomowych - podział ze względu na wiek respondent- podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 13. Negatywne aspekty studiów podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

We wszystkich grupach wiekowych jako najslabszy element studiów podyplomowych wskazywana była mała ilość zajęć praktycznych.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wnioski od zbyt małej ilości zajęć praktycznych częściowo pokrywają się z tymi płynącymi z wywiadów pogłębionych. Tutaj również część respondentów uskarżała się na zbyt teoretyczny charakter przekazywanej wiedzy, jednak nie był to problem nagminny.

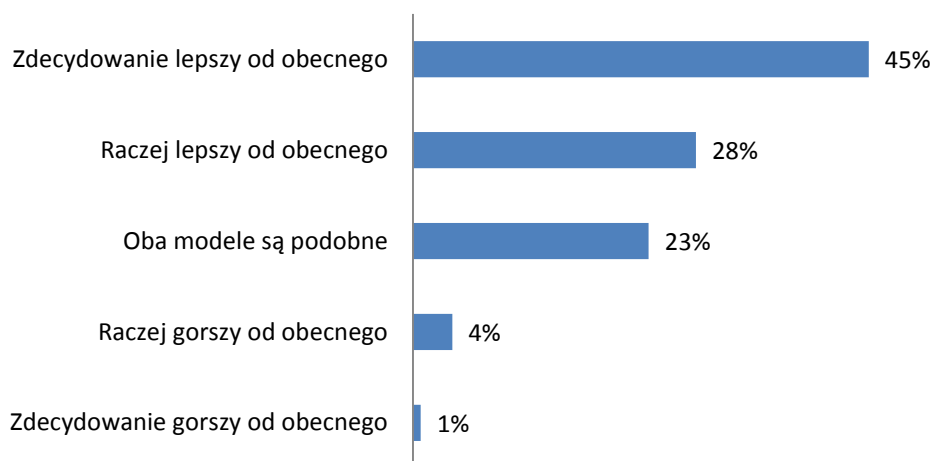
Liczna grupa respondentów zwracała uwagę na konieczność poprawy programu studiów – najchętniej przez jego uelastycznienie. *Nie odpowiada mi połowa zajęć. I tak naprawdę z całych studiów podyplomowych chodzę tylko dla tych paru wybranych przedmiotów, które są mi potrzebne i które mnie interesują. A na reszcie się nudzę, bo np. miałam je już na studiach albo nie są mi do niczego potrzebne* – mówi jedna z uczestniczek badania. Inny respondent tak odpowiada na pytanie o to, co przede wszystkim chciałby zmienić w formule swoich studiów podyplomowych: *Brak elastyczności doboru przedmiotów. Żebym mógł wybrać sobie samodzielnie wybrać przedmioty, które mnie najbardziej interesują na danym kierunku studiów.*

Dodatkowe zastrzeżenia studentów dotyczyły praktycznego wymiaru organizacji studiów – zbyt długich zjazdów (niekiedy trwających nawet 11 godzin) bądź wielu godzin zajęć z tym samym prowadzącym, co utrudnia koncentrację na omawianych zagadnieniach.

3.5.6. Ocena nowego modelu kształcenia

Jak Pan/Pani ocenia nowy model kształcenia?

Ocena nowego modelu kształcenia

Wykres 14. Ocena nowego modelu kształcenia

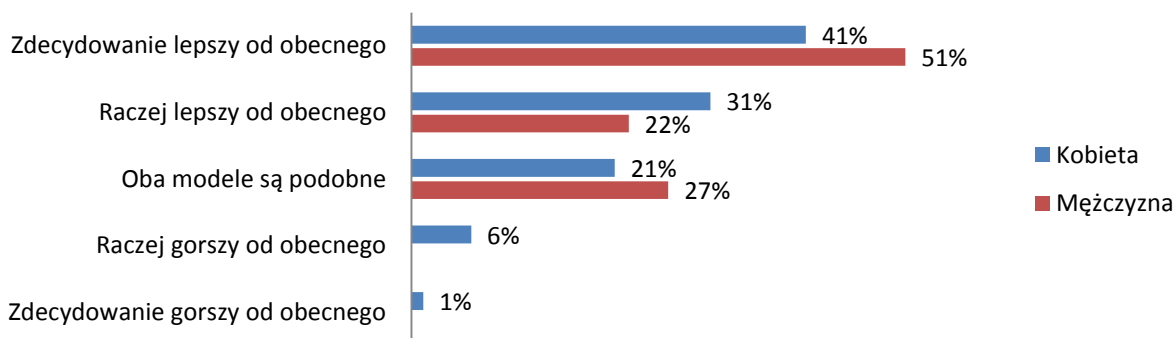
N=130

Większość respondentów ocenia studia podyplomowe w nowym modelu jako lepsze od obecnego modelu. Jako gorszy od obecnego modelu ocenia je jedynie 5% badanych.

Strona 63

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ocena nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

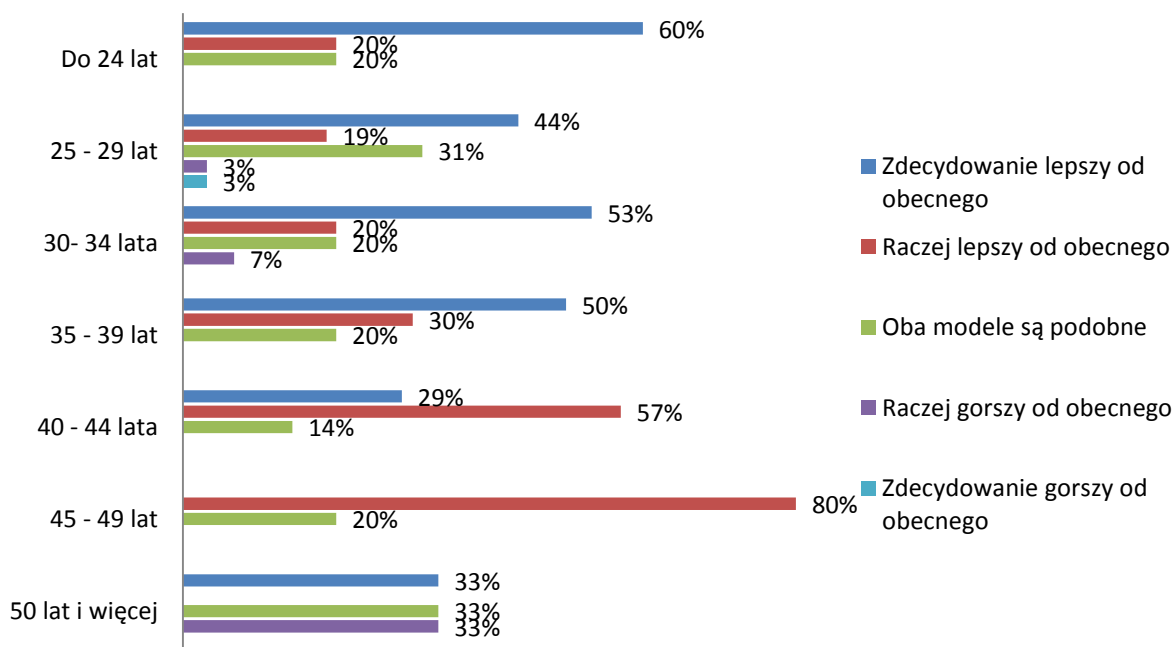

Wykres 15. Ocena nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

N=130

Zarówno kobiety jak i mężczyźni oceniają nowy model kształcenia jako zdecydowanie lepszy od obecnego.

Ocena nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 16. Ocena nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

We wszystkich grupach wiekowych model oceniany jest jako lepszy od obecnego. Najbardziej zadowoleni z nowego modelu są respondenci w wieku 45 - 49 lat.

Również uczestnicy indywidualnych wywiadów pogłębionych w większości są zdania, że nowy model kształcenia będzie lepszy od tradycyjnej formuły studiów podyplomowych. *Myślę, że bardzo fajny model. Dlatego, że zajęcia można sobie dopasować do własnych potrzeb i swojego czasu. Oraz dopasować sobie to co tak naprawdę chcielibyśmy studiować. Uważam, że to byłby bardzo fajny sposób np. na uzyskanie wyższych kwalifikacji zawodowych. I byłoby to na pewno bardziej przydatne na rynku pracy i dla mnie jako osoby, która chce coś wynieść z tych studiów a nie tylko dostać „papierek”* – mówi jedna z respondentek. Inny badany ocenia model jako dobry i wskazuje możliwość jego dalszego rozwoju: *Jest to dobry pomysł... Ale...? Czy ta lista przedmiotów jest zamknięta, czy ona jest elastyczna? Czyli jak ja chcę np. studiować zarządzanie na studiach podyplomowych w szkole wyższej X i wiem, że potrzebny mi jest konkretny przedmiot i chciałbym go realizować, a nie ma go na liście... Czy jest możliwe wprowadzić ten przedmiot na mój wniosek, poparty przez moich kilku kolegów czy koleżanki? (...) I gdyby była taka możliwość to uważam, że taki projekt byłby bardzo innowacyjny. (...) Kolejnym krokiem powinna być możliwość uzupełniania tej listy o potrzeby klientów, czyli w tym przypadku studentów.*

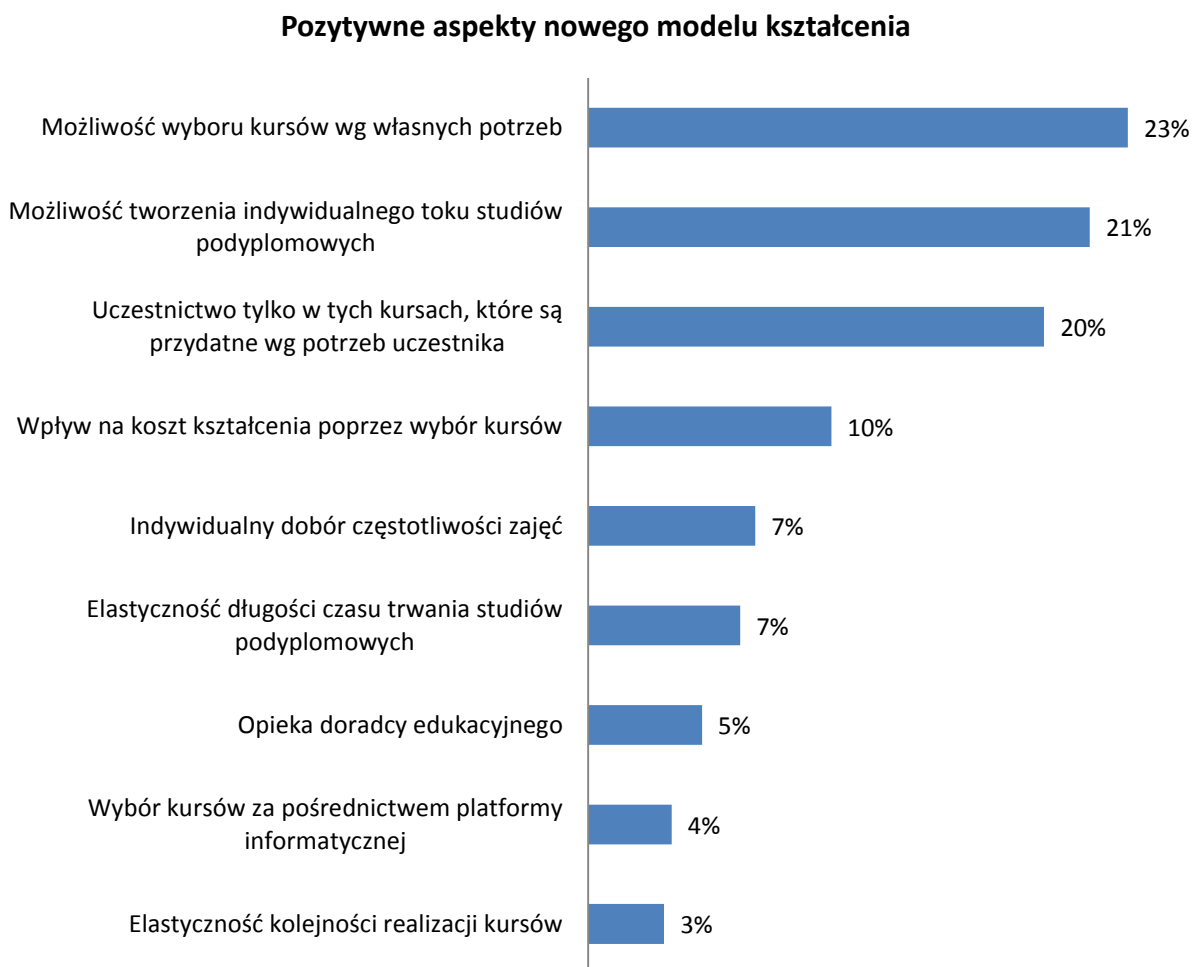
Wśród wad nowego modelu badani wskazują ryzyko wyboru nieodpowiednich dla siebie kursów (ze względu na brak wystarczających kompetencji w danej dziedzinie).

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.7. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia

Które elementy nowego modelu najbardziej spełniały Pana/Pani oczekiwania odnośnie organizacji studiów podyplomowych?

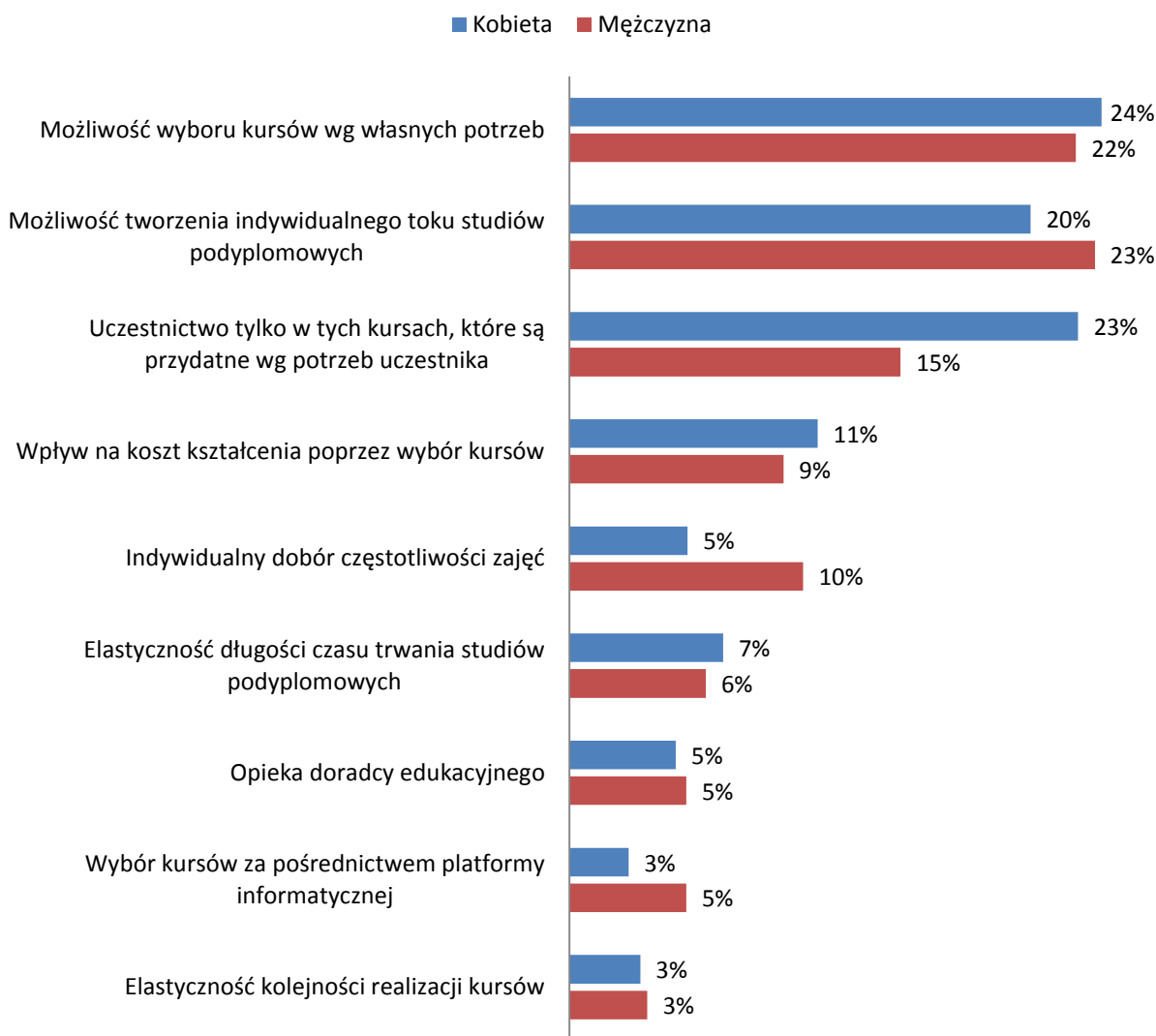
Wykres 17. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia

N=130

Respondenci najlepiej oceniają w nowym modelu kształcenia możliwość tworzenia indywidualnego toku studiów podyplomowych; możliwość doboru kursów według własnych potrzeb.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

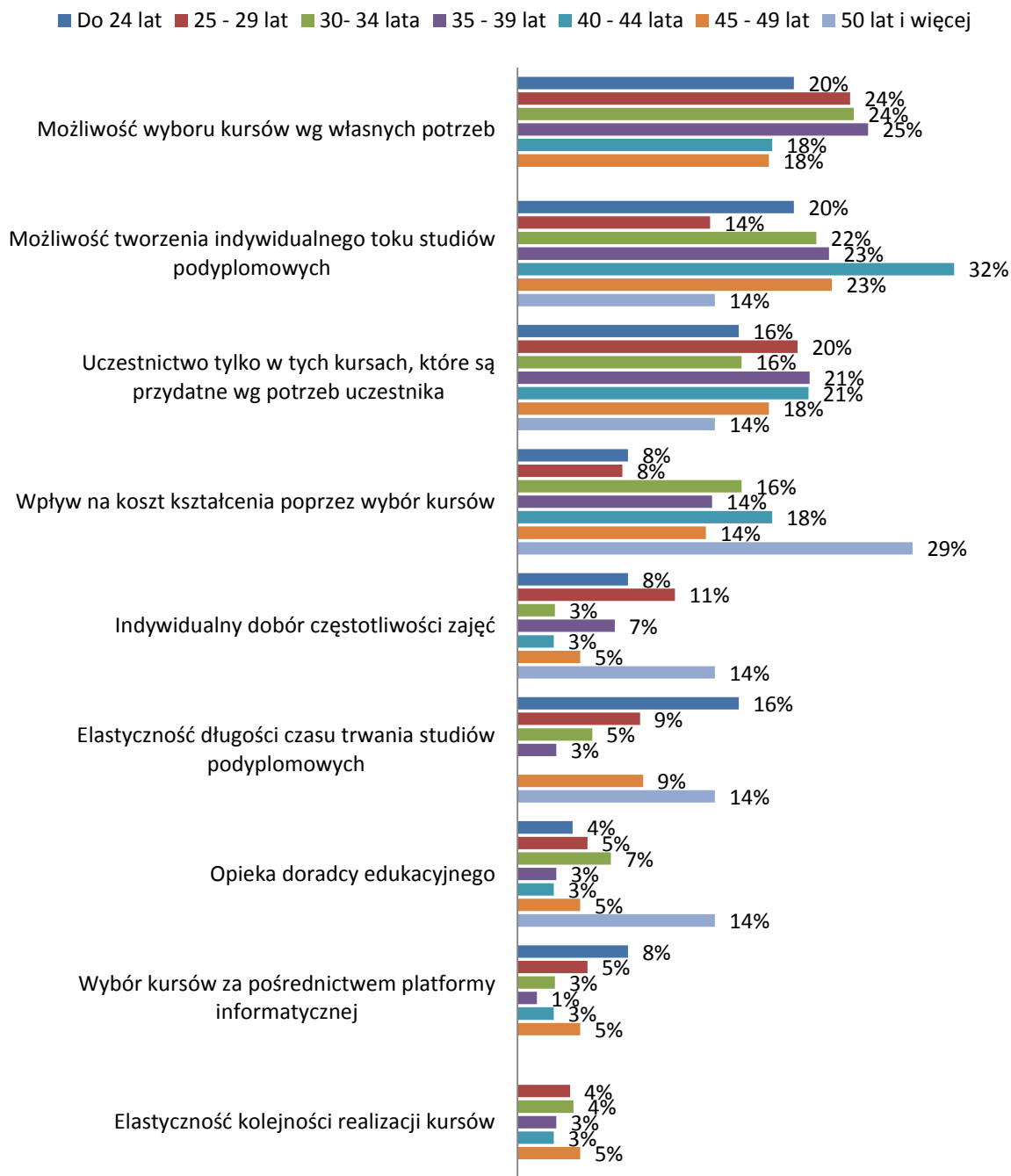
Wykres 18. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

N=130

Respondentki najlepiej oceniają możliwość wyboru kursów według indywidualnych potrzeb (24% odpowiedzi). Mężczyźni oceniają najlepiej możliwość tworzenia indywidualnego toku studiów podyplomowych (23% odpowiedzi).

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 19. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

Strona 68

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

We wszystkich grupach wiekowych jako najlepszy aspekt nowego modelu kształcenia oceniono możliwość wyboru kursów według własnych potrzeb.

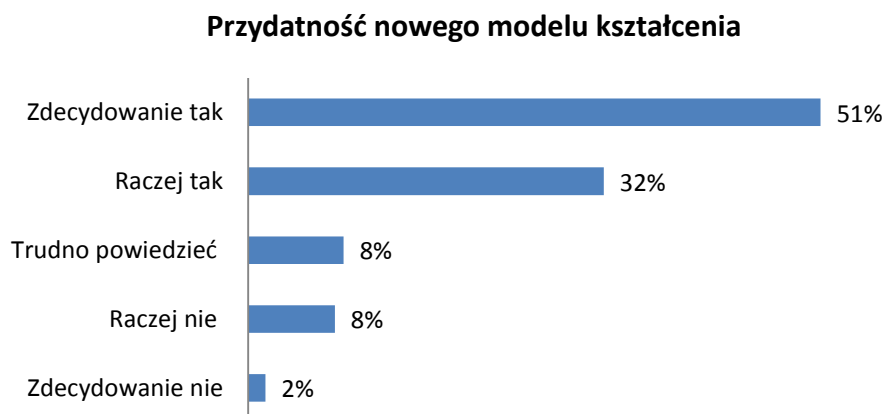
Możliwość doboru zajęć odpowiednich do potrzeb zawodowych, posiadanej już wiedzy oraz osobistych zainteresowań jest również zaletą nowego modelu najczęściej wskazywaną przez uczestników wywiadów pogłębionych. *Mogę wyeliminować przedmioty, które miałam na studiach magisterskich i nie muszę ich powielać. To jest na przykład tak, że miałam gdzieś na przykład cały semestr na studiach magisterskich, a teraz mam to w cztery godziny przerobić. To jest tak naprawdę marnowanie mojego czasu, bo nic więcej się nie dowiem, oprócz tego co się dowiedziałam poprzednio* – opisuje jedna z respondentek. *Największą zaletą jest to, że produkt jest coraz bardziej dopasowany do klienta i klient otrzymuje to czego faktycznie oczekiwał i szukał. Więc to jest oczywiście największa zaleta* – mówi inny badany.

Drugą istotną zaletą nowego modelu kształcenia jest w opinii badanych możliwość elastycznego układania harmonogramu zajęć i dostosowania go do innych obowiązków zawodowych i osobistych. *[Zaletą jest] ten wybór czasu, czyli terminów zajęć. Ja na przykład pracując w księgowości mam trochę więcej pracy w okresie zimowym i tak naprawdę ciężko mi jest znaleźć więcej czasu na naukę. A mam więcej czasu od początku lutego i wtedy mogłabym się bardziej intensywnie uczyć i mieć tych zajęć więcej* – przedstawia swoją sytuację jedna z uczestniczek badania. Inny respondent uzupełnia: *Na pewno ważne jest to, że będę miał możliwość dostosowania sposobu nauki, naukę, formę, godziny, czas i miejsce do innych zajęć – do pracy, hobby. To jest bardzo cenne. I wtedy nie mogę się tłumaczyć, że nie mam czasu na szkołę, bo szkołę sam sobie dostosowuję do wszystkich innych zajęć.*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.8. Przydatność nowego modelu kształcenia dla respondenta

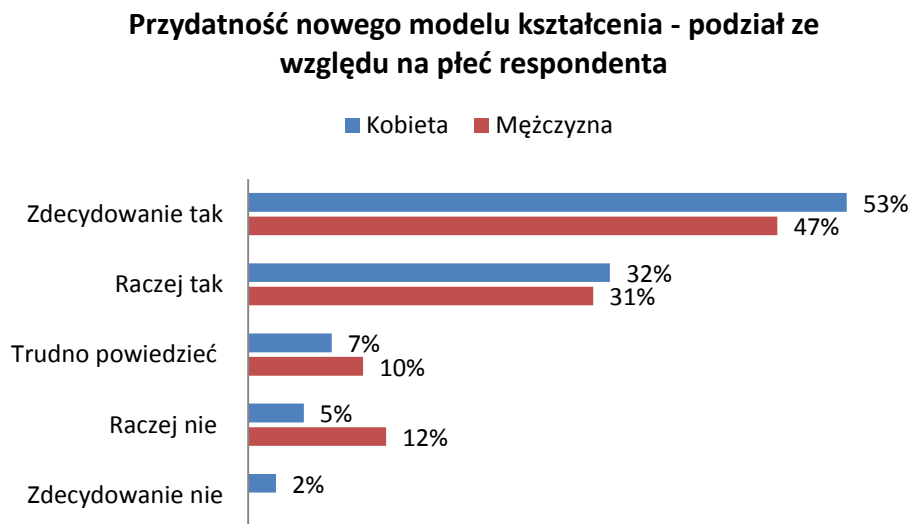
Czy uważa Pan/Pani, że nowy model kształcenia byłby odpowiedni do potrzeb takich osób, jak Pan/Pani?

Wykres 20. Przydatność nowego modelu kształcenia

N=130

Nowy model kształcenia jest oceniany jako przydatny (83% ogółu badanych wskazuje taką odpowiedź). Tylko 10% badanych ocenia go jako nieprzydatny.

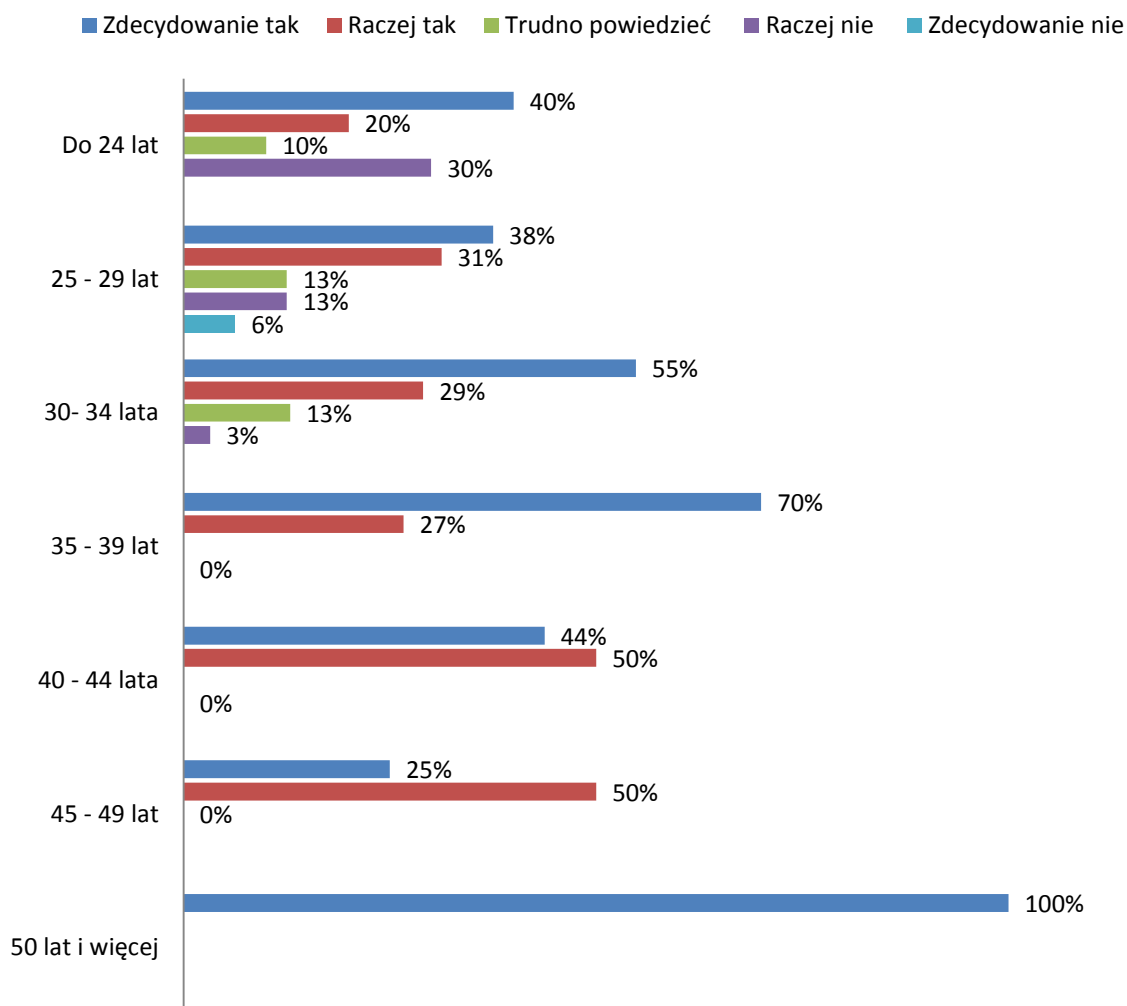
Wykres 21. Przydatność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zarówno kobiety jak i mężczyźni biorący udział w badaniu uważają, że nowy model kształcenia jest przydatny. Takiej odpowiedzi udziela 85% kobiet i 78% mężczyzn.

Przydatność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 22. Przydatność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

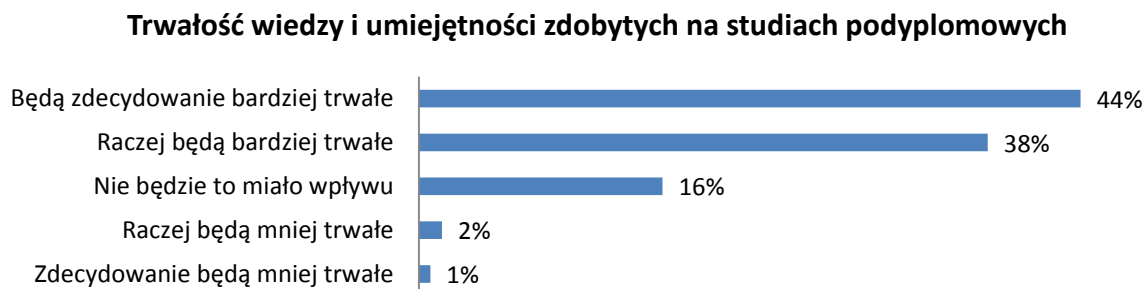
N=130

We wszystkich grupach wiekowych model oceniany jest jako raczej przydatny.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.9. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobywanych dzięki nowemu modelowi kształcenia

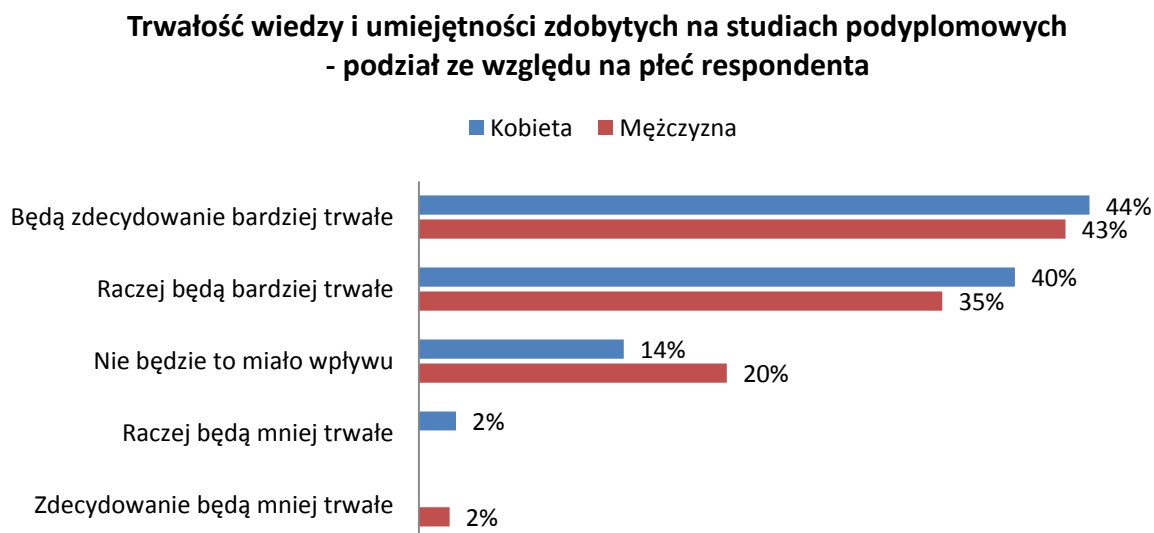
Jak Pan/Pani uważa, czy wiedza lub umiejętności zdobywane dzięki kształceniu się w nowym modelu będą bardziej czy też mniej trwałe?

Wykres 23. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych

N=130

Większość badanych uważa, że efekty nowego modelu kształcenia będą bardziej trwałe niż w tradycyjnym systemie realizacji studiów podyplomowych (82% respondentów). Duża liczba ankietowanych uważa jednak, że nowy model kształcenia nie będzie miał wpływu na trwałość przyswojonej przez studentów wiedzy (16%).

Wykres 24. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych - podział ze względu na płeć respondenta

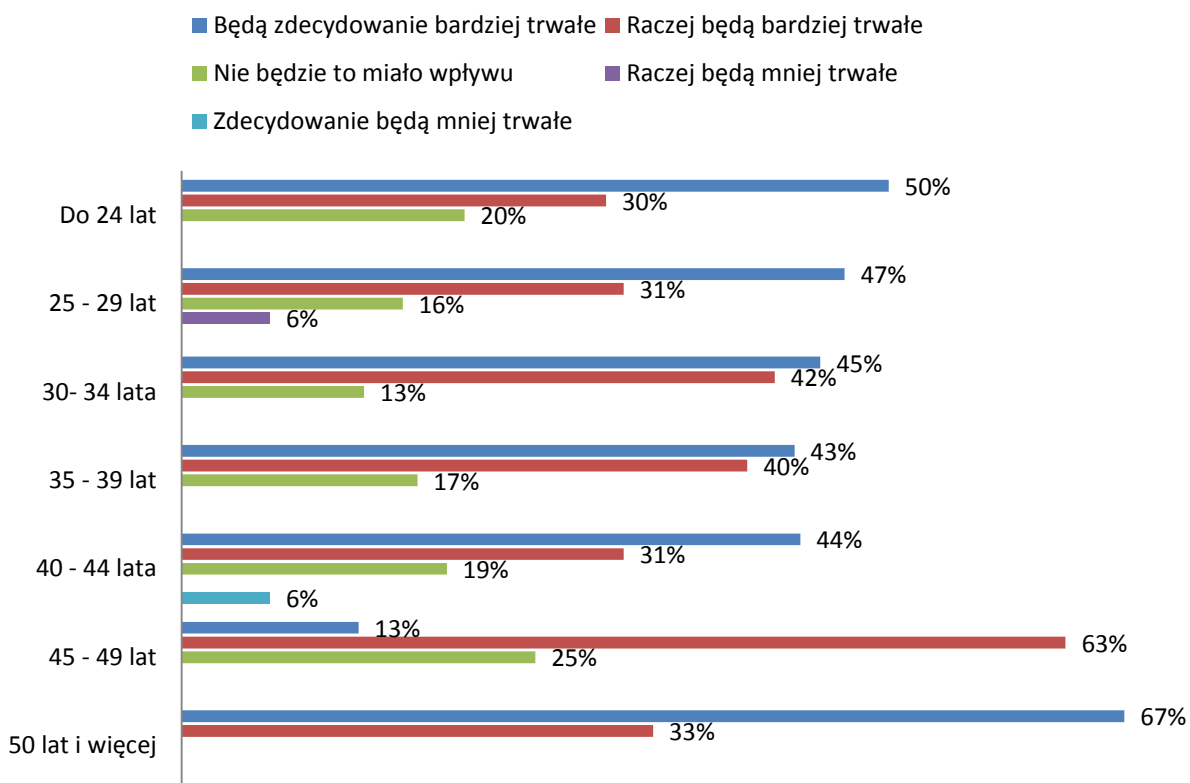
N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

84% badanych kobiet i 78% badanych mężczyzn uważa, że wiedza i umiejętności zdobyte na studiach podyplomowych w nowym modelu będą trwałe.

Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 25. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

We wszystkich grupach wiekowych respondenci uważają, że efekty nowego modelu kształcenia będą bardziej trwałe niż w systemie tradycyjnym.

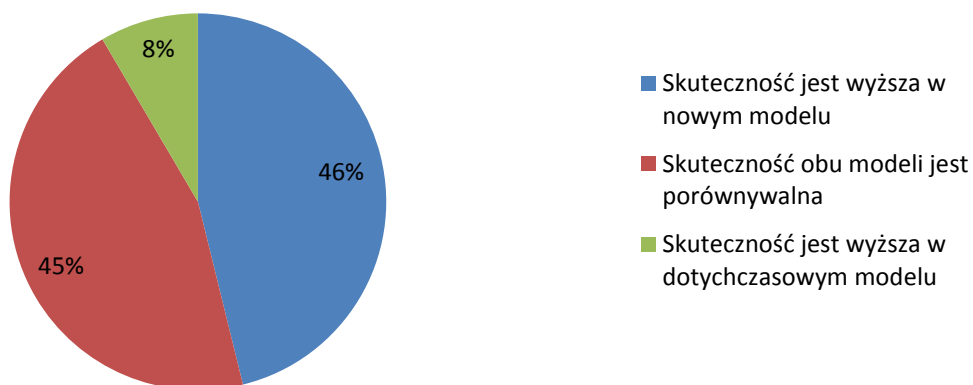
3.5.10. Skuteczność nowego modelu kształcenia

Jak porównał(a)by Pan/Pani skuteczność kształcenia w dotychczasowym i nowym modelu?

Badani podzieleni są w sprawie skuteczności nowego modelu kształcenia. 46% z nich uważa, że nowy model jest skuteczniejszy, 45% badanych uważa, że skuteczność obu modeli jest porównywalna. 8% z nich uważa, że skuteczność jest wyższa w dotychczasowym modelu.

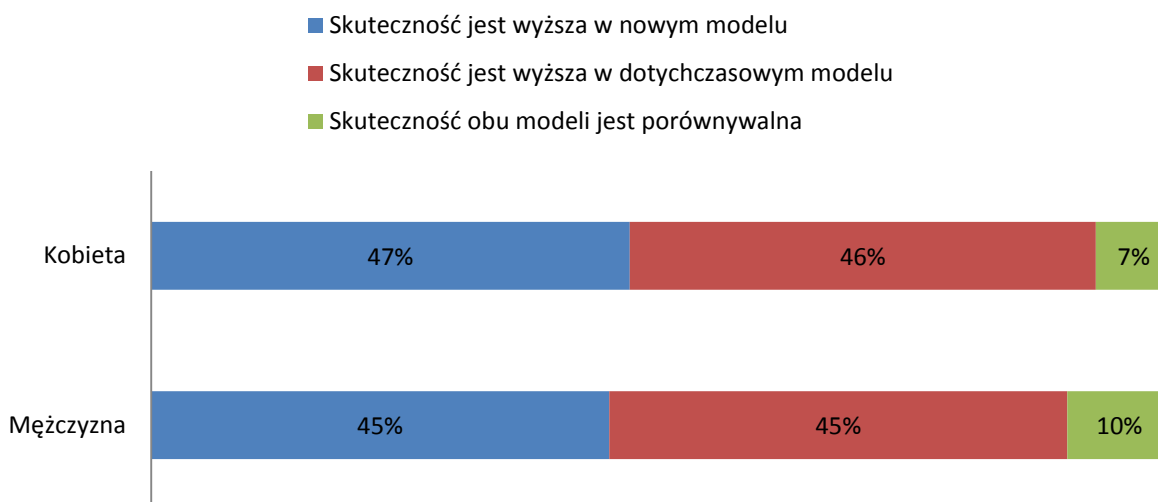
Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Skuteczność nowego modelu kształcenia

Wykres 26. Skuteczność nowego modelu kształcenia

Skuteczność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

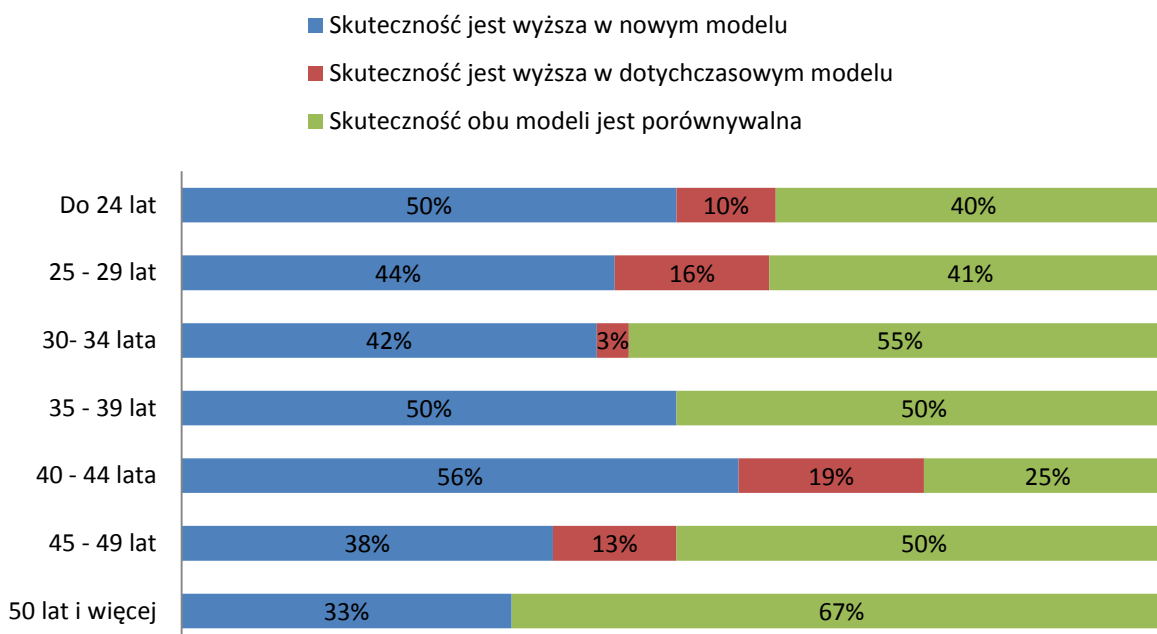

Wykres 27. Skuteczność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

N=130

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Skuteczność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 28. Skuteczność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

Najwyżej skuteczność nowego modelu kształcenia oceniana jest wśród osób w wieku 40 - 44 lat. O najniższej w stosunku do modelu tradycyjnego skuteczności przekonani są respondenci w wieku powyżej 50 lat.

Podzielone opinie respondentów na temat skuteczności kształcenia w nowym modelu znajdują swoje odzwierciedlenie również w badaniu jakościowym. Osoby będące zdania, że nowy model będzie efektywniejszy, swoją opinię argumentują przede wszystkim większym zaangażowaniem słuchaczy w zdobywanie wiedzy na kursach, które sami wybrali. *Jeżeli chodzi o właśnie wybór tych kursów, które człowieka najbardziej interesują, to człowiek, jeżeli sam coś wybiera, bo wie, że go to interesuje na pewno będzie się bardziej przykładał do tych zajęć i myślę, że troszeczkę bardziej, troszkę więcej mu z tego zostanie – mówi jedna z respondentek.* Inna potwierdza: *Myślę, że skuteczność takiego modelu byłaby zdecydowanie większa, ponieważ jeżeli człowiek uczy się tego, co go rzeczywiście interesuje i to ma dla niego rzeczywiście dużą wartość, no to pozapamiętuje wówczas te informacje lepiej.*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Krytycy nowego modelu zwracają uwagę na fakt, że możliwość złego doboru kursów może znacząco obniżyć skuteczność kształcenia w nowym modelu. Problematiczna może okazać się również elastyczność terminów, która obniżyć może poziom dyscypliny studentów w uczęszczaniu na zajęcia. *Teraz wiem, że mam jakiś termin, do którego muszę coś wykonać i z czegoś się przygotować – więc to robię. I robię to systematycznie i na bieżąco. Wydaje mi się, że taka elastyczność zmniejsza chyba taką mobilizację studenta* – przedstawia swoje wątpliwości jedna z respondentek. Zdaniem ewaluatora elastyczność nie zmniejsza mobilizacji studenta, bowiem zajęcia ustalane są zgodnie z jego potrzebami, a ustalane terminy są jasno określone.

W gronie uczestników wywiadów pogłębionych pojawiły się również głosy wskazujące na zróżnicowanie efektywności nowego modelu w zależności od charakteru studiów. W opinii niektórych respondentów jest on świetnym pomysłem na pogłębienie konkretnej, posiadanej już wiedzy, natomiast nie sprawdzi się w nauce zupełnie nowych zagadnień. *Większa skuteczność mogłaby być, jeżeli chodzi o osoby, które już się kształciły w tym kierunku. Mogłyby się wtedy skupić na przedmiotach, które faktycznie ich interesują i na których naprawdę im zależy. Natomiast dla osób, które są z innych kierunków, mogłoby to tylko przeszkadzać* - wyjaśnia badana. Rozwiązaniem w takich sytuacjach jest wspomniana już podstawa programowa, będąca połączeniem nowego modelu z tradycyjną ścieżką kształcenia. *Są przedmioty podstawowe, które każdy musi zrobić, a dodatkowe po prostu można sobie wybrać. I to myślę byłoby bardziej skuteczne* – mówi jeden z badanych.

Jako główne kryteria wpływające na skuteczność kształcenia wskazać należy zatem na trzy główne obszary:

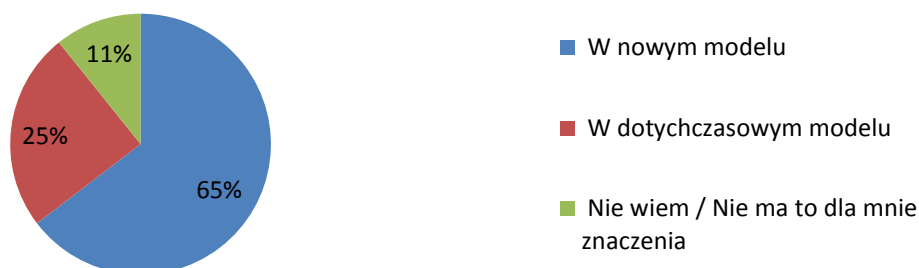
- Zaangażowanie studentów w zdobywanie wiedzy (*Taka satysfakcja chociażby ze studiowania konkretnego przedmiotu, czy uczenie się tego przedmiotu, bo jeżeli ja sobie dobiorę 5 przedmiotów i każdy będzie super dla mnie to obstawiam, że będzie efektywność stuprocentowa*),
- Właściwy dobór przedmiotów (*Myślę, że osoba, która się na tym zna miałaby na pewno większe pojęcie o tym niż ja, osoba która dopiero zaczyna poznawać ten kierunek studiów*),
- Praktyczny charakter kursów (*Żeby zwiększyć skuteczność to najważniejsze jest zwiększenie liczby tych zajęć praktycznych z ekspertami, ze specjalistami*).

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.5.11. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia

Czy gdyby znów miał Pan/Pani podjąć studia podyplomowe lub kursy wolął(a)by Pan/Pani uczestnictwo w dotychczasowym, czy nowym modelu?

Chęć uczestnictwa w nowym modelu

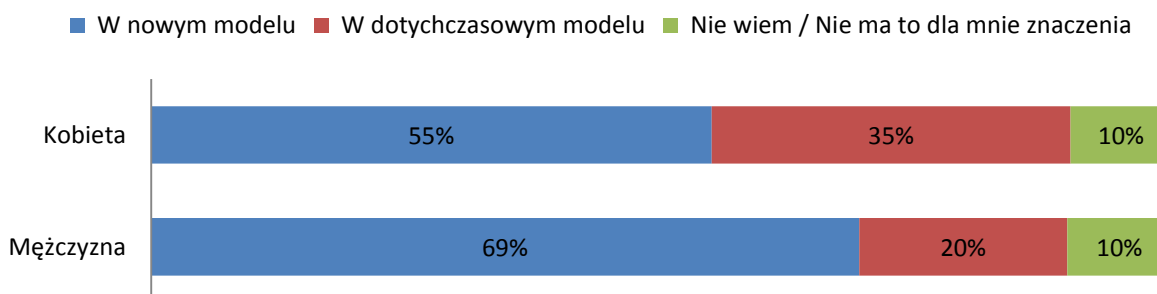

Wykres 29. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia

N=130

Większość badanych – blisko dwie trzecie – chce uczestniczyć w nowym modelu kształcenia.

Chęć uczestnictwa w nowym modelu - podział ze względu na płeć respondenta

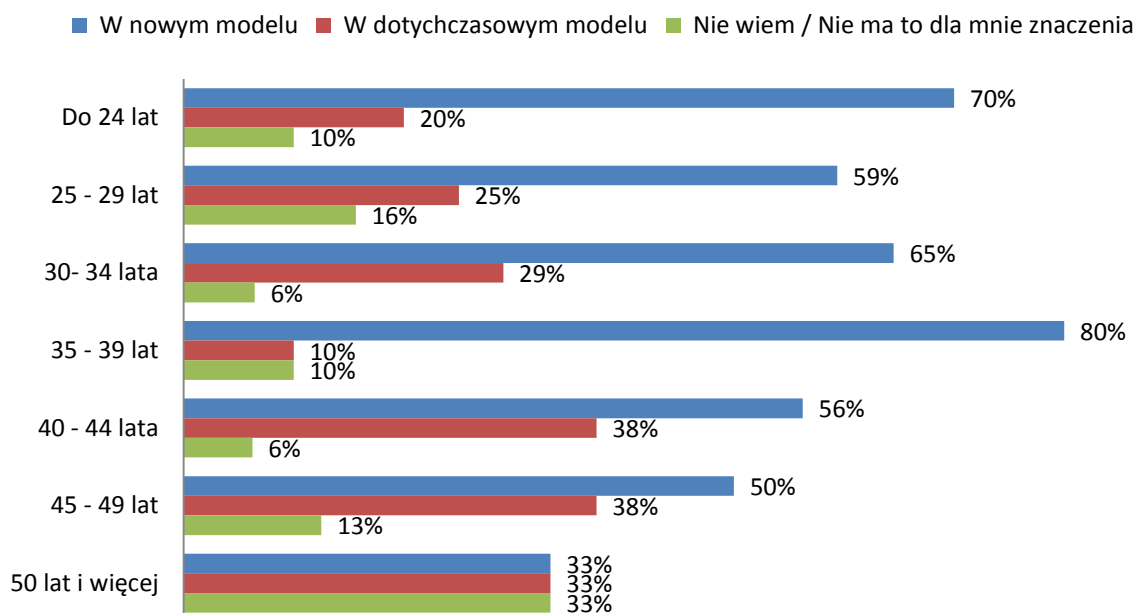
Wykres 30. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta

N=130

Nowy model kształcenia nieco bardziej interesujący jest dla mężczyzn niż dla kobiet – zainteresowanie nim wyraziło 69% badanych płci męskiej i o 14 punktów procentowych mniej badanych płci żeńskiej.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Chęć uczestnictwa w nowym modelu - podział ze względu na wiek respondenta

Wykres 31. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta

N=130

We wszystkich grupach wiekowych respondenci chętniej chcą przystąpić do nowego modelu kształcenia niż do modelu dotychczasowego. Najwyższy odsetek badanych znajduje się w grupie wiekowej 35-39 lat.

Respondenci uczestniczący w badaniu jakościowym pytani byli o możliwą popularność nowego modelu kształcenia wśród studentów studiów podyplomowych. Zebrane dane potwierdzają wyniki badania ilościowego – większość badanych osób uważa, że nowy model będzie systematycznie zyskiwał na popularności. *[Nowy model] byłby bardziej popularny. Przez to dopasowywanie wszystkich zajęć pod siebie. I myślę, że w przyszłości byłabym zainteresowana takim modelem kształcenia* – ocenia jedna z uczestniczek badania. Inny respondent mówi: *Patrząc na moich znajomych, myślę, że większość wybrałaby ten nowy model, o którym rozmawiamy. Podsumowując – ciekawy model, z którego chętnie bym skorzystał.*

Potencjalna popularność nowego modelu kształcenia to w opinii części respondentów wynik dwóch jego istotnych zalet: program studiów podyplomowych można zrealizować w krótszym czasie i przy mniejszych nakładach finansowych. Elastyczność planu zajęć pozwoli

Strona 78

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

również przyciągnąć do tej formy kształcenia nowych odbiorców, którzy dotychczas nie dostrzegali możliwości podjęcia przez siebie studiów podyplomowych. *Jest dużo takich ludzi, którzy twierdzą, że nie mają czasu na studia podyplomowe, nie chce im się dojeżdżać... Są to ludzie spoza Wrocławia, tak jak np. ja – z Wałbrzycha. I oni nie będą jeździli, bo oni nie mają czasu, bo to, bo tamto, bo obowiązki rodzinne... I jeżeli będą mogli indywidualnie dopasować sobie tok kształcenia, to może się zdarzyć tak, że faktycznie zdecydują się na taki model nauki ci, którzy do tej pory nie mogli się zdecydować ze względu na brak czasu i inne obowiązki. Więc uważam, że jest to oferta dla nowej grupy studentów studiów podyplomowych. Bo ci co uczęszczają na zwykłe zajęcia, przyjeżdżają na zjazdy – będą nadal to robili i zmiana modelu nie będzie dla nich miała znaczenia. To może być ciekawa oferta dla tych, którzy jeszcze nie skorzystali i nie zdecydowali się na studia podyplomowe – wyjaśnia respondent.*

3.5.12. Mocne strony nowego modelu kształcenia

Respondenci najczęściej wymieniają dużą elastyczność nowego modelu kształcenia. Chwalą sobie możliwość doboru kursów we własnym zakresie. Cenią również dopasowanie modelu do potrzeb słuchacza (np. „Elastyczność, większa sprawczość i decyzyjność w obszarze kształcenia”, „Elastyczność sprzyjająca rozwojowi”).

3.5.13. Słabe strony nowego modelu kształcenia

Respondenci wskazują, że słabymi stronami nowego modelu jest zbyt duży wybór kursów, co może prowadzić do podjęcia błędnej decyzji przy ich wyborze. Duża liczba z nich ma również wątpliwości co do kwestii organizacyjnych (np. „Mam wrażenie, że może on prowadzić do problemów logistycznych np. z liczebnością grup.” i „...zbyt duża wolność wyboru może generować problemy organizacyjne.” oraz „Jak będzie słaba informacja o blokach tematycznych to wybierze się kierunki dla siebie zupełnie nieprzydatne”).

Podobne informacje uzyskać można w toku **analizy wywiadów pogłębionych**. Respondenci przede wszystkim zwracają uwagę na fakt, że samodzielnie ułożona przez studenta ścieżka kształcenia może nie realizować jego rzeczywistych potrzeb edukacyjnych. *Ewentualnie może pojawić się taki problem, że ludzie będą dopasowywać pod siebie po kolei właśnie te przedmioty, które ich interesują i zostawiać te mniej ciekawe czy mniej potrzebne. A obecnie jest jednak taki narzut i wszystko miesza się ze sobą i siłą rzeczy trzeba jednak siedzieć na wykładach i słuchać – mówi jedna z respondentek. Słabą stroną może być to, że ktoś może sobie nieumiejętnie wybrać przedmioty – dodaje inna badana. Zdaniem ewaluatora,*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

rozwiązaniem tego problemu jest jednak osoba doradcy edukacyjnego, który dba o to, aby takie sytuacje nie miały miejsca. Warunkiem jest jednak bardzo dobre przygotowanie doradcy do pełnionej przez siebie funkcji: *Jest to bardzo dobry pomysł z tym doradztwem edukacyjnym, ale z drugiej strony może on tworzyć pewnego rodzaju niebezpieczeństwo. Bo ten doradca edukacyjny powinien być trochę bardziej wszechstronny, żeby mógł zaglądnąć też od strony kariery tej osoby, czy rzeczywiście to jest coś, co mu się przyda w przyszłości, nie? Dlatego trzeba by tam dawać bardzo kompetentne osoby i na pewno będzie musiało ich być dużo, tych doradców, z tego względu, że dużo osób będzie korzystało. Żeby nie popełnić tego błędu, nie? Żeby nie zostawić ludzi samych.*

3.5.14. Wnioski i rekomendacje z badania odbiorców projektu

- Do uczestnictwa w studiach podyplomowych najczęściej przystępują kobiety w wieku od 25 do 39 lat, mieszkanki dużych miast powyżej 250 tysięcy mieszkańców.
- Studenci najczęściej wybierają uczelnie państwowe jako jednostki, w których odbywają studia podyplomowe.
- Najczęściej do uczestnictwa w studiach podyplomowych przystępują osoby posiadające stopień magistra (87% ankietowanych).
- Najczęstszym powodem przystępowania do studiów podyplomowych jest potrzeba podniesienia kwalifikacji oraz chęć samorealizacji, samorozwoju.
- Studia podyplomowe są zazwyczaj finansowane z własnych środków słuchacza.
- Najważniejszym aspektem studiów podyplomowych dla słuchacza są zajęcia praktyczne i wykładowcy z doświadczeniem zawodowym, a nie tylko wiedzą akademicką.
- Negatywnie oceniana jest mała ilość zajęć praktycznych na studiach podyplomowych; problematyczne dla studentów jest również inwestowanie czasu i środków finansowych w przedmioty obligatoryjne, a nieprzydatne z perspektywy zdobytej już wiedzy, aktywności zawodowej i zainteresowań osobistych.
- Większość respondentów ocenia studia podyplomowe w nowym modelu kształcenia jako lepsze od tradycyjnie prowadzonych. Jako gorsze od obecnego modelu ocenia je jedynie 5% badanych.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Pozytywnymi aspektami nowego modelu kształcenia jest możliwość tworzenia indywidualnego toku studiów oraz możliwość wyboru kursów według własnych potrzeb; istotna jest także elastyczność planu zajęć.
- Nowy model kształcenia jest oceniany jako przydatny, a wiedza nabyta w toku nauki jako trwała.
- Badani podzieleni są w ocenach skuteczności nowego modelu kształcenia. 46% z nich uważa, że nowy model jest skuteczniejszy, 45% z nich uważa, że skuteczność modeli jest porównywalna. Respondenci poddający w wątpliwość skuteczność nowego modelu kształcenia obawiają się przede wszystkim nietrafnego wyboru kursów w swojej ścieżce edukacyjnej. Odpowiedzią na te obawy jest jednak funkcja doradcy edukacyjnego, który pomaga w doborze.
- Najwyżej skuteczność nowego modelu kształcenia oceniania jest wśród osób w wieku 40-44 lat. O najniższej skuteczności przekonani są respondenci w wieku powyżej 50 lat.
- W badaniach ujawniono dużą chęć przystąpienia do nowego modelu kształcenia. Ponad połowa respondentów chciałaby kształcić się w nowym modelu.
- Studenci studiów podyplomowych najbardziej cenią sobie elastyczność nowego modelu kształcenia. Swobodny dobór kursów sprzyja rozwojowi słuchaczy i jest lepiej dopasowany do ich potrzeb, zaś elastyczny grafik pozwala na pogodzenie studiów z obowiązkami zawodowymi i życiem prywatnym.
- Respondenci zwracają uwagę na możliwe problemy organizacyjne w nowym modelu kształcenia (gł. trudność w dostępie do doradcy oraz możliwe problemy z harmonogramem zajęć), a także na duży wybór kursów, który skutkować może podjęciem złej decyzji w sprawie wyboru ścieżki kształcenia. Rozwiązaniem tych trudności wydaje się być osoba doradcy edukacyjnego, który podczas spotkań ze słuchaczami pomoże im wybrać odpowiednie dla nich kursy.
- Nowy model kształcenia wydaje się być odpowiedniejszy dla osób chcących pogłębić wiedzę zdobytą wcześniej (na studiach pierwszego i drugiego stopnia lub w praktyce zawodowej) niż dla tych, którzy studia podyplomowe traktują jako możliwość zapoznania się z zupełnie nową dziedziną wiedzy.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.6. Wyniki badania z użytkownikami

3.6.1. Ocena modelu

Wszyscy uczestnicy wywiadów pogłębionych, którzy zetknęli się na studiach podyplomowych z nowym modelem kształcenia oceniają go dobrze. Oceny wahają się od umiarkowanie pozytywnych do skrajnie entuzjastycznych. Jak mówi jedna z uczestniczek:

[Oceniam] Jako genialny pomysł na kształcenie, że są pewne sztywne przedmioty, na których trzeba być, ale ta możliwość wybrania sobie właśnie przedmiotów – super! I że to się dzieje naprawdę, nie tylko na papierze, ale że ja wybieram i idę, super, bardzo fajna, trafna.

Inna badana ma podobne odczucia:

(...) jestem bardzo zadowolona, z całego modelu nauczania, z zajęć, z przekazu, ze sposobu prowadzenia zajęć, dlatego dla mnie to jest rewelacja pod każdym względem.

Część respondentów akcentuje, że nowy model jest ciekawym, rozwijającym pomysłem, ale powinien stanowić punkt wyjścia do dalszej pracy nad przyszłym kształtem studiów podyplomowych (czy wręcz szkolnictwa wyższego). Wielu uczestników badania oczekuje od uczelni większego nacisku na zajęcia praktyczne:

Dla mnie ten model się poprawił [w stosunku do tradycyjnego], natomiast on nadal ma dużą jeszcze przestrzeń do tego, żeby na takich studiach myśleć w kategoriach takich: nie tylko teoria, ale i praktyka.

Warto również podkreślić, iż nawet badani, którzy nie skorzystali z możliwości doboru przedmiotów – czy to ze względu na brak czasu na podjęcie właściwej decyzji, czy też dlatego, że zaproponowane im zajęcia były adekwatne do ich potrzeb edukacyjnych – doceniają, że uczelnia oferuje taką możliwość. Jeden z respondentów mówi:

Szczerze mówiąc ja nie wiem [jak ocenić]. Wiem, że była taka opcja, ale ja tego nie zrobiłem, bo to co było zaplanowane było dla mnie ok. (...) Natomiast mając taką opcję, muszę powiedzieć, że to jest coś dobrego. Wiem, że ci, którzy brali w tym udział są zadowoleni, ale ja nie musiałem

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*dobrac zajęć bo podobała mi się ta ścieżka, którą miałem. Podobało mi się,
że mają taką możliwość i było też w czym wybierać. Propozycje były
ciekawe i myślę, że to bardzo fajna opcja jest, że to bardzo duża zaleta
takiego modelu i o to chodzi.*

3.6.2. Zalety modelu

W niemal wszystkich prowadzonych rozmowach jako główna zaleta modelu wymieniana jest możliwość doboru zajęć. Większość uczestników studiów podyplomowych podkreśla bowiem, że jako osoby aktywne zawodowo mają za sobą zarówno liczne szkolenia, jak i lata praktyki w poszczególnych obszarach – powielanie posiadanej już wiedzy jest dla nich bezużyteczne. Jak mówią:

*Ja, mając ileś doświadczenia, nie potrzebuję w trakcie studiów
podyplomowych pewnych elementów, natomiast inne mnie interesują i te,
które mnie nie interesują ze względu na to, że mam już wystarczająco dużo
praktyki, właśnie z dużą przyjemnością dobrałam.*

*Każdy z nas, z osób, które są na studiach, ma różne wykształcenie, różne
doświadczenie i w różnym celu przyszedł na te studia. I że można sobie
niektóre zajęcia, coś, co ktoś już zna... Można ukierunkować tę specjalizację
studiów, ustawić pod siebie, pod swój profil.*

Dla części uczestników studiów istotną zaletą nowego modelu kształcenia jest fakt, że wraz z wyborem poszczególnych kursów, mogą też decydować o wykładowcach, z którymi będą mieli kontakt. Często w ich opinii ten sam lub bardzo podobny ze względu na temat kursu istotnie różni się zakresem przekazywanej wiedzy właśnie ze względu na profil prowadzącego; możliwość wyboru pozwala studentowi dobrać perspektywę dla niego najciekawszą. Jak mówią badani:

*Na tych przedmiotach na podyplomowych jest taka większa elastyczność w
doborze prowadzących, bo też idziemy na przedmiot, ale też idziemy często
do konkretnego człowieka – wykładowcy.*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*Różnorodność, jeśli chodzi o wykładowców, że jest możliwość odbycia zajęć
z bardzo różnymi wykładowcami-praktykami.*

Praktyczny aspekt studiów podyplomowych jest w licznych rozmowach wymieniany
jako ich ogromna zaleta:

*Najbardziej dla mnie przydatne było to, co było przećwiczone praktycznie,
nie tylko teoria, która była podstawą do ćwiczenia, natomiast to, co było
ćwiczone w praktyce, jakieś nowe umiejętności, wskazówki, to było dla mnie
najbardziej przydatne, to co mogłam od razu zabrać ze sobą i przenieść do
pracy i w niej zastosować.*

Nie bez znaczenia dla części badanych pozostaje także możliwość nawiązywania
nowych kontaktów z innymi studentami, z którymi nie spotkaliby się w „tradycyjnym”
modelu studiowania:

*Można poznać nowe osoby i grupy na przykład podczas warsztatów, co
wpływa na otwartość.*

3.6.3. Słabe strony modelu

Niewielu respondentów potrafiło wskazać słabe strony modelu, nie będące wynikiem
trudności organizacyjnych, z jakimi uczelnia borykała się na początku jego wdrażania. Mimo
utworzenia na SWPS ponad 70 kursów, zarzuty części studentów dotyczyły zbyt małej liczby
przedmiotów do wyboru oraz zbyt krótkiego czasu trwania kursów, które można wymienić.

Inni badani są natomiast przeciwnego zdania – zaproponowany wybór przedmiotów
oceniają jako przemyślany i adekwatny do celów każdego z kierunków studiów
podyplomowych. Jak mówią:

*Ten kierunek, na którym ja byłem, to wymaga tego, żeby się z grupą jakoś
tam poznać bliżej i łatwiej się wtedy pracuje, więc jakby były wszystkie
zajęcia do dobrania to byłoby dużo słabiej, bo różne osoby byłyby na
różnych zajęciach i ta integracja byłaby trochę mniejsza. Mi się wydaje, że
wybór był ok, było w czym wybierać i różny zakres też był, było ok.*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nie odniosłam wrażenia, że zaproponowano nam przedmioty, które totalnie nie pasują do kierunku wybranego przeze mnie czyli de facto są jakąś taką propozycją, która nie znajduje takiego swojego przełożenia, bo są rzeczami, które mnie nie interesują, są jakąś propozycją, która jest nie trafiona, tylko to wszystko miało charakter bardzo powiązany. A z drugiej strony był tam taki element, który trochę wykraczał poza ten szablon kierunku, który wybrałam, więc miałam wrażenie, że to wszystko jest ułożone jakąś tam kłamrą, przemyślane, więc tutaj myślę, że to było bardzo sensowne.

Pojawiły się również głosy akcentujące, że ze względu na nieobowiązkowość systemu doboru zajęć, nie można w zasadzie wskazywać jego wad. Jak mówi respondent:

Jest to dobrowolne zupełnie, no to ja nie dostrzegam tutaj wad, jeśli to polega tylko i wyłącznie na tym, że można dobrać zajęcia. Nie dostrzegam wad tego systemu.

3.6.4. Skuteczność kształcenia i trwałość nabytej wiedzy

Dla zdecydowanej większości uczestników wywiadów pogłębionych wiedza pozyskana w efekcie studiowania w nowym modelu okazała się być lepiej dostosowana do ich faktycznych potrzeb edukacyjnych. Doceniają oni zarówno wyższą skuteczność kształcenia, jak i trwałość nabytej wiedzy.

Wzrost skuteczności kształcenia jest w odczuciu badanych wynikiem możliwości samodzielnego doboru interesujących ich zajęć. Możliwość podjęcia decyzji o dokładnym kierunku kształcenia sprawia, że bardziej angażują się w wybrane przez siebie zajęcia.

Dla mnie [formuła jest] bardzo skuteczna. (...) Moja wewnętrzna motywacja powoduje, że inaczej odbieram wiedzę.

Jeżeli ludzie idą na to, co chcą to więcej zyskują, więc są bardziej zaangażowani, bo sami tak wybrali, więc się angażują. (...) Myślę, że trwałość będzie silna. Tak, jak powiedziałam na początku – uczę się tego,

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*czego chcę i to, co mi jest potrzebne, co stosuję później w swojej pracy
zawodowej.*

Dodatkowo część badanych zwraca uwagę na to, że aby uczestniczyć w konkretnych zajęciach, studenci muszą zrezygnować z innych – może to również wpływać na wzrost zaangażowania w zdobywanie wiedzy, by uniknąć poczucia straty. Z drugiej strony jednak nie udało się uniknąć pojawienia się wśród studentów również osób zawiedzionych; oceniają one, że skuteczność kształcenia w nowym modelu jest niższa niż w „tradycyjnym” systemie. Jest to jednak wynik nieprawidłowego wyboru zajęć, wynikający z niewystarczającej informacji o ich zakresie przedmiotowym. Jedna z badanych mówi:

*Skuteczność kształcenia w nowym modelu prowadzi tylko do
zdenerwowania, bo zajęcia wybieramy nietrafione, więc skuteczność w tym
modelu jest mała.*

Należy jednak zauważyć, że nawet osoby, które mimo konsultacji z doradcą edukacyjnym okazały się niezadowolone z dokonanego wyboru zajęć, doceniają ich formułę (tzn. warsztaty), umożliwiającą efektywniejsze przyswajanie wiedzy.

*Był podział na mniejsze grupy i to było fajne. (...) Nie mogę narzekać, bo
bardzo dużo przykładów z życia było podawanych w czasie wykładów, więc
naprawdę mam odczucie, że było to wartościowe dla mnie.*

*Myślę, że dzięki temu, że te zajęcia były takie praktyczne, to na pewno jest
to bardziej utrwalona wiedza niż w przypadku zajęć teoretycznych. Bo
podczas tych ćwiczeń to wszystko się utrwała.*

Badani zwracają także uwagę na to, że wysoką skuteczność kształcenia i trwałość zdobytej wiedzy zawdzięczają odpowiednim osobom prowadzącym zajęcia.

*Co przede wszystkim wpływa na ta skuteczność kształcenia? (...) dobrzy
prowadzący. Bo oni zawsze byli dobrze przygotowani. Przeróżne ćwiczenia,
takie ciekawe, angażujące proponowali. Tak, że cały czas się coś działo,
pomimo, że to jest weekend i sporo tych godzin tam trzeba spędzić, to nie
nudzieliśmy się i wszyscy byliśmy zaangażowani. Tak, że taki sposób*

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*prowadzenia i dobre przygotowanie prowadzących, to najważniejsza
skuteczność.*

3.6.5. *Efektywność kosztowa*

Większość uczestników wywiadów pogłębionych nie potrafiła porównać efektywności kosztowej nowego modelu kształcenia z innymi formami studiów podyplomowych – zazwyczaj przyznawali, że po prostu przyjęli cenę studiów, a często o nowym modelu dowiadawali się już w trakcie ich trwania. W wielu przypadkach miał na to wpływ również fakt, że były to pierwsze studia podyplomowe użytkowników i nie mieli oni porównania z dotychczasowym modelem.

Kosztowo po prostu te studia [podyplomowe] dużo kosztują.

- mówi jedna z uczestniczek.

Część badanych zwraca jednak uwagę, że koszt kupowania poszczególnych interesujących ich zajęć w formie pojedynczych kursów byłby znacznie wyższy niż koszt realizacji studiów podyplomowych w nowym modelu.

*[Model jest efektywny kosztowo] ze względu na to lepsze dopasowanie, bo
jak opłaca się w studiach z tym pisanym programem studiów, to jest taki
jakby bonus, gdzie dodatkowo nie wymagane było od studentów opłacanie
właśnie tych [dodatkowych zajęć].*

*Miałem okazję widzieć, ile te zajęcia miałyby kosztować, no faktycznie jest
to plus. Zdecydowanie bardziej się opłaca iść na jakiś kierunek u Państwa
w szkole i wymienić te zajęcia niż po prostu wziąć sobie same te wykłady
czy warsztaty oddzielnie, no bo oddzielnie cena jest zabójcza.*

Należy natomiast zauważyć, że część studentów ze względu na nieodpowiednią dla nich formułę organizacji studiów (tj. niemożność wymiany zajęć na takie, które są dla nich szczególnie interesujące) uważają model za mniej efektywny cenowo – w wyniku zakupu właśnie tych dodatkowych kursów. Sytuację taką opisuje jedna z badanych:

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ja miałam taką ofertę, w przypadku gdy nie mogłam dobrać tego jednego przedmiotu, to Pan z uczelni mi zaoferował, że mogę za dodatkową kwotę wykupić sobie ten jeden konkretny przedmiot, który mnie interesuje.

3.6.6. System modułowy

Modułowy system kształcenia miał w gronie respondentów zarówno zwolenników, jak i przeciwników. Osoby zadowolone z tego systemu zwracały uwagę zarówno na merytoryczne, jak i praktyczne jego zalety.

Część uczestników jest zdania, że zajęcia modułowe, kiedy cały dzień lub dwa poświęca się omówieniu jednego zagadnienia, sprzyjają zdobywaniu wiedzy pogłębionej i trwałej.

Ćwiczenia, czy to cały dzień, czy dwa dni – fajnie, bo grupa coś może zbudować, coś może przećwiczyć, jak nazwa wskazuje, jakby wejść nieco głębiej w dane zagadnienia, problemy. Tak że ta formuła też jest dla mnie nowa i to mi bardzo odpowiada.

Niektórzy uczestnicy studiów zwracali również uwagę na fakt, że modułowy podział kursów pozwalał im na efektywniejsze zagospodarowanie czasu spędzanego na uczelni – ułatwiało budowanie planu zajęć.

To, co dla jednych uczestników było zaletą systemu studiów, dla innych okazało się być jego poważną wadą. Liczne grono respondentów zwracało bowiem uwagę na to, że dużo lepszym rozwiązaniem byłaby dla nich możliwość doboru zajęć nie tylko na takie, które odbywają się w tym samym terminie, ale również na inne interesujące.

Zajęcia, które mnie interesowały były akurat wtedy, kiedy były inne zajęcia, które mnie interesowały, a te na które mogłabym ewentualnie nie iść, to w tym czasie nie było żadnego innego przedmiotu. Czyli grafiki się zupełnie nie zgrywały. To ograniczyło mój wybór.

Myślę, że warto byłoby postawić na jeszcze większą otwartość. Jeżeli mamy zajęcia w sobotę to możemy je wymienić tylko na inne zajęcia odbywające się w tę samą sobotę. Warto byłoby mieć szerszą możliwość, ważne żeby

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zgadzało się to z punktami na studiach i liczbą godzin , ale czy to będzie ten weekend czy inny, myślę że nie jest takie ważne.

Potencjalne rozwiązanie tej kwestii proponuje jedna z słuchaczek:

Zaproponowałabym po prostu pulę zajęć do wyboru, na które można się wpisać, bez tego elementu, że muszę zrezygnować z tego, co ja mam w programie albo i tak i tak. (...) Też od kolegów i koleżanek z roku pojawiały się takie głosy, że „stracę fajne zajęcia”, „może wezmę udział w czymś fajnym, ale coś tracę”, więc od razu idzie za tym to poczucie straty.

3.6.7. Doradca edukacyjny

Funkcja doradcy edukacyjnego spotkała się z radykalnie różnymi opiniami uczestników studiów: od entuzjastycznych po krytyczne. Oceny studentów uzależnione były od dwóch głównych czynników – oczekiwań wobec doradcy (skrajnie odmiennych – niektórzy spodziewali się tylko pomocy w ułożeniu planu zajęć, inni z kolei pełnego opisu programu każdego z kursów) oraz intensywności kontaktów z tą osobą (warto zauważyć, że część odbiorców po zasłyszaniu od koleżanek i kolegów opinii, jakoby doradca był trudnodostępny, nie próbowała nawet nawiązać z nim kontaktu i wykorzystać jego wiedzy). Warto również zauważyć, że na początku roku akademickiego, gdy zainteresowanie studentów pomocą doradcy edukacyjnego było największe, był on wspomagany przez inne osoby, których wiedza nt. oferowanych kierunków studiów nie była równie rozległa; przypuszczać można, że jest to jedną z przyczyn pojawiania się w toku wywiadów negatywnych opinii związanych z tą funkcją.

Uczestnicy zadowoleni z pomocy doradcy zwracali uwagę na ich duże zaangażowanie i chęć pomocy w zaplanowaniu studiów w najlepszy możliwy sposób. Jak mówią badani:

Doradca był, dzwonił do mnie. Ja oceniam bardzo dobrze, bo doradca był bardzo otwarty, okazywał zrozumienie, dlatego, że nie do końca mogłam się zdecydować na któryś z warsztatów, bo dwa mi się podobały, więc o każdym z nich opowiedział, trochę doradził, spytał o moje oczekiwania i o to, czym się zajmuję na co dzień, bo nie dla każdego wszystko jest tak samo istotne, czy interesujące.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Dobre były te rozmowy z doradcą i ja tak naprawdę podjęłam decyzję na podstawie właśnie tej rozmowy telefonicznej z doradcą zawodowym.

[Doradca] Bardziej tak logistycznie mi tutaj pokierował, ładnie mi to ułożył i zorganizował (...) on widział co mogę, a co mi się pokryje z czymś, z czego bym nie chciała rezygnować.

Dobrze oceniana była również aktywność doradcy zawodowego i jego zaangażowanie w kontakt z uczestnikami zajęć.

Ten pan, co się ze mną kontaktował, zajmował się tym wszystkim, pisał do nas maile (...). Jeżeli chodzi o jego zaangażowanie to tutaj nie mam mu nic do zarzucenia, bo kontaktował się ze mną, telefonicznie, bezpośrednio żeby mnie o tym poinformować, pisał do mnie maila, więc generalnie kontakt był i nie było z tym problemu, żeby dowiedzieć się czegoś tam. Nawet niektórzy mówili, że trochę za dużo tego kontaktu, bo tam dzwonili, pisali maile, także ja oceniam bardzo dobrze.

Był mail, był telefon, był u nas na zajęciach podczas zjazdu ten pan, rozmawiał z nami i była taka możliwość, żeby z nim pójść, porozmawiać.

On nawet przez telefon ze mną rozmawiał i chciał mnie umówić na rozmowę, ale (...) wszystko sobie wyjaśniliśmy przez telefon, więc nie miałam takiej potrzeby, żeby się z nim umówić osobiście. Ale jak najbardziej była taka możliwość, żeby podczas zjazdu, podczas tego weekendu tam pójść do niego i z nim porozmawiać.

3.6.8. Platforma informatyczna

Platforma internetowa służy lepszej organizacji nowego, elastycznego modelu kształcenia, który polega na tworzeniu przez słuchacza indywidualnego toku i programu studiów podyplomowych poprzez wybieranie pojedynczych jednostek edukacyjnych. Zadaniem platformy jest uproszczenie i uatrakcyjnienie wyboru jednostek edukacyjnych

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

(kursów) i scalania ich w studia podyplomowe, przy uwzględnieniu istotnych zasad merytorycznych.

Platforma dobrze spełnia swoją funkcję. Prezentuje ofertę kursów i umożliwia uczelni zarządzanie nią, kreowanie indywidualnej ścieżki kształcenia przez słuchaczy. Dokonywany jest przegląd oferty kursów oraz przypisanych do nich katalogów wiedzy, umiejętności, punktów ECTS, wybór kursów wraz z automatycznym wskazywaniem opcji łączenia, umożliwiających otrzymanie statusu studiów podyplomowych oraz planowanie harmonogramu kształcenia i jego wycenę.

Według opinii uczestników platforma spełnia swoją funkcję. Cechuje ją prostota użytkowania oraz przejrzystość. Za pomocą platformy ułatwiony został wybór pojedynczych kursów lub zajęć tworzących ścieżkę studiów podyplomowych. Użytkownicy modelu na platformie znaleźli informacje dotyczące opisu szkoleń jak również studiów podyplomowych. Dzięki opcji „zapamiętywania” po ponownym zalogowaniu się na platformę, pamięta jego wybór i wyświetla odpowiedź ze względu na kursy, które zostały do tej pory zrealizowane.

Platforma oceniana jest w większości pozytywnie przez użytkowników. Nieliczni uczestnicy studiów wskazywali na pewne trudności w nawigacji (np. wyszukanie swojego kierunku studiów), jednak ogólny odbiór był bardzo dobry. Jak mówią badani:

Bardzo fajna stronka internetowa, bardzo czytelna, bardzo jasna, super.

Uważam, że jest dobrze skonstruowana i dobrze się po niej poruszam i skorzystałam wielokrotnie z różnych informacji.

Mogłoby to być dla niektórych pewnie prostsze, dla mnie nie musi. Ja się odnajduję doskonale na tej stronie.

Jest ok, na dobrym poziomie. Akurat tak się składa, że pracuję w branży informatycznej, marketingowej, więc takie rzeczy są mi bliskie. Byłem bardzo zadowolony z tego co i jak było udostępniane, ale też wspierane to było przesyłką różnych informacji prywatnie-mailowo, więc całość była na bardzo dobrym poziomie. W tej części byłem bardzo zadowolony.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.6.9. Wdrożenie modelu – strona praktyczna

Wdrożenie modelu od strony praktycznej było przez studentów oceniane bardzo różnie. Część respondentów deklaruje, że od początku wszystko odbywało się sprawnie, a wiedzę o niedociągnięciach organizacyjnych mają tylko od kolegów i koleżanek.

Ja nie miałam żadnych problemów, ale wiem, że np. jak koleżanki opowiadały to miały np. trochę problemów z informacjami, np. miały być maile wysyłane z informacją o terminach, ktoś tam nie dostał, ktoś tam zapisał się na zajęcia wymienne, a nie było go na liście. Ale to znam od koleżanek. W moim przypadku nie było takich sytuacji, więc ja nie mam nic do zarzucenia. Myślę, że uczelnia jak na pierwszy raz to poradziła sobie dobrze.

Część respondentów praktyczne wdrożenie modelu prezentowała natomiast jako jego największą wadę. Niektórzy wskazywali takie niedogodności, jak późno przekazane informacje o możliwości wymiany zajęć, brak opisu dostępnych kursów, utrudniony kontakt z doradcą edukacyjnym – wszystko to wpłynęło na brak możliwości pełnego wykorzystania nowego modelu kształcenia i pozostawiło uczestników z negatywnymi opiniami na jego temat.

Kolejną poruszaną przez badanych kwestią organizacyjną były limity miejsc na poszczególnych zajęciach. W związku z tym, że IMKU jest nowym modelem kształcenia ustawicznego, w odczuciu studentów informacja na temat zajęć powinna zostać podana jeszcze wcześniej aniżeli jest to w przypadku standardowych studiów podyplomowych.

[Potrzeba] żeby była większa ilość czasu na zorganizowanie zajęć. Myślę, że było go trochę za mało, zostaliśmy późno poinformowani i nie dało się tego skoordynować dobrze i zebrać wszystkiego. Studenci nie mieli już takich możliwości, ale myślę, że wcześniej powinno być to podawane, na początku roku akademickiego i wtedy można by było zorientować się ile osób jest chętnych na dany moduł czy przedmiot i wtedy uczelnia wyszłaby naprzeciw i można by było rozwiązać problem ograniczonej liczby miejsc i nadmiaru chętnych. Bo tutaj trzeba było zrezygnować z niektórych kursów,

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

sama zrezygnowałam z niektórych przedmiotów, bo były już zajęte wszystkie miejsca. I to słyszałam też od innych ludzi, jako główny punkt negatywny.

Ze względu na duże zainteresowanie studentów możliwością studiowania zgodnie z zasadami nowego modelu i dużym obciążeniem doradcy edukacyjnego, a w efekcie koniecznością wspierania go przez pracowników administracyjnych uczelni - procedura zapisu na zajęcia dla części badanych była zbyt skomplikowana – w niektórych przypadkach prowadziła wręcz do rezygnacji z doboru jakichkolwiek zajęć. Jak mówi jedna z uczestniczek:

Wymieniając te przedmioty, musieliśmy pójść do pani [pracownicy administracyjnej] do pokoju, zamiast pani przyjść do nas. Inaczej rzecz biorąc – ja może jestem wygodna, wolalabym, żeby to jednak inaczej się odbywało, żeby uczelnia wychodziła do klienta, czyli do studenta, a nie student chodził tam do tego pokoju.

Warto w tym kontekście rozważyć zwiększenie liczby doradców edukacyjnych, pracujących ze studentami na początku każdego semestru – ich mniejsze obciążenie powinno przełożyć się na większą dostępność tej pomocy dla wszystkich uczestników studiów.

Na platformie zamieszczone są informacje o godzinach zajęć, salach i prowadzących, co zostało ocenione bardzo pozytywnie. Wszyscy studenci otrzymywali za każdym razem wiadomości elektroniczne z informacjami organizacyjnymi. U nielicznych wiadomości zostały przekierowane do spamu, jednak problem ten został szybko rozwiązany.

3.6.10. Podsumowanie wyników badań z użytkownikami oraz wnioski i rekomendacje

Nowy model kształcenia spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem użytkowników. Studenci doceniają możliwość wyboru zajęć i prowadzących oraz podkreślają, że dostosowanie ścieżki edukacyjnej do ich potrzeb informacyjnych pozytywnie wpływa na zaangażowanie w zdobywanie wiedzy, a co za tym idzie – skuteczność kształcenia. Z dużym entuzjazmem przyjmowany był doradca edukacyjny, mający szeroką wiedzę o poszczególnych kursach, służący zarówno wsparciem w praktycznej organizacji zajęć, jak i merytoryczną pomocą w ich wyborze. Należy jednak podkreślić, że w okresie dużego obciążenia pracą (tj. na początku roku akademickiego) warto byłoby zwiększyć liczbę

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

doradców, by zapewnić wszystkim uczestnikom studiów możliwość komfortowej współpracy z tymi osobami.

Wyróżnikiem studiów – poza możliwością doboru zajęć oraz doradcą edukacyjnym – warto uczynić platformę informatyczną dostępną dla studentów. Dobrze prowadzone narzędzie, przekazujące informacje organizacyjne, uzupełnione bazą wiedzy przedmiotowej, jest dla użytkowników dużą pomocą w trakcie studiów.

Zagrożeniem dla popularności studiów pozostaje problem z przepływem informacji pomiędzy administracją a uczestnikami zajęć. Istotne wydaje się być również zwiększenie liczby miejsc dostępnych dla studentów na popularnych kursach. Pewne wątpliwości budzi również system modułowy; część respondentów postuluje bowiem większą elastyczność uczelni w zakresie możliwości wymiany oferowanych zajęć.

Ogólna ocena nowego modelu studiów jest bardzo dobra. Studenci odczytują go jako krok w stronę nowoczesności, korzystanie z dobrych wzorców zachodnich oraz wyraz zaufania dla ich kompetencji w planowaniu swojej ścieżki edukacyjnej.

Wnioski i rekomendacje

- Studenci, którzy uczestniczą w nowym modelu kształcenia, uważają go za pomysł bardzo trafiony – będący „krokiem w stronę studenta”, dopasowaniem się uczelni do nowych, wymagających rosnącej elastyczności czasów i czerpaniem z najlepszych wzorców szkolnictwa zachodniego.
- Dla wszystkich badanych możliwość doboru przedmiotów okazała się być ogromną i jednocześnie największą zaletą nowego modelu nauczania. Nie wszyscy uczestnicy wykorzystywali tę opcję, jednak doceniają otwartość uczelni, jej wyjście „do studenta” i chęć dostosowania się do zachodnich standardów szkolnictwa wyższego.
- Za zalety nowego modelu respondenci uznają również możliwość swobodnego wyboru wykładowców, z którymi będą mieć styczność w trakcie studiów oraz szersze kontakty z innymi studentami.
- Zdecydowana większość uwag krytycznych odnośnie modelu kształcenia dotyczyła kwestii związanych z jego wdrażaniem. Wśród zastrzeżeń natury merytorycznej, część badanych zwracała uwagę na niewystarczającą liczbę godzin w systemie „wymianowym”.
- Dla zdecydowanej większości badanych nowy model wydaje się być skuteczną, efektywną metodą kształcenia. Wpływ na to ma przede wszystkim większe

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zaangażowanie studentów w przyswajanie wiedzy rzeczywiście dla nich potrzebnej i użytecznej – gwarantują to kursy, które sami dobrali.

- Dla skuteczności projektu istotne są również takie czynniki, jak praktyczny wymiar zajęć (szczególnie warsztatowych) oraz odpowiednio dobrani prowadzący, mający nie tylko wiedzę akademicką, ale również doświadczenie zawodowe w obszarach, które wykładają.
- Największym ryzykiem dla skuteczności kształcenia w nowym modelu pozostaje właściwy wybór zajęć przez studentów; należy kłaść duży nacisk na odpowiednie przygotowanie opisów poszczególnych kursów oraz przygotowanie merytoryczne doradców edukacyjnych.
- Efektywność kosztowa owego modelu kształcenia była dla większości studentów trudna do oceny. Nieliczne grono badanych mających wiedzę na temat kosztu zakupu pojedynczych kursów, które w modelu były przewidziane jako jedna z dostępnych opcji, uważa jednak, że koszt kupowania poszczególnych interesujących ich zajęć w formie pojedynczych kursów byłby znacznie wyższy niż koszt realizacji studiów podyplomowych w nowym modelu.
- Modułowy system wyboru zajęć ma w gronie uczestników studiów podyplomowych wielu zwolenników, ale również liczne grono krytyków. Największą zaletą było to, że ułatwia on przyswajanie wiedzy oraz logistykę studiowania.
- Doradca edukacyjny jest przez studentów ceniony – pomocna okazuje się zarówno jego funkcja wspierająca przy organizacji planu zajęć, jak i wiedza merytoryczna dotycząca poszczególnych kursów. Warto natomiast zwiększyć liczbę doradców, by zapewnić wszystkim studentom łatwy kontakt z nimi w dogodnych terminach – szczególnie istotne jest to przed rozpoczęciem roku akademickiego, podczas układania planów zajęć przez uczestników studiów.
- Platforma internetowa spełnia swoją funkcję - służy lepszej organizacji nowego elastycznego modelu kształcenia, który polega na tworzeniu przez słuchacza indywidualnego toku i programu studiów podyplomowych poprzez wybieranie pojedynczych jednostek edukacyjnych. Zadaniem platformy jest uproszczenie i uatrakcyjnienie wyboru jednostek edukacyjnych (kursów) i scalania ich w studia podyplomowe, przy uwzględnieniu istotnych zasad merytorycznych. Uczestnicy studiów uważają konstrukcję platformy za przyjazną użytkownikowi.
- Kluczowe dla sprawnego funkcjonowania nowego modelu kształcenia wydaje się być odpowiednio wczesne informowanie studentów o zasadach jego działania. Istotne jest przekazywanie możliwie najpełniejszej informacji o zakresie i specyfice

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

poszczególnych kursów, usprawnić należy także procedurę zapisów na zajęcia – obu tym celom służyć może dobrze prowadzona platforma internetowa. Dobrym posunięciem będzie również organizacja dodatkowych grup zajęciowych na kursach cieszących się szczególnie dużym zainteresowaniem studentów.

4. Podsumowanie

Niniejszy raport z badań ewaluacyjnych powstał w celu oceny rzeczywistych efektów testowania produktu finalnego, zbadania efektywności wypracowanego rozwiązania oraz przedstawienia rekomendacji. Badanie ewaluacyjne składało się z dwóch części: pierwszą była analiza danych zastanych w postaci dotychczasowych dokumentów ewaluacyjnych i produktów projektu, drugą natomiast ilościowe i jakościowe badania reaktywne z odbiorcami, użytkownikami, ekspertami i pracodawcami.

Badanie ewaluacyjne wskazało, że produkt jest bardziej efektywny niż modele stosowane dotychczas i w wysokim stopniu odpowiada na potrzeby zarówno użytkowników, odbiorców, jak i pracodawców. Produkt jest również wysoce skuteczny, na co wpływa przede wszystkim elastyczność wyboru konkretnych kursów oraz terminów ich odbywania. Wspomniana elastyczność została zdiagnozowana jako element, który w najwyższym stopniu spełnia oczekiwania odbiorców.

Analiza wykazała także istotny i pozytywny wpływ produktu na trwałość zdobywanej przez słuchaczy wiedzy i umiejętności oraz na skłonność do uczestniczenia w kształceniu ustawicznym, zarówno chęć pracodawców do zgłaszania pracowników na studia podyplomowe, jak też na chęć samych odbiorców do uczestniczenia w nich i uzupełnienia wiedzy.

Analiza wykazała, że IMKU jest nie tylko efektywny, ale też użyteczny i innowacyjny, o czym świadczą entuzjastyczne wypowiedzi ze strony odbiorców oraz użytkowników. Zagroženiem może być jednak dalsze funkcjonowanie projektu po zakończeniu finansowania, a tym samym upowszechnienie wypracowanych rozwiązań w skali kraju, co wynika z obaw uczelni wyższych o koszty wdrożenia i realizacji modelu. Badanie ewaluacyjne nie zdiagnozowało możliwości zwiększenia efektywności finansowej produktu poprzez zmianę jego elementów w taki sposób, aby nie wpływało to na skuteczność modelu.

W ramach każdego poziomu analizy ewaluacyjnej przedstawiono także najważniejsze wnioski i proponowane rekomendacje, które stanowić mogą podstawę do poprawy jakości zarówno samego produktu, jak i działań związanych z jego wdrażaniem. Podsumowując, stwierdza się, że analizowany produkt wypada korzystnie pod względem każdego z pięciu kryteriów ewaluacyjnych, tj. trafnie odpowiada na potrzeby odbiorców, jest skuteczny, użyteczny, efektywny, a uzyskane efekty charakteryzują się odpowiednim stopniem trwałości.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis wykresów

Wykres 1. Płeć respondentów	51
Wykres 2. Wiek respondentów	51
Wykres 3. Miejsce zamieszkania respondentów	52
Wykres 4. Typ uczelni, na której student odbywa studia podyplomowe	52
Wykres 5. Poziom wykształcenia respondentów	53
Wykres 6. Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych	54
Wykres 7. Powody uczestnictwa w studiach podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta	55
Wykres 8. Sposoby finansowania studiów podyplomowych przez słuchacza	56
Wykres 9. Sposoby finansowania studiów podyplomowych przez słuchacza - podział ze względem na wiek respondenta	57
Wykres 10. Ocena ważności aspektów studiów podyplomowych	58
Wykres 11. Ocena ważności aspektów studiów podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta	59
Wykres 12. Negatywne aspekty studiów podyplomowych	61
Wykres 13. Negatywne aspekty studiów podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta	62
Wykres 14. Ocena nowego modelu kształcenia	63
Wykres 15. Ocena nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta	64
Wykres 16. Ocena nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta ...	64
Wykres 17. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia	66
Wykres 18. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta	67
Wykres 19. Pozytywne aspekty nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta	68
Wykres 20. Przydatność nowego modelu kształcenia	70
Wykres 21. Przydatność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta	70
Wykres 22. Przydatność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta	71
Wykres 23. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych	72
Wykres 24. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych - podział ze względu na płeć respondenta	72
Wykres 25. Trwałość wiedzy i umiejętności zdobytych na studiach podyplomowych - podział ze względu na wiek respondenta	73
Wykres 26. Skuteczność nowego modelu kształcenia	74

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 27. Skuteczność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta.....	74
Wykres 28. Skuteczność nowego modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta.....	75
Wykres 29. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia.....	77
Wykres 30. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia - podział ze względu na płeć respondenta.....	77
Wykres 31. Chęć uczestnictwa w nowym modelu kształcenia - podział ze względu na wiek respondenta.....	78

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Załączniki – narzędzia badawcze

Kwestionariusz wywiadu telefonicznego CATI z odbiorcami

Dzień dobry, nazywam się (...). Jestem ankierem Instytutu Badawczego IPC.

Na zlecenie Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej prowadzimy badanie ewaluacyjne analizy efektów testowania Innowacyjnego Modelu kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych.

Czy poświęci Pan/i kilka minut na udział w ankiecie? Zapewniam, że jest ona anonimowa, a wszelkie uzyskane informacje zostaną wykorzystane jedynie do zestawień zbiorczych.

I. PYTANIA WSTĘPNE, FILTRUJĄCE:

Ankieta przeznaczona jest dla osób z wykształceniem wyższym, które aktualnie korzystają ze studiów podyplomowych lub innych form kształcenia ustawicznego na uczelniach wyższych.

1. Proszę podać swój poziom wykształcenia:

- a. Podstawowe, zawodowe, średnie → **ZAKOŃCZ WYWIAD**
- b. Wyższe (licencjat)
- c. Wyższe (magisterium)

2. Czy jest Pan/Pani uczestnikiem studiów podyplomowych lub innych form kształcenia ustawicznego?

- a. Nie, nie korzystałem/łam z takich form kształcenia → **ZAKOŃCZ WYWIAD**
- b. Tak, ale już je zakończyłem/łam → **ZAKOŃCZ WYWIAD**
- c. Tak, aktualnie uczestniczę w studiach podyplomowych
- d. Tak, aktualnie uczestniczę w innych formach kształcenia ustawicznego na uczelni wyższej (podać, jak to forma kształcenia:)

II. UCZESTNICTWO W STUDIACH PODYPLOMOWYCH/KSZTAŁCENIU USTAWICZNYM:

3. Jakie były główne powody Pana/Pani uczestnictwa w studiach podyplomowych/kształceniu ustawicznym?

(Proszę wskazać max. 2 powody)

- a. Podniesienie kwalifikacji zawodowych
- b. Samorealizacja, samorozwój
- c. Zwiększenie szans na rynku pracy

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- d. Wymagania pracodawcy
- e. Przekwalifikowanie
- f. Skorzystanie z możliwości dofinansowania
- g. Chęć pozostania dłużej studentem
- h. Inne: (jakie?.....)

4. W jaki sposób finansowane są Pana/Pani studia podyplomowe/kształcenie ustawiczne?

- a. W pełni samodzielnie
- b. Częściowo samodzielnie, częściowo pracodawca
- c. W pełni pracodawca
- d. Inna osoba/ instytucja (PUP, PFRON, projekt unijny itp.)

5. Jak ważne są dla Pani/Pana poszczególne aspekty odbywania studiów podyplomowych/kształcenia ustawicznego?

Proszę o dokonanie oceny na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „w ogóle nie istotny”, 2 „raczej nie istotny”, 3- „średnio istotny”; 4 – „raczej istotny”; a 5 – „bardzo istotny”.

	1. w ogóle nie istotny	2. raczej nie istotny	3. średnio istotny	4. raczej istotny	5. bardzo istotny
a) Koszt (cena) studiów podyplomowych					
b) Elastyczność planu zajęć					
c) Możliwość modyfikowania terminów zjazdów					
d) Możliwość samodzielnego wyboru kursów					
e) Opieka doradcy edukacyjnego					
f) Ilość zajęć praktycznych					
g) Dostosowanie programu do indywidualnych potrzeb					
h) Duża oferta oferowanych kursów					
i) Duża ilość zajęć praktycznych					
j) Możliwość odbywania zajęć w trybie e-learningowym					
k) Odległość uczelni od miejsca zamieszkania					
l) Prestiż uczelni					

6. Czy są jakieś elementy w organizacji Pana/Pani studiów podyplomowych, które Pani/Panu nie odpowiadają?

(Można wskazać wszystkie możliwe elementy)

- a. Zbyt mało zajęć praktycznych
- b. Zbyt mało informacji teoretycznych
- c. Sztywny plan zajęć
- d. Sztywny program studiów/kształcenia
- e. Problemy z uczestnictwem w praktykach/stażu
- f. Konieczność uczestnictwa w nieprzydatnych dla mnie kursach
- g. Słabe przygotowanie merytoryczne wykładowców

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- h. Brak kontaktu i możliwości konsultacji z kierownikiem studiów
- i. Problemy logistyczne (np. za małe sale)
- j. Zbyt częsta zmiana planu zajęć
- k. NIE MAM ŻADNYCH UWAG

III. INNOWACYJNY MODEL KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO:

ANKIETER, Przeczytaj respondentowi:

Obecnie SWPS opracowuje nowy model kształcenia ustawicznego. Innowacyjność tego modelu polega na elastyczności doboru zajęć – słuchacz wg własnych potrzeb będzie wybierał kursy, które może realizować jako samodzielne szkolenia albo też (trzymając się określonych zasad) może ułożyć z nich ścieżkę kształcenia o statusie studiów podyplomowych. W doborze pomagać będzie doradca edukacyjny oraz platforma informatyczna. Taka formuła pozwala na samodzielne określenie przez słuchacza ścieżki kształcenia, tj. zakresu tematycznego, kolejności realizacji poszczególnych kursów i całkowitego czasu udziału w kształceniu.

7. Jak Pan/Pani ocenia nowy model kształcenia?

- a. Zdecydowanie lepszy od obecnego
- b. Raczej lepszy od obecnego
- c. Oba modele są podobne
- d. Raczej gorszy od obecnego
- e. Zdecydowanie gorszy od obecnego

8. Które elementy nowego modelu są Pana/Pani najbardziej spełniałyby Pana/Pani oczekiwania odnośnie organizacji studiów podyplomowych? (proszę wskazać max. 3 elementy)

- a. Możliwość tworzenia indywidualnego toku studiów podyplomowych
- b. Możliwość wyboru kursów wg własnych potrzeb
- c. Opieka doradcy edukacyjnego
- d. Wybór kursów za pośrednictwem platformy informatycznej
- e. Elastyczność długości czasu trwania studiów podyplomowych
- f. Indywidualny dobór częstotliwości zajęć
- g. Elastyczność kolejności realizacji kursów
- h. Uczestnictwo tylko w tych kursach, które są przydatne wg potrzeb uczestnika
- i. Wpływ na koszt kształcenia poprzez wybór kursów

9. Czy uważa Pan/Pani, że nowy model kształcenia byłby odpowiedni do potrzeb takich osób, jak Pan/Pani?

- a. Zdecydowanie tak
- b. Raczej tak
- c. Trudno powiedzieć (nie czytać!)
- d. Raczej nie
- e. Zdecydowanie nie

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

10. Jak Pan/Pani uważa, czy wiedza lub umiejętności zdobywane dzięki kształceniu się w nowym modelu będą bliżej czy też mniej trwałe?

- a. Będą zdecydowanie bardziej trwałe
- b. Raczej będą bardziej trwałe
- c. Nie będzie to miało wpływu
- d. Raczej będą mniej trwałe
- e. Zdecydowanie będą mniej trwałe

11. Jak porównał(a)by Pan/Pani skuteczność kształcenia w dotychczasowym i nowym modelu?

- a. Skuteczność jest wyższa w nowym modelu
- b. Skuteczność jest wyższa w dotychczasowym modelu
- c. Skuteczność obu modeli jest porównywalna

12. Czy gdyby znów miał Pan/Pani podjąć studia podyplomowe lub kursy wolał(a)by Pan/Pani uczestnictwo w dotychczasowym, czy nowym modelu?

- a. W nowym modelu
- b. W dotychczasowym modelu
- c. Nie wiem / Nie ma to dla mnie znaczenia

13. Jakie widzi Pan/Pani mocne strony nowego modelu kształcenia ustawicznego?

.....

14. Jakie widzi Pan/Pani słabe strony nowego modelu kształcenia ustawicznego?

.....

IV. METRYCZKA:

15. Na jakim typie uczelni odbywa Pan kursy lub studia podyplomowe?

- a. Państwowej
- b. Prywatnej
- c. Zarówno państwowej, jak i prywatnej (kilka kursów)
- d. Nie wiem / Nie pamiętam (nie czytać!)

16. Płeć respondenta

- a. Kobieta
- b. Mężczyzna

17. Proszę podać swój wiek

- a. Do 24 lat
- b. 25-29 lat
- c. 30-34 lata
- d. 35-39 lat
- e. 40-44 lata
- f. 45-49 lat
- g. 50 lat i więcej

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

18. Miejsce zamieszkania

- a. Wieś
- b. Miasto do 100 tys. mieszkańców
- c. Miasto 100-250 tys. mieszkańców
- d. Miasto pow. 250 tys. mieszkańców

To były wszystkie pytania. Dziękujemy za udział w badaniu!

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z odbiorcami IMKU

Wprowadzenie

- Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu.
- Przedstawienie ogólnego zarysu badania:

Badanie realizowane jest przez Instytut Badawczy IPC na zlecenie Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w ramach ewaluacji efektów testowania Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego na uczelniach wyższych. Rozmowa będzie dotyczyła Pana/Pani doświadczeń związanych z organizacją studiów podyplomowych i opinii na temat nowego modelu kształcenia.

- Zapewnienie o anonimowości

L.p.	Pytanie (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)
CZ. I – STUDIA PODYPŁOMOWE	
1.	Jakie elementy są dla Pana/Pani najważniejsze jeżeli chodzi o idealną organizację studiów podyplomowych? Czego Pan/Pani oczekuje od uczelni w tym zakresie?
2.	A jakie elementy przede wszystkim chciałby Pan/Pani zmienić w kwestii organizacji swoich studiów podyplomowych? Co Panu/Pani najbardziej nie odpowiada?
3.	Jak ważna przy wyborze studiów podyplomowych lub dalszego kształcenia ustawicznego byłaby dla Pana/Pani elastyczność – zarówno elastyczność wyboru konkretnych zajęć, jak i elastyczność planu zajęć, terminów i czasu trwania studiów?
CZ. II – INNOWACYJNY MODEL KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO	
<i>Obecnie SWPS opracowuje nowy model kształcenia ustawicznego. Innowacyjność tego modelu polega na elastyczności doboru zajęć – słuchacz wg własnych potrzeb będzie wybierał kursy, które może realizować jako samodzielne szkolenia albo też (trzymając się określonych zasad) może ułożyć z nich ścieżkę kształcenia o statusie studiów podyplomowych. W doborze pomagać będzie doradca edukacyjny oraz platforma informatyczna. Taka formuła pozwala na samodzielne określenie przez słuchacza ścieżki kształcenia, tj. zakresu tematycznego, kolejności realizacji poszczególnych kursów i całkowitego czasu udziału w kształceniu.</i>	
4.	Proszę powiedzieć, jak ogólnie ocenia Pan/Pani nowy model kształcenia – czy jest lepszy, czy gorszy od obecnego modelu?
5.	Jakie są największe zalety nowego modelu kształcenia? Które jego elementy są najbardziej przydatne, najbardziej odpowiadają na Pana/Pani potrzeby?
6.	Jakie są najłabsze strony nowego modelu kształcenia? Czy jest coś, co Panu/Pani w nim nie odpowiada, co chciałby Pan/Pani zmienić?

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7.	Jak Pan/Pani ocenia skuteczność kształcenia w nowym modelu? Czy jest ona większa, czy mniejsza niż dotychczasowo?
8.	Co przede wszystkim wpływa na tę skuteczność? Czy skuteczność można jeszcze zwiększyć, zmieniając jakieś elementy modelu?
9.	Jak ocenia Pan/Pani elastyczność możliwość elastycznego kształtowania kosztów kształcenia w nowym modelu? [<i>Większa liczba kursów wiąże się z większymi kosztami, zmniejszenie liczby kursów, to zmniejszenie kosztu</i>]
10.	Na zakończenie proszę powiedzieć, jak Pan/ Pani ocenia zainteresowanie nowym modelem kształcenia wśród potencjalnych słuchaczy studiów podyplomowych? Czy byłby on bardziej czy też mniej popularny niż dotychczasowy model?
Zakończenie ▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z użytkownikami IMKU

Wprowadzenie

- Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu.
- Przedstawienie ogólnego zarysu badania:

Badanie realizowane jest przez Instytut Badawczy IPC na zlecenie Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w ramach ewaluacji efektów testowania Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego w uczelniach wyższych. Rozmowa będzie dotyczyła Pana/Pani doświadczeń i opinii na temat tego modelu kształcenia.

- Zapewnienie o poufności

Pytania

(obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)

L.p.	Pytanie
11.	Proszę powiedzieć, jak ogólnie ocenia Pan/Pani nowy model kształcenia – czy jest lepszy, czy gorszy od wcześniejszego modelu?
12.	Jakie są największe zalety nowego modelu kształcenia? Które jego elementy są najbardziej przydatne?
13.	Jakie są najsłabsze strony nowego modelu kształcenia? Co należałoby poprawić i w jaki sposób to zrobić?
14.	Jak Pan/Pani ocenia skuteczność kształcenia w nowym modelu? Czy jest ona większa, czy mniejsza niż dotychczasowo?
15.	Co przede wszystkim wpływa na tę skuteczność? Czy skuteczność można jeszcze zwiększyć, zmieniając jakieś elementy modelu?
16.	Jak Pan/Pani ocenia trwałość wiedzy i umiejętności zdobywanych w nowym modelu? Czy jest ona większa, mniejsza, czy na takim samym poziomie?
17.	Jak Pan/Pani uważa, na ile nowy model kształcenia jest dostosowany do potrzeb uczestników?
18.	Jak ocenia Pan/Pani koszt zrealizowanych zajęć w porównaniu do kosztów, które trzeba byłoby ponieść w tradycyjnym modelu? Czy nowy model jest bardziej efektywny kosztowo?
19.	Jak Pan/Pani ocenia możliwość wyboru zajęć w systemie modułowym?
20.	Jak Pan/Pani ocenia pomoc doradcy edukacyjnego przy wyborze ścieżki kształcenia?
21.	Jak Pan/Pani ocenia korzystanie z platformy informatycznej? Czy można coś zmienić, usprawnić w tej platformie?
22.	Na zakończenie proszę powiedzieć, jak Pan/Pani ocenia praktyczną, organizacyjną stronę wdrażania nowego modelu kształcenia – czy uczelnia poradziła sobie z wdrażaniem nowego modelu; czy były jakieś problemy organizacyjne?

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zakończenie

- Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków.
- Podziękowanie za rozmowę.

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI) z ekspertami

Wprowadzenie - Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu. - Przedstawienie ogólnego zarysu badania: <i>Badanie realizowane jest przez Instytut Badawczy IPC na zlecenie Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w ramach ewaluacji efektów testowania Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego na uczelniach wyższych. Rozmowa będzie dotyczyła Pana/Pani opinii na temat nowego modelu kształcenia i jego produktów.</i> - Zapewnienie o anonimowości	
L.p.	Pytanie (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)
<i>Obecnie SWPS opracowuje nowy model kształcenia ustawicznego. Innowacyjność tego modelu polega na elastyczności doboru zajęć – słuchacz wg własnych potrzeb będzie wybierał kursy, które może realizować jako samodzielne szkolenia albo też (trzymając się określonych zasad) może ułożyć z nich ścieżkę kształcenia o statusie studiów podyplomowych. W doborze pomagać będzie doradca edukacyjny oraz platforma informatyczna. Taka formuła pozwala na samodzielne określenie przez słuchacza ścieżki kształcenia, tj. zakresu tematycznego, kolejności realizacji poszczególnych kursów i całkowitego czasu udziału w kształceniu.</i> <i>Eksperci przed wywiadem otrzymują do wglądu:</i> - podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia, - narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych, - podręcznik doradcy edukacyjnego, - podręcznik dla osób zarządzających nowym modelem kształcenia, - opis funkcjonowania platformy internetowej.	
23.	Jakie są największe zalety nowego modelu kształcenia? Które jego elementy są najbardziej przydatne, najbardziej odpowiadają na potrzeby uczestników kształcenia?
24.	Jakie są najsłabsze strony nowego modelu kształcenia? Czy jest coś, co Panu/Pani w nim nie odpowiada, co chciałby Pan/Pani zmienić?
25.	Jak Pan/Pani uważa, czy nowy model kształcenia ustawicznego byłby bardziej czy też mniej efektywny kosztowo w porównaniu modelem z obecnie obowiązującym? Co w kontekście finansowym oznaczałoby dla uczelni jego wprowadzenie?
26.	Czy zmiana jakichś elementów nowego modelu mogłaby podnieść jego efektywność kosztową bez negatywnych skutków dla organizacji procesu kształcenia?

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

27.	Jak Pan/Pani ocenia skuteczność kształcenia w nowym modelu? Czy skuteczność można jeszcze zwiększyć, zmieniając jakieś elementy modelu?
<i>Porozmawiajmy o poszczególnych produktach nowego modelu kształcenia...</i>	
28.	Jak Pan/Pani ocenia podręcznik metodologii nowego modelu kształcenia ? Czy opracowanie spełnia oczekiwania – co jest najbardziej wartościową, a co najsłabszą częścią opracowania? Czy powinno się coś w niej zmienić? Jeśli tak, co konkretnie?
29.	Jak Pan/Pani ocenia narzędzia do diagnozy potrzeb edukacyjnych osób dorosłych ? Czy narzędzia spełniają oczekiwania – co jest ich najbardziej wartościową, a co najsłabszą częścią? Czy powinno się coś w nich zmienić? Jeśli tak, co konkretnie?
30.	Jak Pan/Pani ocenia podręcznik doradcy edukacyjnego ? Czy opracowanie spełnia oczekiwania – co jest najbardziej wartościową, a co najsłabszą częścią opracowania? Czy powinno się coś w niej zmienić? Jeśli tak, co konkretnie?
31.	Jak Pan/Pani ocenia podręcznik dla osób zarządzających nowym modelem kształcenia ? Czy opracowanie spełnia oczekiwania – co jest najbardziej wartościową, a co najsłabszą częścią opracowania? Czy powinno się coś w niej zmienić? Jeśli tak, co konkretnie?
32.	Jak Pan/Pani ocenia funkcjonowanie platformy internetowej ? Czy platforma spełnia oczekiwania? Co jest jej najbardziej wartościową, a co najsłabszą częścią? Czy powinno się coś w niej zmienić? Jeśli tak, co konkretnie?
33.	Czy któreś z przedstawionych produktów lub innych elementów nowego modelu kształcenia charakteryzuje się dla odbiorców większą lub mniejszą użytecznością niż inne? Co na to wpływa?
34.	Na zakończenie proszę powiedzieć, jak Pan/ Pani ocenia zainteresowanie uczelni wdrożeniem omawianego nowego modelu kształcenia? Jaka jest możliwość upowszechnienia tych rozwiązań w skali kraju?
Zakończenie ▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Scenariusz telefonicznego indywidualnego wywiadu pogłębionego (TDI) z pracodawcami

Wprowadzenie	
- Przywitanie respondenta; podziękowanie za zgodę na udział w badaniu. - Przedstawienie ogólnego zarysu badania: <i>Badanie realizowane jest przez Instytut Badawczy IPC na zlecenie Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w ramach ewaluacji efektów testowania Innowacyjnego Modelu Kształcenia Ustawicznego na uczelniach wyższych. Rozmowa będzie dotyczyła uczestnictwa pracowników Pana/Pani firmy w studiach podyplomowych lub kształceniu ustawicznym oraz opinii na temat nowego modelu kształcenia.</i> - Zapewnienie o anonimowości	
L.p.	Pytanie (obszary tematyczne, związane bezpośrednio z celami badania, które zostaną poruszone i pogłębione w toku rozmowy)
CZ. I – UCZESTNICTWO PRACOWNIKÓW W KSZTAŁCENIU USTAWICZNYM	
35.	Czego przede wszystkim oczekuje Pana/Pani firma, zapewniając pracownikowi kształcenie w ramach studiów podyplomowych lub innych form kształcenia ustawicznego?
36.	Jakie elementy są dla Pana/Pani firmy najważniejsze jeżeli chodzi o idealną organizację studiów podyplomowych Państwa pracowników? Czego Pan/Pani oczekuje od uczelni w tym zakresie?
37.	A jakie elementy przede wszystkim chciałby Pan/Pani zmienić w kwestii organizacji studiów podyplomowych Państwa pracowników? Co Panu/Pani najbardziej nie odpowiada?
38.	Jak ważna przy wyborze studiów podyplomowych lub dalszego kształcenia ustawicznego byłaby dla Pana/Pani firmy elastyczność – zarówno elastyczność wyboru konkretnych zajęć/kursów dla pracowników, jak i elastyczność planu zajęć, terminów i czasu trwania studiów?
CZ. II – INNOWACYJNY MODEL KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO	
<i>Obecnie SWPS opracowuje nowy model kształcenia ustawicznego. Innowacyjność tego modelu polega na elastyczności doboru zajęć – słuchacz wg własnych potrzeb będzie wybierał kursy, które może realizować jako samodzielne szkolenia albo też (trzymając się określonych zasad) może ułożyć z nich ścieżkę kształcenia o statusie studiów podyplomowych. W doborze pomagać będzie doradca edukacyjny oraz platforma informatyczna. Taka formuła pozwala na samodzielne określenie przez słuchacza ścieżki kształcenia, tj. zakresu tematycznego, kolejności realizacji poszczególnych kursów i całkowitego czasu udziału w kształceniu.</i>	
39.	Proszę powiedzieć, jak ogólnie ocenia Pan/Pani nowy model kształcenia – czy jest lepszy, czy gorszy od obecnego modelu?
40.	Jakie są największe zalety nowego modelu kształcenia? Które jego elementy są najbardziej przydatne, najbardziej odpowiadają na potrzeby Pana/Pani firmy?
41.	Jakie są najsłabsze strony nowego modelu kształcenia? Czy jest coś, co Panu/Pani w nim nie odpowiada, co chciałby Pan/Pani zmienić?

Projekt „PI: Innowacyjny model kształcenia ustawicznego w uczelniach wyższych”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

42.	Jak ocenia Pan/Pani możliwość elastycznego kształtowania kosztów kształcenia w nowym modelu? [Większa liczba kursów wiąże się z większymi kosztami, zmniejszenie liczby kursów, to zmniejszenie kosztu] Czy ten nowy model z punktu widzenia Państwa firmy jest bardziej efektywny kosztowo?
43.	Na zakończenie proszę powiedzieć, jak Pan/Pani ocenia zainteresowanie nowym modelem kształcenia swoich pracowników wśród pracodawców? Czy byłby on bardziej czy też mniej popularny niż dotychczasowy model? Czy Pan/Pani byłaby(aby) bardziej skłonny/a zgodzić się na studia podyplomowe swoich pracowników, gdyby odbywały się w ww. trybie?
Zakończenie ▪ Podsumowanie rozmowy; wyklarowanie najważniejszych wniosków. ▪ Podziękowanie za rozmowę.	